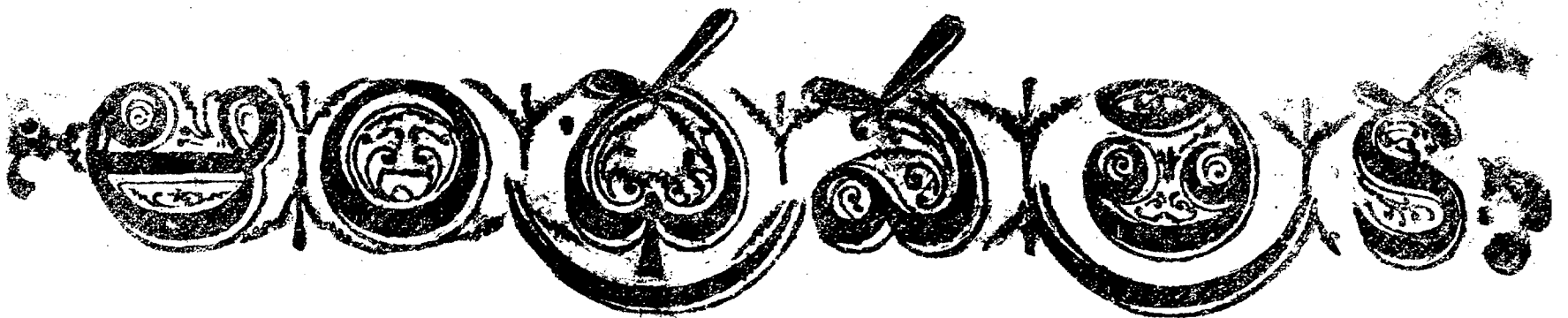

విశేష త్రిక 1-0-16

Register No. M 1118.

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

211406

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

జెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూలై నెల 9-వ తేది గురువారము
శ్రీ క్రోధనాను సంవత్సరము, ఆమాఘమాస బహుళ తృతీయ 3.

No. 84

సంచిక ౮౪

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవాడిచే వేలకు వేలు యోగ్యతావత్తములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మూర్చును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారడోలును, పోట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును పాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
ముదలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0, డబ్బన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టిపేట్టు మద్రాసు కేక, 109 వేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

పురమాషీ పనులుకు, పోకర పనులకు సుప్రసిద్ధమైన నిలయము

—బహుమానమిచ్చు గిన్నెలు, పందెపుబోటాలు, పలరకములలోను, పరిమాణము
లందును మార్దసిద్ధముగానున్నవి. ఇవిగాక సకలమైనవెండి సామానులు, బంగారు
బహుమానపతకములు, డాలరులు, సాదాఉంగరములు, కెంపులు, పువ్వరాగములు
చెక్కిన ఉంగరములుకూడ నున్నవి. సవరము బంగారుకు, నీమ వెండికితూచీ
నిచ్చెదము. యిదివరలో మావద్ద వేరముచేయనివారు ఒకదళా చేయగోరెదము
172 ఫులులుగల విచిత్రమయిన క్యాటలాగు రు. 1-0-0.

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టికంపెనీ
నగలవ ర్తకులు, 25, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

ఆంధ్రులకే

Last Few Copies of

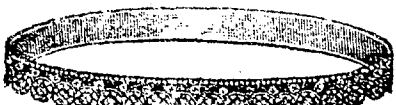
"OTHELLO" Unveiled
"HAMLET" Unveiled

by the late Rentala Venkata Subba Row for Clearance price of Rupees three, Each Volume of
about 700 pages available till the 15th of July or till stock permits.

Victoria Depot, Mylapore, Madras.

నవరము బంగారుతో చేయబడిన

రకంవారిగాజాలు, చెయ్యులు, అడ్డ
గెలు, మల్లెమొగ్గలు ఉంగరాలు
పగైరా నగలు, వెండిసామానులు,
బహుమతి నొసంగుటకు యోగ్యమైన
పారియొకసారి మావద్ద తప్ప వేరే స్థలములందు ఆర్డరు యివ్వరు. మహారీలు పోలోసహాయముగా యివ్వబడును.

పతకములు కవలు పగైరా నగలు
గ్యారంటీగానున్నా చెప్పిన టయ
ముకు సరిగా పంపబడును. మావద్ద
ముంచి వకసారి తెప్పించినచో మీరు

ఇండియన్ జ్యువెలరీమార్ట్స్, నగర్తవేట, బెంగుళూరుసిటీ.

మేడ అమృతము

జెన్న పట్టణము, చింత్రాద్రిపేటయందు సుంకవారి అగ్గ
వారములోనుండు నెం 2/6. బరు మేడఅమృతమును. యింటికి
సరాసరి నెల, 1-కి ర్పు 100 లు బాడుగ వచ్చును. సరిగము
1-కి మునిసిపల్ పన్ను ర్పు 180 లు మాత్రమే. యితర వివర
ములకు నైన తెలుపబడిన విలాసమునకు వ్రాసుకొన వలెను.
కె. సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి,
స్వంతదారుడు.

వెల్లింగ్టన్ సినిమా

4-7-25 శనివారమునుండి 10-7-25 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3 గం-15 ని॥ కూడ
ప్రవర్తనము గలదు.

పాతీస్ క్రొత్త శీరియల్

రూత్ రోలండు ఇన్
రూత్ ఆఫ్ రేంజి (2 వ భాగము)
అత్యద్భుతము, తప్పక చూడతగినది.

రామవిలాస సభ - తెనాలి

శనివారము 11-7-25

ప్రతాపరుద్రయము

కాకినాడ సరస్వతీ భవనములో

ప్రతాపుడు } వ్యతీ మార్గ నటనభాగ్యక్షులును, మోకోర్లు
పేరిగాడు } న్యాయవాదులును అగు శ్రీ॥ పెద్దిభోట్ల వెంటక
చిలపతిరావుగారు. బి. ఎ. టి. యల్.

యుగంధరుడు } బ్ర॥ పిల్లలపత్రి సుందర రామయ్యగారు.
పిచ్చివాడు }

మేనేజింగు కమిటీ

మహమ్మదాలిగారు కామ్రేడుపత్రికయం దిట్లు వ్రాయుచున్నారు

విషమపరీక్ష

వాసు గారు మరణించగనే స్వరాజ్యపక్షమువారి
రాజ్యకీయములు తనకు గిట్టకున్నను ఆపక్షమువారిపట్ల
మహాత్ముడు సానుభూతి చూపెను. ఆసాము పర్యటనము
మానుకొని వంగరాష్ట్రమునందే కొంతకాలముండ
సంకల్పించుకొనెను. ఇతరుల కష్టములను గుర్రెగి
ప్రసర్తించుటయే మహాత్ముని ప్రధాన గుణమని చెప్పుట

దాసుగారి మరణమునకై విషాదము తెలుపుటకు డిల్లీ
లో ఒకసభ జరిగెను. సభవేలవల కొన్నిటాంగలయ్యుండెను.
టాంగలను లానుచున్న ఎద్దులునుచూడుగనే దాసుగారు జ్ఞాప
కమునకువచ్చిరి. మారుపటకక భారమునంతయు భరించుచున్న
అఎద్దులవలె దాసుగారు వంగరాష్ట్రపుభారము నంతయు వహిం
చుండెను. ఈభారమును వహించుచు మరణించెను. నోరులేని
జీవములు బాధపడుచుండిన మనమెంత విచారముచూపెదము.
అయినను తొందరపనియున్న పుడు బండిగుర్రమును త్వరగపరు
గత్తునట్లుచేయుదము. అలసటచే బరువును లాగజాలక గుర్రము
క్రిందపడి మరణించిన కశిపహృదయాలకు కూడ చింత
కలుగును. గోకలే తిలకు దాసు గార్లు ఎట్లు మరణిం

“నాశీవితమున మిగిలియున్న కొద్దిసంవత్సరములు”
 ప్రభుత్వమువారితో కలిసి పనిచేయునలయునని బక్కెను
 హైడ్ ప్రభువుగారి ఆహ్వానమునకు దాసుగారు ఏప్రిలునెల
 మూడవ తేదిన ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ఇట్లు వ్రాసిరి:—స్వరాజ్య
 సంపాదనమునకు ఆతింకకరముగ నున్న ఈవిప్లవోద్యమమును
 అంతమొందించుటకై గొప్పప్రచారము సలుప నాశీవితమున
 మిగిలియున్న కొద్దిసంవత్సరములను వినియోగింప సంకల్పించు
 కొంటిని. ‘నాశీవితమున మిగిలియున్న కొద్దిసంవత్సరములు’
 అని దాసుగారు వ్రాయుటలో అందరు సాధారణముగ ఉత్త
 రెవరిగించుమాటలనే వ్రాసిరి. వారీ మాటలు వ్రాయుచుండగ
 చిత్రశీల్రుకు దాసుగారి ఆచురుద్దా యమును. లెక్కచూచి నవ్వె
 నుగాబోలు.

చిరి. ఇదేవిధమున భారమునువహించుట అలసి మార్గముభ్యము న మరణించు బండిగుర్రమువలె తనవులుపాసిరి. దేశమున ఇష్టము జీవించుటను నాయకులకూడ ఇట్లే మరణము చెంద వలయు నేమో? దేశమునకై పాటుపడుదు గొప్ప భార మును వహించువును మరెయ్యక నాయకుని తలచుకొనిన నాకు భయముకలుగుచున్నది. అతడు యువకుడుకాదు. కాని కార్య దీక్షయందును ఉత్సాహమునందును యువకుల కేమాత్రము తీసి పోడు. అతడొక్కడే కొన్ని సంవత్సరములనుండి దేశపు భారము నంతయు వహించుచున్నాడు. దాసుగారివలెనే ఇతర నాయకులవలెనే ఈ మహా నాయకుడు కూడ తనకు మించిన బరువునలాగుచు కేవలము అలసట చే మరణింపవలయునా? మనము ఈతమామాయాచుకున్నాము. కొన్ని పర్యాయములు బండియెక్కి గొప్ప భారమును భరించుచున్న గుర్రమునకు మరింత అలసటను కలుగజేయుచున్నాము. దాసు గారి మరణవార్త తెలుపు తలచిని చూడగానే నా కి భావములు కలిగెను. భగవంతుడు భారతీయులను పరీక్షించుచున్నాడు. నాయకులే స్వరాజ్యమును సంపాదించి ఇన్వలయునని, మనము తలచునంతకాలము ఒక్కొక్క నాయకుని ఈ విధమున కొలుపొ యెదము. ఇంతవరకు ఈవిధముగ ఎంతమంది నాయకులు మరణించిరిగారి స్వరాజ్యము రాలేదు. నాయకులున్నను లేకున్నను స్వరాజ్యము సంపాదించ మనము సంకల్పించుకొనిన మనము లేవుక విజయము గాంచగలము. అంతేకాదు, ఆవిజయసంతోష మును నాయకులుకూడ అనుభవించగలరు.

మరణములో చింతలన్నియు అంతమొందునని ఒక మహా కవి వ్రాసెను. మరణించినవాని చింతలు అంతమొందును. కాని జీవించియుండువారికి చింత ప్రారంభమగును. జీవితమును విష వ్యాధి కుదరగానే దాసుగారు కుఖినిద్రాపావుచున్నాడు. దాసుగా లేగిన లోకమున విదేశప్రభుత్వములేదు. స్వరాజ్యపక్షములేదు. ద్వంద్వప్రభుత్వములేదు. శాసనసభ లేదు. విప్లవములేదు. నిర్మాణములేదు. ప్రతిభలునులేదు. భారతదేశపుభావిస్థితిగూరించి చింతింపవలసిన అవసరము దాసుగారికి లేదు. భగవంతునితో దాసు గారు సమాధానముకుదుర్చుకొనవలసి యున్నది. కాని మనమీ లోకమునందే యున్నాము. మనకుతోడ్పడుటకును దారిచూపు టకును దాసుగారు లేరు. వారికింక చింతలేదు. మనచింత లెకను ప్రారంభమగును.

గొప్పయినగా నేమి?

చిత్తరంజనదాసు అత్యున్నతమగు తెలివి జేటలుగలవాడు. న్యాయవాదులలో అగ్రగణ్యులని వేరుగ చెప్పట అనవసరము. వంగభాషయందు కవిత్వముచెప్ప సామర్థ్యముగలవారు. రాజకీయములందు మునిగి లేలందున్న నేదాంతరహస్యములను పరిశోధనము చేయుచుండెడివారు. బ్రహ్మసమాజమునకు చేరినవారైనను ప్రాచీన హిందూమతధర్మములు నేదాంతము ఎడల నమ్మకము గలవారు. 'నారాయణ'ను అను పత్రికను వీరు ప్రకటించుచుండిరి. రాజకీయవిషయములపై వ్రాయటయందును ఉపన్యాసించుటయందును అగ్రగణ్యులగు భారతదేశపు రాజకీయజేతలలో నొకరు. ఇట్టివారుండుట అరుదు. ఏదేశమునందైనను ఇట్టివారుదయించుట అరుదు. కాని ప్రజలు ప్రేమించినది న్యాయవాదులలో ప్రముఖుడగు దాసుగారిని కాదు. కవీశ్వరుడగు దాసుగారిని కాదు. తత్వజ్ఞానదీక్షాపరుడగు దాసుగారిని కాదు. రాజకీయవిషయములందు అసమానమగు ప్రతిభగల దాసుగారిని కాదు. దేశభక్తిగల దాసుగారిని ప్రజలు ప్రేమించిరి. స్వాతంత్ర్యప్రియులగు దాసుగారి మరణమునకై దేశము చింతిల్లుచున్నది. అందరు దాసుగారివలె గొప్ప న్యాయవాదులుగ నుండజాలరు. కవీశ్వరులుగ నుండజాలరు. రాజకీయజేతలుగ నుండజాలరు. కాని దాసుగారు ప్రేమించినట్లు మనముకూడ దేశమును స్వాతంత్ర్యమును ప్రేమింపవచ్చును. వారివలెనే దేశసేవచేయ ప్రయత్నింపవచ్చును. దాసుగారు ఎట్టి సంశోధనమహాక మహా త్యాగమొనర్చి దేశసేవచేసెను. మరల వారిస్థానము నాక్రమింపగలవారును వారివంటి త్యాగ క్షిరురును దొరకుట దుర్లభము. స్వాతంత్ర్య త్రేచ్ఛయందును బానిసత్వముపట్ల అసహనమునందును వారివలె మరియొకరుండజాలరు. కావున భారతదేశపు భావిస్థితి ఎట్లుండునో అని విచారము కలుగుచున్నది. భావిస్థితి విపరీతముగ నుండునని తలచువాడనుగాను. భగవంతునిపై విశ్వాసము లేకుండుటయే నిరాశకు కారణమని నామతము. భగవంతునకు అసాధ్యమైనవిషయ మేమియులేదు. ఇంతవరకు వూరుపేరు లేనివారైనను దాసుగారిని గొప్ప నాయకులు కావచ్చును. విచిత్రసంఘటనములుజరుగుట యందెట్టి చిత్రములేదు. ఈకాలది సంవత్సరములలో దేశము నిరాశ చెందియున్న సమయములందు

భగవంతుడు కొన్ని చిత్రములు చూపెను. నూతనశాయకు లుడయించిరి. వారి పూర్వచరిత్రయంతయు ఒక్కొక్కటిగా మారిపోయెను. కాని ఇంతవరకు జరిగిన చిత్రములకన్న గొప్పచిత్రము జరిగిన గాని దాసుగారి మరణమువల్ల కలిగిన గొప్పలోటుతీరదు. వ్యక్తులయంతేకాక దేశీయు లందరియందును మార్పు కలిగినకాని ఈలోటు తీరదు. ఈపనికూడ అసంభవమని చెప్పటకు వీలు లేదు.

దాసుగారి త్యాగము

దాసుగారి మరణవార్త ఢిల్లీయందు వ్యాపించగానే ఒక వార్తాపత్రిక ప్రతినిధి నన్ను సందర్శింపవచ్చెను. నాకు మన శ్యాంతిలేనందున వారిప్రశ్నలకు తగు సమాధానములు చెప్పజాలక పోతిని. కాని బర్మెనుపాడుప్రభువు గారొసగిన ఆహ్వానము సందర్భమున దాసుగారివిషయమై కొంత వ్రాసియుంటిని. ఈ వ్యాసము కామ్రేడుపత్రికయందు ప్రకటించితిని. ఈవ్యాసమున్న పత్రికను ఆవార్త పత్రిక ప్రతినిధి కిచ్చితిని. నా అభిప్రాయములందు స్పష్టముగ వ్రాయబడెనని తెలిపితిని. చర్చిత చర్చనామైనను ఆవ్యాసమునందలి కొన్ని భాగముల నుదహరించుచున్నాను. ప్లేట్సుమొనరుత్రిక మహాత్ముని హేళనమొనర్చుచు దాసుగారికిని మహాత్మునకును విభేదములను కల్పింప యత్నించెను. లంగ్ టు కల్చర్లో మేకపాలుతో తృప్తి పొందు సన్యాసి అని మహాత్ముని గురించి ఆపత్రిక వ్రాసెను. భారతదేశమున కిట్టి నాయకులున్న దేశమెట్లు విశ్వర్యవంతము కాగలదు. విశ్వర్యము కావలయు నను కోరిక ఎట్లుదయించును అని ఆ పత్రిక ప్రశ్నించుచున్నది. పాశ్చాత్యుల సిద్ధాంతముల ననుసరించి ఆశయ ప్రపంచము జరుగుటకు మూలకారణము. ఆశయచంపుట సన్యాసులు చేయవలసినపని. దాసుగారు అట్టివారుకారట. పాశ్చాత్య సంపర్కమువల్ల లాభము పొందినవారట. బర్మెను పాడు ప్రభువుగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చును రాజకీయ విషయములందు తనకుగల గొప్ప పరిజ్ఞానమును ప్రకటించెనట. అందరు తెలిసికొన తగినభాషయందు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరట. ఈ విధమున ప్లేట్సుమొన పత్రిక వ్రాసెను. ఈవ్రాతలు దాసు గారి ప్రకటన కావని యు దాసు గారి నర్చిన మహాత్యాగమును ఆపత్రికాధిపతి గుర్తెలుగ లేదని యు తలచి నేనీ నీకిందివిధమున కామ్రేడు పత్రికయందు వ్రాసి తిని:

"అశతాత్మక డొల్ఫిన్లవైపును గురించి ప్లేట్సుమొన పత్రిక ప్రకటించినసిద్ధాంతముల గురించి వ్రాయ నేపూనుకొనుట లేదు. కాని మహాత్ముని వలెనే దాసుగారుకూడ ఆశయ చంపు కొనిన వారనియు సన్యాసియనియు గుర్తెలుగవలెను. కొంచము పైతోలుగీగిన దాసు నిజస్వరూపము వెలువడును. వారికిని మోహనదాసు కరంచందు గాంధీగారికిని ఎట్టి భేదమునలేదు. అతని ఆధ్యాత్మిక ప్రావీణ్యముతో అన్నివిధముల పోలియున్నది. ఉన్నతతలమున దాసుగారు మహాత్మునకు వెనుక డొల్ఫిన్ తగినవాడని ఆవిషయం ప్రభువుగారు తనకు తెలియకనే సత్యముచెప్పిరి. నాకు దేశభంగు దాసుగారి తో అధికమగు పరిచయముగలదు. అసహాయోద్యమమునందు వారు చేరునట్లు ప్రోత్సహించి న్యాయవాదవృత్తిని విడనాడవలయునని హితముసగినవారిలో నేనొకడను. సంవత్సరమున కెన్నితల్లో సంపాదించుచుండిరి. వారు ప్రాక్టీసు వదులుకొనినపుడు బాంకి లో వారిపేరట ఎక్కువధనము లేకుండెను. అప్పులు కొన్ని యుండెను. తన ఇల్లుఅమ్మి అప్పులను తీర్చవచ్చునని అతడు తలచెను. ఇష్టపడువారికి స్వగృహమునవలెను. అప్పులన్నియు తీర్చిరి. ఆప్రియంతయు అమ్మివేసిరి. తన న్యాయవాదవృత్తిని విసర్జించినప్పుడు దేశపు ఖియామును తీర్చుకొనెను. శాసన సభ యందు ప్రవేశించెను. తనగౌరవమును తనపక్షపు గౌరవమును కాపాడుకొనుచు పనిచేసెను. నేటిదినము ప్రభుత్వమువారితో కలసి పనిచేయవలయునని ఆహ్వాన ముపబడినది. దాసుగారికి మహాత్మునకు సామ్యములేదనియు దాసుగారు కాంతాపరులని యు, అంగ్లేయుల కర్మమగువిధమున దాసుగారు మట్లాడిరినియు వ్రాయబడుచున్నది. స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడు బర్మెనుపాడు ప్రభువుగారికిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమందు తన రాజకీయములే స్పష్టముగ యున్నవిని మహాత్మును చెప్పెను. మహాత్ముని గుర్తెలుగ జాలనివారు చిత్తరంజనుని గుర్తెలుగితిమని భ్రమపడుచున్నాడు. వారు పొరపాటు పడుచున్నారు. చిత్తరంజనుడు వారిమనిషి కాడు!"

దాసుగారు న్యాయవాదవృత్తిని వదులుకొన వలయునని నేను హితముసగిన నప్పుడు వారింత త్యాగము చేయవలసి యుండెనే గ్రహింపజాలక పోతిని. దాసుగారి దాతృత్వము లోకవిఖ్యాతమైనను పదిపల్ల డొలకులకు బాంకిలో నిలువ

యుండునని తలచితిని. అప్పులున్నవనియు, స్వగృహమును అమ్మవలయుననియు వారు చెప్పినపుడు నాకుగొప్పచింతకలిగెను. ఇతరులుకూడ న్యాయవాదవృత్తిని విడనాడిరి. దారిద్ర్యము ననుభవించిరి. కాని దాసుగారికి వచ్చు ఆదాయములో సగము వంతుకూడ వారికి వచ్చెడిదికాదు. ఇతరులెవరును తనవృత్తిని విడనాడి విశ్వర్యమును భోగమునుత్యజించి ఈవిధమున సంపూర్ణ దారిద్ర్యమును పరించుకొనలేదు? దాసుగారికినివారికుటుంబము వారికిని ధన కాంక్ష బాతుగలేదు. దాసుగారికి గల స్వాతంత్ర్య త్యాగిలాహ, బానిసత్వముపట్ల అయిష్టత అపారమున దేశభక్తి ఇట్టి మహాత్యాగమునకు పురికొల్పెను. సత్యమును త్యజించి దాసు మహాత్ముని అనుసరించెను.

బెంగాలు ఒడంబడిక

గయా కాంగ్రెసు అధ్యక్షత వహించినప్పుడే దాసు గారి విషయమై సూచించియుండిరి. స్వరాజ్య ప్రభుత్వమున వివిధ సంఘములవారి కుండవలసిన హక్కుల విషయమై ఒక నిర్ణయ మేర్పడవలయునని అధ్యక్ష కోపన్యాసమున దాసుగారు చెప్పిరి. హిందూ మహామ్మదీయుల విషయమై లక్నో ఒడంబడిక సంపూర్ణముగ ఆవరింపబడవలయుననిరి. ఒక సంఘము వారి హక్కులను మరియొక సంఘముకాదు గౌరవించవలయుననియు ఒకసంఘపు లాభమునకు వారియొక సంఘము కొంతత్యాగ యిచ్చి చూపవలయుననియు హితముసగిరి. ఉదాహరణముగ ఈ ఒడంబడిక మాటలను చెప్పిరి. మనీదు ఎదుట మేళము వాయించుట మహామ్మదీయులకు కష్టము కలుగజేయును. గోవులను చంపుట హిందువులకు కష్టము కలుగజేయును. కావున మనీదుల ఎదుట మేళము వాయించకుండుటకు హిందువులంగీకరింపవలయును. గోవులను వధింపకుండుటకు మహామ్మదీయులు అంగీకరింపవలెను. వివిధ సంఘములందు ఈ విధమున వికమత్యము. అన్యోన్యసహ నము ఏర్పడుటకు కాంగ్రెసువారు పూనుకొనవలయునని దాసుగారు చెప్పిరి. మైసూరిలో హక్కులు సంపూర్ణముగ ఆవరింపబడవలయు ననియు స్వరాజ్య ప్రభుత్వమున వారు భయపడవలసిన అవకాశముండకూడ దనియు దాసుగారు చెప్పిరి. కాని ఈవిషయమై 1923 సంవత్సరమున కాంగ్రెసువా రేమియు పనిచేయలేదు. దాసుగారు మాత్రము వంగరాష్ట్రమునందలి మహామ్మదీయులతో ఒక ఒడంబడిక నేర్పరచుకొనిరి. వంగరాష్ట్రమున దాదాపు సగమునంత మంది మహామ్మదీయులే కావున వారి కెట్టి సంజానుండ? విధమున ఒక ఒడంబడిక నేర్పరచుకొనుట అసాధ్యమని దాసుగారు తలచిరి. అన్నివిధముల మహామ్మదీయులను భావించి భయపడి ఒడంబడికను రోగుడుచేసి హిందువులు నానిన అంగీకరించునట్లు దాసుగారు పాటుపడిరి. మహామ్మదీయుల సహాయమును పొందుటకై వారిట్లుచేసిన చెప్పవచ్చునగాని ఇట్లు చేయుట యందు దాసుగారు తనకుగల అమృత రాజకీయ ప్రభుత్వమును ప్రదర్శించిరి. గోవులను మహామ్మదీయులు చంపకూడదను మాట ఈ ఒడంబడికయందు చేర్చబడలేదు. ఇట్లు చేయుటచేతనే దాసుగారు గోవును సంరక్షింపగలిగిన నేను ఖండితముగ చెప్పగలను. వంగరాష్ట్ర శాసనసభయందలి మహామ్మదీయ ప్రతినిధులు కడపటివరకు దాసుగారిని అనుసరించుచుండిరి. ప్రభుత్వమువారి మాయలకు లోబడక దాసుగారితో మహామ్మదీయులు కలసి ప్రభుత్వమువారి నోడించుచుండిరి. దేశము పరాధీన స్థితి యందున్నపుడు భారతీయులు బానిసలుగనున్నపుడు స్వల్పవిషయములను గురించి తోడిభారతీయులతో వివాదమునకు గడంగుట ఉచితముకాదని దాసుగారు తలచి మహామ్మదీయులు కోరిన హక్కుల నన్నిటిని అంగీకరించెను. స్వరాజ్యము పొంద తోడి భారతీయులకెట్టి సౌకర్యముల నొసగినను తప్పకాదని వారు తలచిరి. ఈ సమయమున మహామ్మదీయులు ఎక్కువ హక్కులను కోరినను కాలము గడచు కాలిది వారు హిందువుల హక్కులను కూడ సంపూర్ణముగ అంగీకరించగలరని దాసుగారు నమ్మిరి. వంగరాష్ట్రమునందలి మహామ్మదీయులు ఈ సందర్భమున పాపమున కొడికట్టుకొనరను నమ్మకము నాకున్నది.

నామట్టుకు నేను హిందువుల విషయమై ఎట్టి మరణమున కూడ కోరుట కిష్టపడను. హిందువులయెడల విశ్వాసమున్న వారే మహామ్మదీయుల హక్కులను గమనించి ప్రవర్తించగలరు. కావుననే ఇతర రాష్ట్రములందు కూడ ఇట్టి ఒడంబడిక లేర్పడవలయునని నేను కోరుటలేదు. ఈవిధమున అల్పముగు సాంఘిక లాభములు కాశపడక సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యాపేక్ష భారతీయుల హృదయములందు ప్రజ్వలింపకున్న మనము స్వరాజ్యము పొందజాలము.

చారిత్రవ రాహిత్యము

దాసుగారు మహామ్మదీయులపట్ల ఏవిధమున డౌదార్ద్య

కార్యరేషన్ ఎన్నికల వివరములు

డివిజను సంఖ్య	ఎన్నిక జరుగు తేదీ	ఎన్నిక జరుగు స్థలము	నామినేషనులు (కొందరి లేదులలో) గల పంపనలెను
6	8-8-25	ముత్యాలపేట మౌనూల్లు, తంబుచెట్టిపేడి.	28-7-25
11	...	"సాందర్బముతో" గోవిందప్ప నాయక్ పేడి, జార్జి టౌను.	...
13	...	"ప్రాగ్నాసిక్యునియన్ స్కూలు" ఆదియప్ప నాయక్ పేడి.	...
30	...	"కార్యరేషన్ మాడల్ స్కూలు" మండవల్లి మెలూపూరు.	...
2	15-8-25	"కార్యరేషన్ మాడల్ స్కూలు" నూర్యనారాయణచెట్టిపేడి.	30-7-25
8	...	పచ్చయప్పకళాశాల, యస్ ప్లేస్.	...
20	...	"కార్యరేషన్ మాడల్ స్కూలు" నాగప్పముద్రపేడి, గొయ్యతోపు.	...
10	12-9-25	"కార్యరేషన్ మాడల్ స్కూలు" వలయప్పకొండ.	27-8-25
14	...	"కార్యరేషన్ మాడల్ స్కూలు" ఎడపాలయం.	...
21	...	లూథరన్ మిషన్ స్కూలు, పరశువాకం మైరోడ్డు.	...

దాసుగారి జాతీయత

ఏవిధమైన దాసుగారికిగల దౌర్జన్యరాహిత్య సిద్ధాంతము లపై ప్రేమను సందేహించుటకు అవకాశము లేదో అదేవిధమైన వారి జాతీయతాభావములుకూడ సంపదించుటకు లెదురుకాదు. అవకాశము లేదు. ఒకజాతి తన ఆత్మకైని ప్రకటించుచు తన్ను తాను గుర్తించి ఇతరులతో సంఘర్షణమునకు గడంగక తన హక్కులను స్థాపించుకొనుట ఉత్తమమార్గమని వారు చెప్పుచుండెడి వారు. ఈసందర్భమున వారు చెప్పినమాటల నుదాహరించెదను:—

"నాదృష్టియందున్న జాతీయతాభావములకును పాశ్చాత్య హృదయము లందున్న జాతీయతా భావములకును ఎట్టి సంబంధము లేదు. పాశ్చాత్యుల జాతీయత దౌర్జన్యముతోను స్వాభిలాషపరత్వముతోను కూడియుండును. స్వలాభమే ప్రధానాదర్శము. ప్రాన్యుజాతికి లాభము జర్మనిజాతికి నష్టము. జర్మనిజాతికి లాభము ప్రాన్యుజాతికి నష్టప్రదము. కావున ఈరెండుజాతులకు పరస్పరద్వేషము సహజము. పుట్టుకతోనే వ్యక్తుల కేర్పడును కాని జర్మనిజాతికి నష్టము కలుగజేయుట, మానవకోటికి చేరిన సోదరులకే నష్టము కలుగజేయుట యను సత్యమును ఇంకను పాశ్చాత్యులు గుర్తెరుగలేదు. భారతజాతి ఏర్పడుచున్నది. హిమాలయపర్వతముల నతిక్రమించి ప్రేమసం దేశమును ఆసియాఖండమునకు కాక ప్రపంచమున కంతయు సాటుచున్నది. భారతజాతి హక్కులను ప్రపంచము అంగీకరింపవలయుననియు, ప్రపంచాభివృద్ధికి భారతజాతి చేయగల సహాయమును అంగీకరింపవలయుననియు కోరుచున్నది. జాతీయతాభావము ప్రపంచాంతికి వ్యతిరేకమైనదికాదు. పాశ్చాత్యుల భావములందున్న దౌర్జన్యపూరితమగు జాతీయతా భావములే ప్రపంచాంతికి ఆటంకములుగ నున్నవి. కాని ఒకజాతివారిని హింసించుట మానవకోటిని హింసించుట యనుసత్యమును పాశ్చాత్యులు గ్రహించిన ఈ విషమసంస్థల భముగ అంతమొందును. అత్యుపరక్షానుకూలమే ఈ సమస్యలను చక్కచెట్టగలదు గాని స్వలాభములకై పోరాడుట ఈ సమస్యలను విమమస్థికి తెచ్చును. ఇతరజాతులను అణచుట ఆత్మవిశ్వాస క్షయమునకు దారిచూపును. అసహాయోద్యమమునకు ఆత్మవిశ్వాసమే ఆధారము. జాతీయోక్తకైని వృద్ధిచేసికొని ఆక్రమింపదగిన ఆధారపడి పనిచేయుట అసహాయోద్యమము. జాతీయపరముగ ఈమాట కీలకమునైతికముగ అసహాయోద్యమమని ఆత్మపాఠశు ద్యమనియు, జాతీయతాభివృద్ధికిని అనగా మానవాభివృద్ధికి ఆటంకములుగనుండు విషయములను నిగ్రహించుటయగును. ఆధ్యాత్మికముగ స్వరాజ్యమనిన మనసహజగుణములకు విరుద్ధములైన ప్రతిబంధములను తొలగిజేసి, భారతజాతి సహజప్రతిభను వెలువడిచేయుటయని అర్థము."

దాసుగారు మొదటనుండి విప్లవమును ఆరాజకమును ఆమోదించుచుండిరనియు, తన ఆభిప్రాయములు తప్పని మరణించుటకు పూర్వమే తెలిసికొని దౌర్జన్యరాహిత్యముపై విశ్వాసమును ప్రకటించిరనియు చెప్పటం పాపమగును. ఈ విధమున నిం దావాక్యములాడిన ఆంగ్లేయులు తామునర్జిన పాపమును గుర్తెరిగి ప్రపంచ విఖ్యాతపురుషులలో నొకరగు దాసుగారి పట్ల తా మొనర్చిన అన్యాయమునకు చింతించవలయును. ప్రతిభకుల దూషణభూషణలు దాసుగారి నెంతమాత్రము బాధింపజాలవు.

తెక్కలు ముగించుకొనుట

దాసుగారు మరణించుట కెంతకాలము బూర్జువా తెక్కలన్నియు పరిష్కరించెను. అన్నివిధములగు అపయలు తీర్చెను. మనము వారికి ఋణపడియున్నాము. ఇట్టివల దౌర్జన్య రాహిత్యముపై విశ్వాసము తెలుపుచు వారు గావించిన ప్రకటన,

క్రొత్త విషయము కాదు. ప్రాతరికార్డులను ఎత్తిచూపుటయని గుర్తెరుగవలెను. వారి జీవితమును పరిశీలించిన ఎట్టి సందేహములకు అవకాశముండదు. కావున దాసుగారి సదుద్దేశములను సందేహించిన పాశ్చాత్యులు తన పరిహారమొనర్చ గడంగవలెను. భారతీయులకు బాధ్యతాయత్ర ప్రభుత్వ విషయాలయనని ప్రభుత్వమువారికి గల సదుద్దేశమునకు నిదర్శనముగ రాజకీయ బీదలను విడుదల చేయవలయునని మహాత్ముడు ప్రభుత్వము వారికి నూచించియున్నాడు. ప్రభుత్వమువారిట్లానర్చిన ఒక్క పెట్టున విప్లవోద్యమములను అంత మొందించినవారయ్యెదరు. వంగరాష్ట్రపు ప్రజలు ఉద్రేక పూరితులు. ఈ విధమున ప్రభుత్వమువారు సదుద్దేశమును భారతీయులయెడల నమ్మకమును ప్రకటించిన వంగీయుల ప్రేమకు పాతలయ్యెదరు. నిరోధముచే వంగీయులను లొంగజేయుట అసాధ్యము. ప్రభుత్వమువారు ఇంకను నిరోధమునందే విశ్వాసముగలవారై నవో మరణమునకు పూర్వము ప్రభుత్వమువారి నోడగొట్టిన దాసు గారు మరణించియు ఓడగొట్టెదరని గుర్తెరుగవలెను.

వసంతాదేవి

సోదరీత్వముగ వసంతాదేవి మాకుంటుంబుమును విశేషము కొనెను. ఆమెను మొదలు గుల్బర్గావరకు అందరు ఆమె ప్రేమ పాశమునకు వశులమైతిమి చిన్ ద్వారాయందు నేను నిర్బంధింపబడియున్నపుడు నేను మీయెడల సానుభూతి చూపుచుంటిని. తనగృహమును వదిలి భారతజాతికై పాటుపడవలయునని చెప్పితిని. 1921 సంవత్సరమున ఆమె జాతీయోద్యమమునందు పాలు గయికొని ప్రభుత్వమువారి ఆగ్రహమునకు గురియై నిర్బంధింపబడెను.

ఇప్పడామె కలిగిన హృదయసంతాపమునకు మితియుండదు. కాని దాసుగారుచేయుచున్న పని తనదేయని ఆమెగుర్తెరిగి వారిస్థానము నామె ఆక్రమింపవలయును. వారివిషయమును గుర్తెరిగియున్నాడు. ఆమె చిత్తరంజనుని స్థానమున ఫార్వర్డుపత్రిక ప్రధాన సంపాదకురాలుగ నుండ నంగీకరించిరి.

పండిత నెహ్రూ

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారికిని స్వరాజ్యపక్షము వారికిని సానుభూతి చూపవలసియున్నది. నెహ్రూ దాసుగార్లు ఇరువురు స్వరాజ్యపక్షమును నడుపుచుండిరి. పండిత నెహ్రూగారి నాయకత్వమున దాసుగారియందు లేని కొన్ని విశేషగుణములున్నవి. నెహ్రూగారి సహాయములేకున్న దాసుగారిొక్కరే స్వరాజ్యపక్షము నీవిధమున చక్కగ నడవజాలి యుండరు. కావున దాసుగారి మరణమున పండిత నెహ్రూగారికి తీరరాని కొరత ఏర్పడినను దాసుగారి గుణవిశేషములను నెహ్రూగారు అలవడ జేసికొనవలసివలెననర మేర్పడినది. ఇందులకు వారు అన్నివిధముల సమర్థులైయున్నారు. స్వరాజ్య పక్షమువారికిని నాకును ఎన్నియో భేదములున్నవి. ఎంతయో ప్రేమకూడ యున్నది. వారికి నాసానుభూతి నందజేయుచున్నాను. విదేశములందు అనారోగ్యులై చికిత్స పొందుచున్న హాకిం అబ్దుల్లాఖాన్ గారి కీవిషయవార్త, ఎంతదూరము కలుగజేయునో ఎవరుచెప్పగలరు? దుఃఖవలెనది ప్రపంచయుల కందరకును భగవంతుడు శాంతి ఆత్మవిశ్వాసము కలుగజేయుగాక!

ఈ మాటలతో క్లిరితమైన నామిత్రునివద్ద కలవుతీసి కొనుచున్నాను. పెళ్లిగార్లుచెప్పినట్లు వారు మరణించలేదు. వారు నిద్రజేందియుండలేదు. జీవితమును స్వప్నావస్థను మాత్రమే అతిక్రమించిరి. మనము సత్యమును గుర్తెరుగక ఆత్మశాంతిలేక పగచుచున్నాము. దుఃఖము భయము ఆపరిప నిర్విర్యుల మగుచున్నాము. తుచ్చముగ విహికజీవితమును వారు విడనాడిరి. ద్వేషము దుఃఖము అశాంతి వారి నింక బాధించవు.

మును ప్రకటించి భారతదేశమునందున్న విదేశీయుల పట్ల కూడ అదేవిధమున దౌర్జన్యమును ప్రకటించిరి. గయాకాంగ్రసునందు అగ్గశ్చరణించినపుడు భారతీయులలో అధిక సంఖ్యాకులు గల సంఘములకు చేరినవారు అల్ప సంఖ్యాకులతో కూడిన సిక్కు క్రైస్తవ పార్టీ సంఘముల పట్ల ప్రత్యేకాభిమానము చూపుచు వారికి న్యాయముగనుండవలసిన హక్కులు కన్న ఎక్కువ హక్కులను స్వరాజ్య ప్రభుత్వమునందివ్వవలయునని దాసుగారు చెప్పిరి. ఈ మాత్రము భారతదేశమునందున్న అన్ని చిన్న సంఘములకు అనువర్తింపవలయుననిరి. కేవలము ధనాశేతులపై భారతదేశమునకువచ్చు విదేశీయుల సుద్దేశించి వారి మాటలుచెప్పిరి. విదేశీయుల పట్ల దాసుగారింత దౌర్జన్యము ప్రకటించినను విదేశీయులు దాసుగారి మాటలకు విపరీతార్థములను కల్పించుచుండిరి. సంపూర్ణముగ శాంతి కోరు అతి సాత్వికస్వభావు డెను దాసుగారు రక్తపూరితమగు విప్లవమును హత్యలను ఆమోదించువారని ఆంగ్లేయులు నూచించుటకు వెనుదీయలేదు. మరణించుటకు 2½ నెలలకు పూర్వము మాత్రమే విదేశీయులు దాసుగారి దౌర్జన్యరాహిత్యమును విశ్వసించిరి. గయా కాంగ్రెసునందే వారి విషయమై ఈక్రిందివిధముగ స్పష్టముగ తమ అభిప్రాయములను ప్రకటించిరి:—

"దౌర్జన్య రాహిత్య సిద్ధాంత మంత్రశ్రేష్ఠమైనదాయని కొందరు సందేహించుచున్నారు. దౌర్జన్యరాహిత్యము కేవలము ఆచర్యప్రాయముగ నుండవచ్చునగాని ఈసిద్ధాంతమును ఆచరణయందుచుట అసాధ్యమని నమ్మువారనేకులున్నారు. స్వరాజ్యము సొందుటకు ఖాతీక బలము దౌర్జన్యమే సాధనములని పిరు నమ్ముచున్నారు. ఇట్టి అభిప్రాయములు గలవారి దేశభక్తిని దౌర్జన్యము త్యాగమును నేనెంతమాత్రము సందేహించుటలేదు. ధర్మాగర్థ విచక్షణ యట్లుండ దౌర్జన్యముతో కూడిన విప్లవము లన్నియు నిష్ఫలమౌజనములగు సందేహని ప్రపంచ చరిత్ర నిదర్శించుచున్నది. దౌర్జన్య రాహిత్య సిద్ధాంతము అన్నివిధముల ఉత్కృష్టమైనవని నమ్మువారిలో నేనొకడను. ఈసిద్ధాంతము ననుసరించుట సాధ్యమే అను ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర విషయవలసి యున్నది. దౌర్జన్యముతో మనము స్వరాజ్యము ఎన్నటికైనను పొందగలమా? ఎన్నటికిని పొందజాలమా? మనమే కాదు ప్రపంచమునందెవ్వరను కేవలము దౌర్జన్యము వల్లనే స్వాతంత్ర్యమును సొందియుండలేదు. అధికాకే చ్చు బలవంతమైనది. దౌర్జన్యమునల్ల అధికారము పొందినవారు దౌర్జన్యముతోనే ఆ అధికారమును కాపాడుకొనుచుండును. దౌర్జన్యమునే ఆధారముగ నైకొనువారికి నైతికబలముండదు. నాకు విప్లవములందు విశ్వాసమున్నది. కాని దౌర్జన్యమునల్ల స్వాతంత్ర్యము పొందజాలమని మరల చెప్పుచున్నాను. దౌర్జన్యరాహిత్యమునల్ల ఏర్పడు విప్లవము శాశ్వతమగు అనుకూల ఫలితములతో కూడియుండును. దౌర్జన్యరాహిత్య సిద్ధాంతము ననుసరించిన క్రమక్రమముగ భారతహృదయము వికసించగలదు. భారతజాతి క్రమక్రమముగ స్వరాజ్యసోపానముల నధిష్ఠింపగలదు. భారతదేశము స్వాతంత్ర్యము పొందుటకు దౌర్జన్యరాహిత్య అసహాయోద్యమముకన్న వేరుమార్గము లేదు. నాతితో ప్రేమసందేశమును ప్రకటించుచు నిజముగ ద్వేషమును పురికొల్పుచున్నారని చెప్పబడుచున్నది. ఇంతకన్న అసత్యము వేరొకటియుండదు. ప్రేమ సందేశమును సంపూర్ణముగ గ్రహింపజాలకుండ వచ్చును. కొందరు దారితప్పి ద్వేషపూరితులై యుండవచ్చును. అందునల్ల మనలోపములు శక్తిహీనత వెలువడినవని మాత్రమే చెప్పవచ్చును. మనఆచర్యమును గుర్తుచూచుకొనవలయునని ఆచర్యము ననుసరించి ప్రవర్తించ మనకెంత శక్తియుండెనో విమర్శించుట సరికాదు. ఆచర్యమును అనుసరించి ప్రవర్తించజాలకుండుట మానవశక్తిహీనతను చూపుచున్నది. మనకు తగుశక్తి లేని విషయమును ప్రతిపక్షలే! చెప్ప నక్కరలేదు. మనకే తెలియుచున్నది. మానవులకు సహజముగ దౌర్బల్యము నైతిక బలమును గుర్తెరిగిన మన మింతవరకు దౌర్జన్యరాహిత్య సిద్ధాంతమును అనుసరించిన విషయమై గర్వపడవచ్చును. మనకు విజయము తప్పక చేకూరును. మనము తప్పక విజయము గాంచగలమని అధికారవర్గమువారికికూడ తెలియును."

ఇంకొకటి దౌర్జన్యమును ఖండించుచు ప్రేమ సందేశమే ఆచర్యప్రాయమని ప్రకటించినను సందేహముల కెందులకవకాశముండెనో తెలియవచ్చును. కాని దాసుగారు మరణించిన సిక్కులు బ్రిటిషువారు దాసుగారిపై ప్రేమగౌరవములను ప్రకటించుట సంతోషకరమగు విషయము. కాని దాసుగారు మొదటనుండియు దౌర్జన్యవిశ్వాసమున ప్రతికూలమై యుండిన గుర్తెరుగట బ్రిటిషువారిధర్మము.

కార్పొరేషను ఎన్నికలు

కాంగ్రెసుపక్ష ప్రచారము

ప్రజాసౌఖ్యమే కాంగ్రెసువారి సౌఖ్యము.
ప్రజలకష్టమే కాంగ్రెసువారి కష్టము.

కొత్వాల్ బజారు

కె. శ్రీరాములునాయుడుగారు

ఏడుబావులు
గడ్డే రంగయ్యనాయుడుగారు

సావుకారుపేట
సామి వేంకటాచలంశెట్టిగారు

ఎస్. ప్లెనేడ్

డా॥ బి. ఎస్. మల్లయ్యగారు

ఎగ్గూరు

డా॥ ఏ. లక్ష్మీవతిగారు

మైలాపూరు

కె. భావ్యంగారు

తండియార్ పేట

సి. ఎం. ఆదికేశవులునాయకర్ గారు

టి. వెలిన్ బేసిన్

ఎం. సింగారపేలుశెట్టిగారు

కీల్ పాక్

ఇ. ఎల్. అయ్యర్ గారు

ముత్యాలపేట

బుర్రా సత్యనారాయణగారు

* * * * *

మైలాపూరు నభ

కాంగ్రెసువారికి వోటుజేయుడు

మైలాపూరు వివిజనుకు కాంగ్రెసుపక్షమున కార్పొరేషను సభ్యత్వమును అభ్యర్థియగు శ్రీ॥ కె. భావ్యమయ్యంగారికి వోట్ల నోసంపాదకు ప్రచారము గావించుటకై నిన్నటి సాయంత్రం బహిరంగసభ జరిగెను. ప్రత్యర్థియగు శ్రీమాన్. టి. యస్. రామస్వామి అయ్యరు, శ్రీయుతులు యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, బులుసు సాంబమూర్తి, సామి వెంకటాచలంశెట్టి, హేమహమ్మదు, లంజాపూరు నివాసులగు సూర్య నారాయణ అయ్యరుగార్లు సభ సలంకరించిరి. శ్రీమాన్. ఏ. రంగసామి అయ్యంగారు రధ్యక్షత వహించిరి.

శ్రీమాన్ యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు

మైలాపూరునం దిదివరలో స్వరాజ్యజయ ఘోష ప్రాయస్కరించి, పట్టణమందలి అన్ని దివిజనులలో స్వరాజ్య శబ్దము ప్రతిధ్వనించుచున్నది. మీరు స్వరాజ్య హాళిపించుచున్నారా లేదాయని యోచించుకొనవలెను. ఈ సందర్భమందు బలాభిమానములుగాని బంధుత్వములుగాని జూపరాదు. దేశాభిమానము క్రింద నిదియన్నియు క్రుంగిపోవలెను. మైలాపూరు వోటులకిది పరిశ్రాసనము. మీకు సత్యము, ధైర్యము యున్నచో తప్పక కాంగ్రెసు అభ్యర్థిని ఎన్నుకొని తీరవలెను. మరియు కాంగ్రెసుసభ్యులు ఇంకొక కార్పొరేషనులో చేరినవారై ప్రజా సేవను మిక్కిలి సమర్థతతో నిర్వహించుచున్నారు. శ్రీ॥ టి. యస్. రామస్వామి అయ్యర్ గారు ఏపక్షమునైనను చేరియున్నారా? నాయకులుగాని, సహచరులుగాని గలరా? కార్పొరేషను

లో వారి ననుసరించువా లేవైన గలరా? ఒక్కొక్క వ్యక్తి ప్రజాసంస్థలందుజేరి ఏమాత్రము పనిని కొనసాగింపలేదు. రి. ది నములనరకు వారికి గడువొసంగుచున్నాము. అంతలో రామస్వామి అయ్యరుగారు ఖద్దరుధరించి స్వరాజ్యపక్షమందు జేరినచో తప్పక వారిని కార్పొరేషనులోనికి పంపుదుము. దేశములో స్వరాజ్యపక్షమునకున్న బలవత్తరమైన పక్షము లేదు. ఉండజాలదు. ఒక్కొక్కరు ప్రత్యేకపక్షముగ నుండి ఏమిచేయగలరు? ఖద్దరుధరించిన స్వదేశాభిమానము గలుగుచుండును. అధికారార్థముగాను ధీరిజెందుదురు. త్యాగమును నూచించును. దేశవారలక్ష్మి గోచరించును. స్వరాజ్యపక్షసభ్యులు ఉద్యోగములకొరకుగాని కార్పొరేషనులో ప్రవేశించుటలేదు. స్వరాజ్యపక్షసభ్యులు కార్పొరేషనునందు జేరినవిషయనే ప్రత్యేక యోగకరములగుపను లనేకములు జరిగినవి. స్థానిక పురపాలక సంఘములను కాంగ్రెసువారు వశపరచుకొనుట స్వరాజ్యమునకు అభిభారముజేయుట. కలకత్తా, బొంబాయి మున్నగుపట్టణములలో స్వరాజ్యపక్షసభ్యులే అధికసంఖ్యాకులు ఆంధ్రదేశమునకు లేక పట్టణములలో స్వరాజ్యపక్షమువారు ప్రజాసంస్థల నాక్రమించుకొనిరి. అన్నిటియందు కాంగ్రెసువారే సంఘాన్యత్తులై యున్నారు. శ్రీమాన్ టి. ప్రకాశంపంతులుగారి పక్షము నందు చేరియున్నారు. స్వతంత్ర పక్షము నకు చేరిన కె. మణ్నిగంగంశెట్టిగారు స్వరాజ్యపక్షమందు జేరియున్నారు. జిప్టి సుపక్షము ఉద్యోగములగు, మల్లతిపదపులగు పాటుబనుచున్నది. ఒక శీత్రము ప్రభుత్వముపైను రెండవది ప్రజలపైను నుండరాదు. ఒకకాలు ప్రభుత్వభవనములందును, వేరొకటి ప్రజలసమీపమున నుండరాదు. ప్రభుత్వమును బలపరచు పక్షముల నన్నిటిని విడచివెట్టి నిరంకుశ ప్రభుత్వమును నిర్మాలించుటకు సమకట్టిననేగాని స్వరాజ్యము లభింపజాలదు. ప్రస్తుతము గొప్పగొప్పవారు లందరు అభిప్రాయముల మార్పుకొని స్వరాజ్యపక్షమందు జేరుచున్నారు. అట్టితటి రామస్వామి అయ్యరుగారు మాపక్షమందుజేరిన సుస్వాగత మొసంగవలెను. లేనిచో ప్రతికక్షు లెట్టి బలవంతులైనను ఎదిరించవలెను. అందులకు మీరల మావశ్యకము. మహాత్మునివైనను, దేశముపైను అభిమానముగలవారగుచో తప్పక కాంగ్రెసువారికి వోట్ల నోసంగవలెను.

శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారు

కె. భావ్యమయ్యంగారు అభ్యర్థిత్వమును బలపరచుచు ఆంధ్రమునం దిటుల ప్కరి. ప్రస్తుతము ఆసేతుపిహముల పర్యంతము స్వరాజ్యముకొరకు ట్రిటిషుప్రభుత్వములతో గొప్ప యుద్ధము చేయుచున్నాము. ఈ యుద్ధము దాయకములుగాని మారణ యంత్రములుగాని లేవు. కేవల శాంతియునము. దీనిని గాంధీమహాత్ముడు మిక్కిలి సామరస్యముగ నడుపుచున్నాడు. ఈ సందర్భమందు మనకు చేయవలసినపను లనేకములు గలవు. నిరాయుధులమగు మన మీ ట్రిటిషు సింహమునకు మన ఆత్మ శక్తిని, ధీరత్వము జూపెట్టి వారిని లొంగజేయవలెను. అందులకు త్యాగ మవసరము. స్వరాజ్యస్థాపనకొరకు కంకణబద్ధులైన ప్రతి యొక్కరూ తాము చేయవలసిన పనిని జేసినచో స్వరాజ్య మచిరకాలములో చేకూరగలను. ట్రిటిషుప్రభుత్వమువారు తమంతులతోమే స్వరాజ్యమునందు కల్ల యని నమ్ముదు.

మన ప్రజల స్వశక్తిపై నాధారపడి స్వరాజ్యసంస్థాపన గావించవలెను. కాంగ్రెసు స్వరాజ్యసంపాదనకు పాటుబడు ముఖ్యసంఘము కాంగ్రెసునకు చేయులెల్లర బలముగలదు. కాంగ్రెసు తప్ప వేరే ఇతరసంఘమునకు ట్రిటిషు ప్రభుత్వము నెదుర్కొన జాలు శక్తిగాని ఆశయునుగాని లేదు. మిక్కిలు మన శక్తి, ధనము, సైన్యము గలిగి మనలను కాత్వరముగ దాస్యములోనుంచి పరిపాలించునీ ట్రిటిషుప్రభుత్వము నెదుర్కొనుటకుగాను కాంగ్రెసునకు తగినబలము చేకూర్చవలెను. అందులకు ప్రస్తుతము కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను స్థానిక పురపాలక సంఘములందు పంపుట కర్తవ్యము. కె. భావ్యమయ్యంగారు కాంగ్రెసు తరపున ఈదీవిజనుకు నిలచియున్నారు. టి. యస్. రామస్వామిఅయ్యరుగారు రెట్టి పక్షమునకు జేరినవారు గారు. జిప్టి సుపాక్షవారి తోడ్పాటు గల్గియున్నారు. అందులకు దేశమునకు మహాపకారము చేయుచున్నానని జెప్పవచ్చును. జిప్టి సుపక్షము ట్రిటిషుప్రభుత్వమునకు తోడ్పడి దేశస్వాతంత్ర్యమునకు కాటంకములు గలుగజేయుచున్నది. రామస్వామిఅయ్యరుగారు సత్యభావులును, అనుభవజ్ఞులును గావచ్చును. ఐనను వారు కాంగ్రెసుసభ్యులు గానంతవరకు దేశమంటి జరుగుచానిని మీ రనుసరింపవలెను. తెలుగు జిల్లాలందు కాంగ్రెసువారి సంస్థలలో ప్రవేశించుటకు చాల ప్రయత్నములు జేయుచున్నాము. ఆంధ్రదేశములో కాంగ్రెసువారు స్థానిక పురపాలక సంఘములను నశపరచుకొనుట కెట్టి యంత్రాహముతో పనిజేయుచున్నారో అటులే చెన్నపట్టణవాసులను మీ రెల్లరు స్వరాజ్యము కొరకు పని జేయవలెను. అందులకు మీవోట్లైనను కాంగ్రెసువారి కివ్వాలనిచో మీ

రేమి జేయజాలదురు? భావ్యమయ్యంగారికి వోటు నోసంగిన, కాంగ్రెసుసంస్థకు వోటుజేసినవా రగుచున్నారు. దేశమునకు సేనజేసినవా రగుదురు. స్వరాజ్య సందర్భమందు సంపూర్ణముగ పాల్గొనకపోయినను “చంద్రువంటి నూలుపోగును” విధమున మీ యధాశక్తి దేశవిముక్తికొరకు తోడ్పడవలెను. ఇచట గూడినవా రెల్లరు మీవోట్లను కాంగ్రెసువారి కిచ్చుటయేగాక మీ మీస్నే హితులనందల బోయి వారినిగూడ కాంగ్రెసుపక్షమున వోటు జేయునటుల బోధింపవలెను. ఉపన్యాసములువిని ఊరక వెడలి పోయిన లాభములేదు. కావున ఇంకమాత్రము సేనజేసిన మీరు దేశాభిమానులని జెప్పకొనవచ్చును.

సామి వెంకటాచలంశెట్టిగారు రాంగ్లభాషయందు మాట్లాడిరి. భారత స్వపరిపాలనాస్వభవమునకు జిప్టి సుపక్ష మూటంకముగ నిలచియున్నది. బ్రాహ్మకేతర సంఘాభివృద్ధి యొనర్చు నుద్దేశముతో నాసంఘము స్థాపింపబడినది. కాని దేశమునకు స్వరాజ్యము వాంఛింపని బ్రాహ్మకేతరం డొక్కడైనను యుండునని నే నమ్ముచును. తెక్కె పదునరు బ్రాహ్మకేతరులలో—ఉద్యోగముల కాంక్షించువారు—అట్టివారు గావచ్చును. కాని బ్రాహ్మకేతరులందు అత్యధికసంఖ్యాకులు అట్టివారు గారు. చాలభాగము, ధూస్వాములు, వర్తకులునై యున్నారు.

మనదేశ వర్తకపరిస్థితులును ఇతర దేశములందలి వర్తక పరిస్థితులను చెయిబాటు ఏవ్యాపారస్థుడైనను ఈ నిరంకుశ పరిపాలనను గోరువాడుండజాలరు. బీమాతిపై దుర్భరమగు నియమపరిమితి పన్ను విధించుటచేతనే ఎట్టివాడైనను ప్రభుత్వానుకూలమగు తన యభిప్రాయమును మార్చుకొనుటకు బలవత్తరమగు కారణము. ట్రిటిషు రాజనీతియందు విశ్వాసముగల యట్టి వారికి విషయముల తెలియనీక అజ్ఞానములో నుండుట నిరంకుశ ప్రభుత్వయొక్క ప్రథమ కర్తవ్యము. ఏ పక్షముయొక్క సక్రమాందోళనకు ప్రభుత్వము జంకదు. కాని ఈకాంగ్రెసు పక్షముయొక్క ప్రజాందోళనకు ప్రభుత్వము మిగల ధీమనోదురున్నది. కాన మన సోపరదేరియులను అజ్ఞానాంకారము నుండి బయల్పరచి వారికి విషయముల నెల్ల బోధించిన స్వరాజ్యమున సోపాన మేర్పడగలదు. టి. యస్. రామస్వామి అయ్యరుగారు గత 4 సం॥ల నుంచి కార్పొరేషనులో అభివృద్ధి నూచించు అభిప్రాయముల గలిగి పనిచేయుచున్నారు. కాని కట్టుదిట్టములగుల పక్షము నేడు మనకు గావలసియున్నది. జిప్టి సుపక్షము బ్రాహ్మకేతర సంఘాభివృద్ధిని గావించుటకై గాక కాంగ్రెసువిధానము నెదుర్కొనుటకే తనశక్తిని వినియోగించుచున్నది. అటులై యుండుచో మైలాపూరు దీవిజనుకు బ్రాహ్మకేతరుని తమ పక్షము తరపున అభ్యర్థిగ ఏర్పాటుచేసి యుండవలసినది. కార్పొరేషనునందుస్వరాజ్యవాదులు ప్రవేశించి కొలదిమాసములే యైనను వారు చాలపనిగావించ జాలియున్నారు. గతవత్సరముకప్పుడు శ్రీ॥ టి. యస్. రామస్వామి అయ్యరుగారే ఇంటిపన్ను తగ్గించుటకొక తీర్మానముపహింపనది జిప్టి సుపక్షమువారిచే ఎదిరింపబడి విసిపోయెను. ఈ సందర్భము కాంపొరేషను నిలువ ఆదాయము పూర్వముకంటె స్వల్పమైనను జిప్టి సుపక్షము వారే పన్నును తగ్గించుట కుపపాదన సల్పిరి. ఇందులకు కారణమేమి? కాంగ్రెసువారెట్లునైనను అట్టి తీర్మానమును తెచ్చెనరని వారికి తెలియును గాన ఆయుకాళమును తామేగైకొని ప్రజల యసంతృప్తికారకమై యుండుకుండునటుల ప్రవర్తించజూచిరి. కావున యుక్తాయుక్తముల నారసి కాంగ్రెసువారికి మీవోట్లనుసంగవలెను.

మాధి మహమ్మదుగారు

జిప్టి సుపక్షమందలి ప్రత్యిక్తియు స్వాధీనపరలని నిరభ్యంతరముగ జెప్పగలను. మాషిఫావిహాసంపదర్శనమునకు, ఉప్పు పన్ను విషయములలోను ప్రభుత్వమువారు గావించిన ఆక్రమ, అధర్మకార్యములకు జిప్టి సుపక్షమువారు తోడ్పడియున్నారు. అట్టిపక్షమునకు జేరిన శ్రీ. టి. యస్. రామస్వామి అయ్యర్ గారికి మీవోట్లనుసంగవరా? కాంగ్రెసువారు కార్పొరేషనులో జేరకముం డెట్టి శిథిలముండెనో ప్రస్తుతమెట్టి పరిస్థితులుగ లో? శ్రీ॥ రామస్వామిఅయ్యర్ గారు రెండిరి యేయున్నారు. జిప్టి సుపక్షమునందు హామీముల ముషించుట స్వభావును నొకించుట, బహిరంగసభలందు రాక్షసు గుంపులు కల్ప వేరొండు కాంగ్రెసునైదు. ఆపక్షమునకు అభ్యర్థులను సమీపించినది. కె. రంగం దొక్క స్వరాజ్యపక్షమే చిరస్థాయిగ నుండగల కాలము నమీపించ నున్నది. కాన దేశాభిమానులై స్వరాజ్యస్థాపనమై తప్పక కాంగ్రెసువారికి వోట్ల నోసంగవలెను. మినహా పంకిత మునిసామి నాయుడుగారు రువన్మసించు మిదట కె. భావ్యమయ్యరుగారు తాము కాంగ్రెసువారిచే మైలాపూరున కభ్యర్థిగ నుండగోరబడి రనియు, తామెట్టి సపవుల నాశించి కార్పొరేషను ప్రవేశింప నుద్దేశించలేవనియు తమకువోటుజేసిన దేశమునకు కాంగ్రెసునకు మాత్రమే వోటుజేయుచునని ప్కరి. ఏరన సభ ముగింపజేను.

బర్మను హేతు ప్రభువు ప్రసంగము

క్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారి విమర్శ

“బర్మను హేతు ప్రభువు ప్రసంగమున వాగాడంబరము తప్ప మరేమియును లేదని మార్క్సింగ్స్ ప్రతిపక్షమున వినయము నందరునుగూడ నామోదించెదరు. ఆయన విమర్శయలను స్పష్టముగా తెలిపెను.”

(1) “రాజకీయ సంస్కరణములను కొనసాగించుటకు భారతదేశమునందలి అన్ని రాజకీయపక్షములవారును వనఃపూర్వముగా మాకు తోడ్పడుటకు పూనుకొనెదరు. భావము స్పష్టముగా వెల్లడియైనగాని వానినిగూర్చి మరల ఆలోచించుటకు వీలులేదు. అది జగదగు” అని బర్మను హేతు ప్రభువు నుడివెను.

“ద్యుంధ్యుపరిపాలనముపట్ల నాకు సత్పాత మేమియును లేదు. చెన్నపురి రాష్ట్రమునందు తప్ప తక్కిన అన్ని రాష్ట్రములలోను అది పూర్తిగా విఫలమైనదనియే చెప్పవలెను. చాల మందికి అసంతృప్తి కలిగినవని యొప్పుకొనక తీరదు” అని అది జరకు బర్మను హేతు ప్రభువు నుడివియుండి మరల నిటుల నుడువుట అసంగతముగా నున్నది. ఈవాదమున కాభారములేదు. నిష్కాపట్యముగూడ కనబడదు. చెన్నపురిలో మంత్రులను వారి నిత్యులను స్వేచ్ఛగా వ్యవహరించుటకు ప్రజల యాశీర్వాదము కారణము.

(2) “మొదటను సంఘమున అల్పసంఖ్యకుల నివేదిక నంగీకరింప వీలులేదు. అధిసంఖ్యకుల నూ నవల ప్రకారమే డ్రైటింగ్ వారతమువారు వ్యవహరించెదరు.” అని ఆయన నుడివెను.

దీనివలన సంఖ్యయు లన్నియును పూర్తిగా తొలగగలవు. అల్పసంఖ్యకుల నివేదికనుగూడ దొరతనమువారు తిరస్కరించినచో తాను స్వరాజ్యపక్షమున చేరవలసి జెన్నానారు తెలిపియున్నారనిగాన వారికి నటుల చేయుటయే కర్తవ్యము.

(3) “ఈసారి కాననభలపన్నికలలో స్వరాజ్యపక్షము వారే హేచ్చుమంది ఎన్నుకొనబడుటయు వారు మంత్రులుగా గూడ నుండి నిరోధమును జరుపుటయుగూడ తొలగింపవచ్చును గాన నిరోధమునదగించుటకు ప్రభుత్వకార్యసంఘమునకు ప్రత్యేకాధికారము నీయవలయుండును” అని ఆతడు నుడివెను గాన మంత్రులైన నంగీకరించి కార్యసంఘసభలలో గూడ నిరోధమును జరుపవలెనని కోరువారి ఆశలు దీనితో నడుగంటగలవు.

(4) “భారతీయులను హేచ్చుమంది నీనలో నియమించుట ఎప్పటికిని జరుగ నేరదు” అని బర్మను హేతు ప్రభువు స్పష్టముగా చెప్పెను. “ఏదొరతనముగాని ఏదొ రాజకీయపక్షమువారి చేష్టలేలేక కారము జరుగును అంగీకరించునా?” అని అడగెను. కావున ఎవరో కొంచెము వివేకాన్నిదళములలో చేర్చుట కంగీకరించే నేమి గాని అంతకంటే నేమియును జరుగదు.

(5) “వ్యవసాయదారులు తమ ఓటులను ప్రభుత్వాధిపతులకే యిచ్చుకొని దొరతనమువారు తిని యేర్పాటులను చేయుటకు సిద్ధులై హేచ్చింపవలెను అని కూడ ఆతడు నూచించెను.

బర్మను హేతు ప్రభువు త్రవ్వ తలకెత్తునని మే మెవ్వరమున ఎట్టి ఆశలను పెట్టుకొని యుండలేదు. కొంతమంది యితరపక్షముల నాయకులు మాత్ర మట్టి ఆశతో నున్నారు. ఇప్పుడు వారికి ఆకాశంక ము కలిగినది. మితవాది పక్షమును వెన్ను చరిచి బుజ్జగించవలెనని పద్ధతి నవలంబించుటలో బర్మను హేతు ప్రభువు మాంటాగుగారి పద్ధతి నే అవలంబించెను.

“మితవాదులసంఖ్య ఏమియును తక్కువ గాలేదు. వారి నాయకుల ప్రజ్ఞాతీయముగూడ అధికమే. క్రొత్తగా ఇతరులిచ్చుట ఆపత్తుమున మరల చేరినచో ముందు వారివలన చాల బాగుగా పని జరుగగలను” అని ఆతడు నుడివెను.

స్వతంత్రజాతీయపక్షములవారికైన ఐంటనే స్వరాజ్యపక్షమున చేరవలెనని నేను కోరెదను.

మితవాదులు (జిబరలు పక్షము) బర్మను హేతు ప్రభువు తీపుమాటులవలన మోసపుటగూడదని ప్రత్యేకముగా కోరెదను.

కాంగ్రెసువారిలో బహిష్కరణవారు లందరును దాసుగారి మరణమును బర్మను హేతు ప్రభువు ప్రసంగమును దాసుగా గమనించి ఐంటనే స్వరాజ్యపక్షమున చేరవలెనని నేను కోరెదను.

ఈ రాష్ట్రమునందలి స్వరాజ్యపక్షమువారు చాల దీక్ష నుబూని క్రొత్తగా సంఘములసేర్పరచి సభ్యులను చేర్చవలెనని కోరెదను “అని శ్రీనివాసయ్యగారు నేజాత ప్రకటనను మాకు పంపిరి.

హెడ్డాజి రాయవారలు

భారతమహమ్మదీయులకు తమ ప్రభుత్వమును గూర్చి నచ్చజెప్పి సానుభూతి సంపాదించుట కొరకు వచ్చిరి

జొంబాయి, జూలై 8:— హెడ్డాజి రాయవారుల నాయకుడగు సయ్యదు తాహుడి బాగాగారి సహానియే పెడు ప్రతినిధి సందర్శింపగా భారతములో వివిధాభిప్రాయములగుల మహమ్మదీయులతోను సంప్రదించి వారి యభిప్రాయముల నరయుటకును, ప్రస్తుతము హెడ్డాజి ప్రభుత్వముందు వారిలో గల సంఖ్యయులను బాపుటకు నీడేశమునకు వచ్చితిమనిరి. అతీ నవాబులయొక్కయు, హెడ్డాజి జాతీయసంఘముయొక్క శాస్త్రాధ్యక్షులను ప్రపంచములోని మహమ్మదీయులకు ముఖ్యముగా భారతమహమ్మదీయుల కలుకపచగోరు నుడేశముతో బయలుదేరితిమి. సరియగు నా భారతము లతో హెడ్డాజి ప్రభుత్వము శాస్త్రీయ పద్ధతులపై పాలింపబడుచున్నదనియు, ప్రస్తుతసందర్భములలో సంతకంపై మంచి ప్రభుత్వముండవనియు, హెడ్డాజి ప్రముఖులకు బాధింప నంతవఱకు ప్రపంచములోని మహమ్మదీయుల కోర్కెలను ననుసరించి సంస్కరింప సంసిద్ధముగ నుంటిమనియు తెలిపిరి. మేము భవనవాయుకోరి యాదేశమునకు రాలేదు. శైతీకనవాయ మువేషించి వచ్చితిమి. అసందర్భమున మాజాతీయసంఘమును గూర్చిగాని, అతీ ప్రభువునుగూర్చిగాని గల సందేహములను మహమ్మదీయులు నూమాటలను రాగపూర్వముగావిని, సంఖ్య వివేచనాత్మక లయవటులే నన్నట్టిరి. ఐ. జి. సాదాయం దభి మానమును వెల్లడించు మహమ్మదీయులకూడ ప్రపంచకాభ్యుదయమునకు వాహాటి చొస్తములందు మెక్కా యుండగూడదని నిరూపించితిమని మానవ్యము. హెడ్డాజి ప్రభుత్వము తన్ను తన ప్రజలను రక్షించుకొనుటకు ఏకశక్తి యున్నదని మిత్రులకు తెలుపుచున్నాము. హెడ్డాజి నైస్వములు శత్రులనోడించి రని బాదరు వశపఱచుకొననది. శత్రునైస్వము జెడ్డానుండిగూడ వెనుకకు బోవుచున్నది.

(ఐ) చినుసాదు వారికత వాసనలేనివాడు. వావేశ పరుడైనను, భారతదేశములో విద్యాబుధులకు ప్రసిద్ధిపడెన మహమ్మదీయు లేల యతనియొడ సాభిప్రాయులై యున్నారని యడగగా భారత మహమ్మదీయునాయకులం దనేకులు వాహాటిలం దభిమానముగలవారనియు, కీ|| శే|| హుస్సేను ప్రభువుని యందు వారికి క్రోధము మొదలయ్యె హెడ్డాజినిహాసముపై వలసి నుతునిగూడ నెక్కించుట కిష్టపడనంత క్రోధమనియు సయ్యదు తాహుడుగారు నడివిరి. టర్కీలో తిలుగుబాటునంద ర్భము హుస్సేనుకష్టములను భారతమహమ్మదీయు లిటుమంత యు గణింపరు. హుస్సేనుప్రభువు హెడ్డాజి ప్రభుత్వముకొరకు ప్రజలకొరకు బోరాడెననిరి. (అ. ప్రె.)

వంగదేశమున వ్యవసాయము

కలకత్తా, జూలై 8:— ప్రాథమిక పాఠశాలలో ప్రకృతి పరిశోధనాభివృద్ధి యేమియు జరుగ లేదని తెంగాలులో వ్యవసాయ విషయము పై చేయబడిన తీర్మానము చెప్పుచున్నది. పెక్కు పాఠశాల లో, తోటకార్యములు లేకపోవుటచే వీనికి కారణము. పంజాబులో జయప్రసముగా జరుగుచున్న పద్ధతులమీద తెంగాలు మాధ్యమిక పాఠశాలలో గూడ వ్యవసాయ తరగతులను తెజుచు రాకున్నా ధ్యమకునో కాదో విచారింపుట కొక చిన్నసంఘ మేట్లు చేయబడినది.

ప్రతిజిల్లాయందును అగ్రికల్చరల్ ఫారము నొకదాని నేర్పరచుటకు గూడ ప్రభుత్వము వారు తీర్మానించిరి. మంచి పనులు లభింపజేయుట మంచి పాలను పరపురాజేయుట మొదలగు విషయములుగూడ ఆలోచనలోనున్నవి. (అ. ప్రె.)

కృష్ణాజిల్లా చింతలపాటి వంటయప్పలులోజేరిన(బచ్చి శ్రీపాటి గ్రామంలో) శ్రీ చంద్రమూర్త్యుర పుత్రకభాండా గారము. 18-6-1925 న స్థాపింపబడినది.

కలకత్తా కార్యోద్యమను అధ్యక్షత

కలకత్తా, జూలై 8:— డి. ఆర్. దాసుగారి మరణము వలన భారతీయ మేయరువదలి ఎన్నికలను జరుపుటకు సాధ్యమైనంతవరకు సభ గావించబడునని నేడు జరిగిన కలకత్తా కార్యోద్యమ సభలో ప్రధాన కార్యనిర్వాహకాధ్యక్షుని ప్రకటించెను. (అ. ప్రె.)

మహాత్ముడు - రాజకీయ సంస్కరణములు

బి. సి. ఛటర్జీగారి ప్రశ్నకు

మహాత్ముడొసంగిన ప్రత్యుత్తరము

“మొదటను విచారణసంఘమున అల్పసంఖ్యకులగువారు తమ ప్రత్యేకనివేదికలో మూచించిన మార్పులనుగూడ దొరతనమువారు కాననరూపకముగా చేయనిచో జిబరలుపక్షము వారును సంస్కరణములందు నమ్మకము తొలగని యితరపక్షములవారునుగూడ యిటుపైని మాంటీ ఘర్షణ సంస్కరణములను బహిష్కరింపవచ్చుచో ఆత్మగౌరవమును గోల్పోయిన వారగుదురు. దేశీయులు తమస్థు నిరసించుచుండినను సంస్కరణములందు గల నమ్మకమువలన మంత్రులుగానుండి వానిని నెరవేర్చుటకు మనఃపూర్వకముగ పనిచేసి అనుభవమును గడించిన వారే యీ ప్రత్యేకనివేదికను ప్రకటించిరి. అట్టిసవరణలను గూడ దొరతనమువారు చేయనియడల నంగరాష్ట్ర నిర్వహణ కాననమువంటి కఠినకాసనముల నామోదించిన ప్రభుత్వమునకు భారతీయుడనని చెప్పుకొనగోరువా తెప్పరును సహాయముచేయ గూడదని నా ఆభిప్రాయము. దీనిని మీరుగూడ నామోదించినచో భారతీయులందరను, అన్ని రాజకీయ పక్షముల వారును మరల మీ నాయకత్వము నంగీకరించును క్రొత్తగా ప్రమాణముచేసి మిత్రాకమునీడ నేచేరగలరు” అని బి. సి. ఛటర్జీగారు నాకు వ్రాసిరి.

“రాజకీయముల విషయమున స్వరాజ్యపక్షమువారే వా ప్రతినిధులువారు వానిలో ప్రత్యేకకృషిని సలిపియున్నారు. వారు చేసిన నూచనలపై నేనుగూడ ఆమోదించెదను. ప్రస్తుత స్థితిలో నాఅనమర్థతమ తప్ప నేను మరి దేనినిగూడ బ్రతిష్ఠాదొరతనమువారికి సమర్పింపగలిగియుండలేదు. నేను దుర్బలస్థితిలో నున్నాను గాన బ్రతిష్ఠావారి సద్బాసనూచనను నిరసించెదను. సంపూర్ణముగ నంగీకరింతును. నేనుదుర్బలస్థితిలోనున్నను యేది ప్రాణశక్తినిచ్చునో యేదియియ్యదో నిర్ణయింపగల దారుధ్యము నాకు లేకపోలేదుగాన ప్రాణశక్తిని సంగబాలిదానిని నేను నిరాకరించెదను. నన్ను నేను మోసగింపజాలను. నాదేశమునకు దారుధ్యములుగువరకును అధికముగ స్వాతంత్ర్యమును నేను వారివలన నాశింపజాలను. కావున నేను దేశమునకు దారుధ్యమును సమహర్షగోరుచున్నాను. నేను దౌర్జన్యమును నిరాకరించితిని గాన నాకు నూలుపడుకుట మున్నగు నిర్వాచిధానమే అనగా దేశ బంధుదాసు గారు నుడి వి న గ్రామపు నర్మి ర్వాణ మే ఆ భారతము గా ను న్న ది. అవసరము కలిగినచో కాననోల్లంఘనమునుగూడ జరుపవలసి యుండును. స్వరాజ్యపక్షమునకును మితవాదులకును కొన్ని ముఖ్యవిషయములలోనే భేదాభిప్రాయములు కలవు. కొన్ని వత్సరములలోగా దొరతనమువారు ప్రజలు కోరిన మార్పులను చేయనిచో కాననోల్లంఘనాదులను జరుపవలెనని స్వరాజ్యపక్షమువారి అభిప్రాయము. దొరతనమువారిలో వాగ్దానమును మాత్రమే జరుపవలెననిగాని ఎన్నటికినిగూడ కాననోల్లంఘనాదుల నవలంబింపగూడదని మితవాదుల భావముగాన మితవాదులు పూర్తిగ స్వరాజ్యపక్షమువారితో కలసి రాజాలరు. ఈ అభిప్రాయభేదము ప్రబలమైనది” అని మహాత్ముడు వ్రాసెను.

(ఎంగ యిండియా)

గ్వాలియరు మహారాజు అసికలు

త్రివేణిలో కలుపబడుటకై గ్వాలియరు మహారాజు యగారి స్థితిలు అలహాబాదుకు వచ్చునని తెలియుచున్నది. త్రివేణిలో కలుపుటకై ప్రయాగ (అలహాబాదు) కు తీసుకొనిపోక పూర్వము మహారాజుగారి అసికలు వారి వేసవి నివాసమున శివపురికి గొంపోబడును. అచ్చటనే అంత్యక్రియలు జరుగుదు.

(అ. ప్రె.)

త్రివేణిలో కలుపబడుటకై మహారాజువారి అసికలు 18 తేదికి ప్రయాగకువచ్చును. కలనల్ హక్సారు కెనరలు రాజవాడే గాగ్ల తగినయేర్పాట్లు చేయుట కిదివరకే యిచ్చటికి వచ్చిరి.

(అ. ప్రె.)

కళావంతుల వైవాహికవర్ధన సంఘము- భీమవరం ఈ తాలూకాలో టెంపారరీ ప్రశ్నెంటుగాలైన మ||రా||శ్రీ|| దంతులూరి నారాయణరాజుగారు మా సంఘము నందుగల హీనతను యెంచి దీనిని అభివృద్ధికి తేవలెనను లెంపున పైసంఘములో కొశాధిపతిగాలైన మ||రా||శ్రీ|| చెరుకుారి వీరన్నగారికి భీమవరం యూనియన్ హోదలో వుండుకున్న రెం నియమితస్థానములలో నొకదానిని ఇచ్చి మమ్ములను ప్రోత్సహించినందుకు సదరు ప్రశ్నెంటుగారికి మాసంఘముతరపున అనేక కృతజ్ఞతా పూర్వక వందనంబు లొనర్చుచున్నాము.

సరిదె వెంకటస్వామి (సంఘాధ్యక్షుడు)

పంజాబు శాసనసభ

సిక్కులైదీలు విడుదలచేడరా?

ఫలహారా సంతరము

జూలై, 7:—ఫలహారాసంతరము శాసనసభ సమావేశమై పిదప గురుద్వారాచట్టము విషయమై సుధారకమిటిగావించిన హామ్యమునకు సద్దారుగురుబక్ సింగుగారు కృతజ్ఞతను వెల్లించిరి. సిక్కుసంఘము ఉచితరీతిని గురుద్వారాచట్టమును ఉపయోగించుకొనునని ఆయన విశ్వసించుచుండెను.

నిర్మలలు, ఉదాసీల మరయితరసిక్కు ఉపశాఖలను సంస్కృతీకరణచేయవలసినది మియాన్ మహాజాగారు హెచ్చరించిరి. పంజాబ్ కమిటీపై ఫిర్యాదుగావించుట ఉచితముగాదని సభ్యులచెప్పెను.

సర్ జాన్ మేనార్డు:—అయ్యో, ఈ విషయ మింకను సచారణచేయబడుచున్నది.

సిక్కులైదీలను విడుదలచేయవలసిన దని మియాన్ మహాజాగారు విన్నవించిరి.

రుచిరామ్ మాహానీగారు

గురుద్వారాచట్టము ప్యాసుచేయబడినందులకు సిక్కులు హిందువులను ఆనందముకంటె తనకు కొంచెము స్వల్పముగ తక్కువఅవలంబునగలదని రుచిరామ్ మాహానీగారు బహిరి. న్యాయబుద్ధియు, రాజకీయపరిజ్ఞానమున సర్ మాల్ హోముగారు బద్ధులైరి. చట్టము విషయమై బహులు, యిమర్శున్నవారలు దీనికొనిన శ్రమకు యెల్లరును వారలకు వందనము లర్పింపవలయును. గవర్నరును రాజప్రతినిధియు గురుద్వారాచట్టముపై అనుమతిహాసంకీర్తన తక్షణమందే సిక్కులైదీలు వదిలివేయబడవలయునని రుచిరామ్ మాహానీగారు కోరిరి. ఇట్టి కోరికనే సయ్యదు మహమ్మదుసాదిక్, డా॥ గోకుల్ చందనరాంగుగార్లు కోరిరి. సిక్కుల ప్రాబల్యమునకును, శక్తికిని, నిర్మాణశక్తియునకును మెచ్చుకొని అట్టి గుణసంపదలే విజయమునకు మార్గములని స్థాపించిరి. సిక్కులు హిందూమహమ్మదీయ సంఘములను బంధించు నూత్రముగ నుండవలయునని డా॥ గోకుల్ చందనరాంగుగారు కోరిరి.

డాక్టరు నరాంగుగారు

సిక్కు ఉద్యమము నెడలను గురుద్వారా చట్టముయొడ ను హిందువులకుగల సానుభూతిని డా॥ నరాంగుగారు పూన గ్రుచ్చినట్లు వివరించిరి. చట్టము విషయమై ఒడంబడికను తీసుకొనవలయునని ఒకనెల పంజీత మదనమోహనమాలవ్యా గారు లాహోరునందు గత సెప్టెంబరునందుఆసిరి. కొన్ని దినముల సంతరము చట్టమునందు గావించవలసిన సవరణలను హిందువులు దెప్పిరి. వారు చట్టమును ప్రతిఘటించుట కట్లు గావించలేదు. లాలాజవతిరాయగారి సమక్షమందు సిక్కుల హిందువుల అభిప్రాయ మిచ్చుటపై నిశ్చయించబడినది యెల్లరెరింగిన విషయమే. హిందువుల సవరణలన్నియు సిక్కులు ద్రోసివేసినను హిందువులు గురుద్వారా చట్టమును ప్యాసుచేయుటకు సిక్కులకు తోడ్పడవలయునని లాలాజవతిరాయగారి అభిప్రాయము. సిక్కు అభిప్రాయానుసరణేని అన్ని సవరణలు నుపసంహరింపబడినవి. సిక్కులు ఆమోదించిన సవరణలు మాత్రమే శాసనసభయందు ప్రతిపాదించబడినవి. ఈచట్టము ఉదాసీలను సవరకరముగనుండును. కాని యీచట్టమును వారు దైవముపై భారమువేసి ఆంగీకరింపవలయును. ఉదాసీలను బాధకరముగ లేకుండ విశాలభావముతో చట్టము అనుసరింపబడునట్లుచేయవలయును. ఉదాసీలను సిక్కులకును విశేష ప్రసంబంధముగలదు. వారలకిట్టి సంబంధము మరియొకసంఘములో లేదు. గురుద్వారా చట్టము సిక్కులచేతులందు మహాధికారములను దెల్పుచున్నది. గురువులే భావములతో నట్టి అధికారముల చెలాయించిరి. నట్టివ్రతుల భావప్రేరేపిత సిక్కులు అధికారమును చలాయించెదరని డా॥ గోకుల్ చందనరాంగుగారు విశ్వసించుచున్నారు. అనాథలను దుర్బలలను కరణయిచ్చుట, నిరహారమును, దౌర్జన్యమును రూపుమాపుటకు గురువులధికారమును వినియోగించిరి.

సద్దారుజోధసింగుగారు

గురుద్వారాచట్టముయొక్క చిత్తప్రాతిపదికనును తయారుచేయుటకు ముఖ్యముగ పంజాబుశాసనసభ సిక్కుసభ్యులు బంపబడినదిదెల్పి గురుద్వారాచట్టముపై భలపరమును సద్దారుజోధసింగుగారు రుపన్యసించిరి. ఎన్నుకొనబడినప్పటినుండియు శభ్యులప్రయత్నములన్నియుగావిరిరి. కానిజయమాచకములుకన్పించునప్పటికి ప్రయత్నములెల్ల న్యర్థముగనుండును. తుదకు ఆఖరుపరిశోధనను చేపట్టించుచుండెడి. గురుద్వారాచట్టము శాసనసభయందు ప్యాసుకాబడునన్నది. గురుద్వారాచట్టము విషయమునుగురించి మాత్రమే సిక్కుసభ్యులు దొరతనముతో సంప్రతించిరిగాని డలుతావులందు న్యాయవిషయములను వదులుకొనినది మరయితరవిషయములపైను సిక్కుసభ్యులు సంప్రదించలేదు. ఒడంబడిక గురుదినది దొరతనమును నివారించు కోరికలు గోరుట

లాభకరముగాదని సిక్కులెరుంగుదురు. సిక్కులు బాధలనుభవింపవలయునని సభ్యులు. వారు దౌర్జన్యపాతమును యుద్ధమును సులభముగా బాధలుగలుగుట ఆటలలో అరటిపండువంటిది. సంఘమును అంత్యమొందిగాన యీక సిక్కులైదీలు విడుదలచేయవలసిగలదు. శాసనసభకార్యమును దొరతన మెంతమాత్రమును ఓర్వజాలదని సిక్కుల సంగతులయందు సేర్పకొనిన గుణపాతములలో నొకటి. కాని సిక్కుసంఘముల క్రమమైన నని దొరతనము కానించినను అది అక్రమమైన సంఘములు గావు. ఉదాసీలను యితరులను దాక్షిణ్యభావముతో జూడవలయునని డా॥ గోకుల్ చందనరాంగుగారు కోరిరి. కాంతిమాతలకు గురువుల ఆడుగులబాడలనుబట్టి సిక్కులు నడచెదరని గోధ సింగుగారు ప్రకటించిరి. దయాంతుకరణముతో ఉదాసీలయొడ శివులు వర్తించుట వారికర్తవ్యము. తమ్ము వలవంపినదని భైదులు గోరువరకును వేరయింపడక వెంటనే సిక్కులైదీలను విడుదలచేయవలసిన దని దొరతనమునకు బోధసింగుగారు విన్నవించిరి. ప్రసంగమును విరమించెను.

దీర్ఘ హర్షధ్యానములు ప్రతిష్ఠించుచుండ గురుద్వారాచట్ట ముత్తరి ప్యాసుచేయబడినది. పిమ్మట శాసనసభాసభ్యులు సభ్యులను అభినందించి, గవర్నరును సర్ మాల్ హోము హెచ్చరికగాను సభ్యుల నుద్దేశించి గురువారమునాడు ప్రసంగించునని ప్రకటించెను.

యితరచట్టములు

సర్ జాన్ మేనార్డుగారు ప్రతిపాదించిన పంజాబు మోటారుబండ్ల పన్ను సవరణచట్టము విచారింపబడి శాసన సభయందు ఆమోదింపబడినది. ఆదేశితుల సర్ ఫజల్ హుస్సేను గారిచే ప్రతిపాదించబడిన టీకాలశాసన సవరణచట్టము ఆమోదింపబడినది.

గురువారమువరకును శాసనసభ నిర్విరేయబడినది. ఆనాడు గవర్నరుగారు శాసనసభయందు ప్రసంగించెదరు. (అ. ప్రె.)

పంజాబు గురుద్వారా చట్టము

ప్రతిపక్షాత్రిక వ్యాఖ్య

అలహాబాదు, జూలై 8:—అలహాబాదునుండి ప్రకటించబడు ఆంగ్లో హైద్రాబాద్ పత్రికయగు హైద్రాబాద్ యిల్లు వ్రాయుచున్నది:—

ఏకగ్రీనముగ పంజాబు గురుద్వారా చట్టము శాసనసభ్యులచే ఆంగీకరింపబడుట శుభసూచకము. నూతనచట్ట ప్రయోగముచే రాష్ట్రము దివ్యతల బయలుదేరిన కలతలు కష్టములు అంత్యమొందునని విశ్వసించుచున్నాము. (అ. ప్రె.)

లీడరుపత్రిక యామోదము

అలహాబాదు, జూలై 8:—పంజాబు ప్రజలను, ప్రభుత్వమును, ముఖ్యముగా గవర్నరును సర్ మాల్ హోము హెచ్చరికగాని గురుద్వారా చట్టమును శాసనసభలో ఆమోదింపజేసినందులకు లీడరుపత్రిక యభినందించుచున్నది. అకాలీయుక్తమును, సంపూర్ణమును నిష్కలంకమును మతావేకము గలదని సర్ మాల్ హోము హెచ్చరికగాని గ్రహించుకొనుట నిట్టి సత్ఫలము చేకూరవలసికాదు.

కలకత్తా బక్రీదు అల్లరులు

సుమారు 60 మంది హిందువులను నిర్బంధించిరి

కలకత్తా, జూలై 8:—కలకత్తాలో బక్రీదుపండుగలో జగదమునకు కార్యకర్తలైనవారిని పట్టుకొనుటకు పోలీసువారు చాల ప్రయత్నము గావించిరి. సుమారు 60 మందిని పట్టుకొనిరి. జిల్లాకలెక్టరు, పోలీసు డిప్యూటీకమిషనరు, కొందఱు దండవాధికారులు, వాధలనున నుండిరి. సుమారు మూడువేలకు పైబడిన హిందువులు, సిక్కులు వరుగులుగా నిలువబెట్టబడిరి. గాయపడిన మహమ్మదీయులు తీసికొని రాలబడిరి. వారిలో దొమ్మియందు పాల్గొనినవారిని మహమ్మదీయులచే నానవాలు బట్టివదిరి. 60 మంది హిందువులను, సిక్కులను పట్టుకొనుట కారకులగుట పట్టెను. (అ. ప్రె.)

భారతశాసనసభ

సర్ విలిచికెగారు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి

కలకత్తా, జూలై 9:—సర్ కాంతో దొర్నగారిస్థానే భారతశాసనసభకు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడినది. సర్ విలిచికెగారు నిలుదిరి. వీనికి పోటీగా మరియొక అభ్యర్థి లేనందున దెంగాలు యూరజియన్ ఎన్నికకాసము విలిచికెగారు నెన్నుకొనబడినట్లు ప్రకటించబడినది. (అ. ప్రె.)

వాతావరణస్థితి

1924 సం॥ జూలై నెల 9-వ తేది గురువారము

Table with 6 columns: Location, Max Temp, Min Temp, Range, Humidity, Wind. Rows include Gopalpur, Vikramapur, etc.

విశాఖపట్నములో 10 1/2 డి. బంపరలో 4 1/2 డి. కర్నూలులో 8 డి. మదరాసులో 5 1/2 డి. అధికముగనున్నది.

ఎస్. ఆర్. యు. సామోయి, వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

రైలులో సినిమాలూ

బొంబాయి, జూలై 8:—రైల్వే కంపెనీవారు రైలుపనివాండ్రకు, ఉద్యోగులకు తనవిధిధర్మములను నేతి నేర్పుటకు నేర్పుటకే ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. (అ. ప్రె.)

శాసనసభా బహిష్కరణవాది అరెస్టు చేయబడుట

రంగూను, జూలై 8:—రాజకీయ సేరమునకై యు. చిత్ హోయింగ్ ఆఫీసువద్ద అరెస్టుచేయబడినదియు పిమ్మట బామనూరు నగర వేయబడినదియు "రంగూను ప్రెస్సు" హెత్తునువిలేఖరి తంతిచేయుచున్నాడు. శాసనసభా బహిష్కరణవాదులకు చిత్ హోయింగ్ నాయకుడు. ఆసంఘమున కధ్యక్షుడు. (అ. ప్రె.)

సర్ హర్షభు సామ్యాయులు

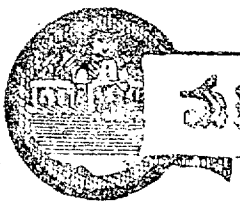
నచ్చేమాఘ మేళసమయమున సర్ హర్షభుసామ్యాయులు గారు మటుంబముతో ఆల్పాబాదుకు వచ్చెనని లీడరుపత్రిక చెప్పుచున్నది.

వ్యవసాయాభివృద్ధి

బొంబాయి, జూలై 8:—భూమి వెక్కువఫలవంతముగాజేసి ఫలము సమర్థవంతముగా రైతులకు ప్రోత్సహము నిచ్చుటకై గవ్వసాయములోని నూతనపద్ధతులను దెలుపుటలు ములను జూపవలెనని సూచించబడినది. (అ. ప్రె.)

భర్తృమియరు హస్తాక్షరము

కలకత్తా, జూలై 8:—సర్ విలిచికెగారు బక్రీదుపండుగలో బక్రీదుపండుగ సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడినది. సర్ విలిచికెగారు నిలుదిరి. వీనికి పోటీగా మరియొక అభ్యర్థి లేనందున దెంగాలు యూరజియన్ ఎన్నికకాసము విలిచికెగారు నెన్నుకొనబడినట్లు ప్రకటించబడినది. (అ. ప్రె.)

చరణపాత్రలు

గోల్లపూలు ఉపన్యాసములు:— డా॥ ఎస్. కె. దత్తగారు కేపు 6 క. గోల్లపూలులో “శాసనసభ యందు సాంఘిక, కార్మిక శాసనములు” గూర్చి ఉపన్యసించెదరు. డి. బి. టి. రంగాచారిగారు ఉపన్యసించెదరు. ఎల్లరు రావచ్చును.

ఉస్మానుగారు ఇల్లుమార్చుట

గౌ॥ ఖా॥ బి॥ హుస్సేను ఉస్మానుగారు హుస్సేను మొంబరుగారు బ్రాడ్వేలోని ‘హరీసు మంజీలు’ భవనమునుండి మంగంబాకంలో ఆశిఖానునకు (గౌ॥ హుస్సేనుగారుండిన యింటి కెదురుగా) నేడుదయము నివాసము మార్చిరి.

శ్రీత్యాగబ్రహ్మ సభ:— ప్రైవేట్ వారి యజమాన్యముక్రింద బహుళపంచమినాడు, నటరాజవెట్టి బాలికాపాఠశాలయందు, 180 తంబుచెట్టిపిల్లల కేపు సాయంకాలము 5-30 గంట గానసభ జరుగును. పి. ఎ. సుందరం ఆయ్యగారు ఫీడలు, దొరస్వామి అయ్యగారు మృదంగము వాయిచెదరు. అందరు దయచేయప్రార్థితులు.

రాకనోకలు:— పి. కె. టి. లాంగుగారు న్యూఢిండియా సంపాదకులు నేడు బొంబాయినుండి వచ్చిరి.

గౌ॥ పానగలు రాజాగారు లెఫ్. కర్నల్ మాకానచిగారు జెయిన్ ఇన్ స్పెక్టరులు జనరలు కెప్టెన్ కాంబెలుగారు డి॥ బి॥ పి. సి. ఎతిరాజులు నాయకుగారు జె. గ్రే. కోఆపరేటివు రిజిస్ట్రారు, పోలీసు సూపర్ టెంటు వెంట రాయచోడయ్యగారు నేడుదయము చెన్న పురి వచ్చిరి. రైల్వే ఫ్రెన్చాన్సియలు కమిషనరు జి. జి. సిమగారు 13 వ తేదీన చెన్న పురివచ్చి దక్షిణ ఇండియా వాణిజ్యసంఘము నారిలో కొన్ని విషయముల చర్చించెదరు.

ఎన్నిక సభలు:— కోమలేశ్వరంపేట డివిజనుకు అభ్యర్థిగా నిలచుచున్న డా॥ ఎ. లక్ష్మీపతిగారికి బలపరచుటకై కేపు సాయంకాలము 6 క. హోను కోడునందు కోమలేశ్వర దేవాలయమున కెదురుగ బహిరంగసభ జరుగును. శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు మున్నగు కాలగ్రెసు నాయకు లుపన్యసించెదరు.

బుర్రా సత్యనారాయణగారు, ముత్యాలపేట, డివిజనుకు అభ్యర్థిగా నిలచుచున్న కాలగ్రెసు సభ్యుని బలపరచుటకై ముత్యాలపేట హైస్కూలున కెదురుగా కేపు సాయంకాలము 6-30 క. బహిరంగసభ జరుగును. శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు సామి వెంకటాలం చెట్టి యామాబు మున్నగు మున్నగు నాయకు లుపన్యసించెదరు.

పెరీగారి త్యాగరాయచెట్టి స్మారకసభ:—

ఈదిన ప్రకటంపబడిన అక్షిప్రకారము సోమవారము 18వ తేదీ సాయంకాలము 5-15 క. విక్టోరియా పబ్లిక్ హాలులో బహిరంగసభ నేర్పరచుచున్న మురారాసుగవర్షుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు.

ఎస్. భవానీదేవి ప్రిల్లె, పెరీగ.

డి. బి. ఎస్. భవానీదేవి మురారాసు పెరీగారికి:— అగ్రాధ్యక్షులు యాదగిరి సంఘములు చెప్పిన మేము యిప్పుడు వేదము చేతున, డి. బి. ఎస్. చెట్టి త్యాగరాయ చెట్టిగారు ఎం. ఎల్. సి. ఈరాస్ట్రోస్కోఫ్కి అర్థశతాబ్దము కాలము పాటుబడినవారి మరణమునకై తమ విచారము చెల్లించు వారి స్మారకచిహ్నము నిర్మించుటగూర్చి ఆలోచించుటకై మదరాసుపేటల సభ దేర్చుచున్నవలెనని కోరుచున్నాము.

ఇట్లు మానఃపూర్వకముగ

సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు, బొబ్బిలిపహారాజా, టి. హేళాచారి పానగలురాజా మార్గలబ్యాంకు, పి. పి. పాత్రో శివబ్రహ్మనెట్టి, పి. వి. కమరసామయ్యపాత్రో, ఎం. వెంకట సుబ్బారావు, జేతరాసు, విజాపురం మహారాజా, కె. వి. రెడ్డి, బుల్లారామయ్యగారు, ఎస్. రంగస్వామి అయ్యగారు వి. ఆర్. పులివెందుల విద్యాపాఠశాల పాఠ్య, ఎల్. పుల్లారావు, ఎల్. డి. స్వామికన్నపిల్ల, పి. కేశవరెడ్డి మున్నగు వారలు.

అండమానులో మాపిళావంశము స్థాపించుట

అండమాను దీవులయందు మాపిళావంశముల కుటుంబముల గొంపోయి స్థిరనివాసులుగా నేర్పరచు యత్నముల నిరసించుచు గౌ॥ హోముమొంబరు మహమ్మదు ఉస్మానుగారికి గౌ॥ మహమ్మదు బాద్షాగారి నాయకత్వముక్రింద మాపిళావంశముల కొందరు విన్నవించుకొనిరి. వివరించుటలలో స్టేటుకొన్ని సభ్యులగు మహమ్మదు బాద్షాగారు, మూసా సేటుగారు, మహమ్మదు ఇబ్రహీముగారు పి. ఎం. పక్కుకాయగారు, బి. పాకరుగారు గలరు. వీరు నిన్న సాయంకాలము 8-80 గంటలకు సెక్రటేరి యటులో గౌ॥ ఉస్మానుగారు హుస్సేనుగారిని కలిసి విన్నవించుకొని అండమాను దీవులలో మాపిళాలకు స్థావరమేర్పరచుట వారి సైనిక సాంఘిక శాసితాదౌర్భాగ్యమునకు కారణమగుననియు ఆర్థికముగా యాయత్నము వలచుననియు నాశనముజేయుననియు చెప్పిరి. అండమాను దీవులు కొండపాతలవారు కూనీ నేరసుల నివాసముగ నుండుటచే యీ యత్నము తలపెట్టినారాదు. శిర్దులుకవిటివారుగూడ అండమాను దీవులు మానవులకు నివాసయోగ్యముగా వని నిరసించి యుండిరి. మరియు పురుషులకు తిగనంతమంది స్త్రీలులేరు. స్త్రీపురుషుల సంఖ్య 1.6 చొ॥ యుండుటచేతను, కైడిల సహజసృజనమును బట్టియు యాయేర్పాటు యెంతమాత్రము బాగులేదు. అజ్ఞానముగ యీవలసబోవు వారిని అన్యాయము జేయుట మంచిదిగాదు. కావున యీస్థితిని రద్దుజేసి, మలబాడలో మాపిళాకుటుంబముల సభిష్ఠికి ఆగనము వినియోగించనలెనని వివరించుటలు కోరిరి.

గౌ॥ హోముమొంబరుగారు అట్టి ప్రమాదములేమియు తిట్టిసింపుటకు అవకాశముండవనియు, అయినను యీనూచనల ప్రకారము ఇంకను వివరము తెలిసికొనియెడననియు, ప్రభుత్వమువా రెన్నడుయేబాటి దౌర్భాగ్యమునకు సహాయపడననియు చెప్పిరి.

ఫ్రెంచ్ కుటుంబముల స్వయంసము

‘మహారాజా’ యను స్త్రీమకు నేడు మదరాసు పీడిపోయినది. ఇందులో అండమానులందుండిన 25 మాపిళావైదిలు వారికుటుంబముల కొంపోవుటకై చచ్చిన వారు వారితోబాటు యితర ఫ్రెంచ్ కుటుంబములు మొత్తముపై 270 జనము పక్షము మై అండమానులకు పోయిరి ప్రభుత్వమువారు వీరికి అన్ని ప్రయోగా సౌకర్యములను సమగూర్చిరి. వీరు 760 మైళ్లుగల అదిపులకు వచ్చే అదివారము చేరుదురు.

నైనికోద్యోగములకు హైందవులు

హైందవయువకులను నైనికోద్యోగములందు చేరునట్లుత్సాహపాటలు కుపాయములు సూచించు యువసంఘము

సిద్ధా, జూలై 8:—తమ సామర్థ్యముగల హైందవ యువకులను నైనికోద్యోగములందు చేరుటకు పురికొల్పు నూచనల గల్పించుటకు జనరల్ డైరెక్టరు ప్రధానోద్యోగియగు సర్ యులద్రా స్క్రిమగారి యన్యత్నముక్రింద గూడు యువసంఘములోని వ్యక్తులు నిర్ణయించబడిరి. కెప్టెన్ జి. బి. టెనెన్టీ, ఫీల్డోజెనెల్, సర్దారు జోగిప్రసాద్, సర్ ఆబ్దుల్ కియాను జిన్నా, డి॥ బి॥ మోహన్ రావచంద్రారావు, డా॥ జియా దుద్దీను అహమ్మదు, కెప్టెన్ బహిరాసింగ్, ఆనరరీ కెప్టెన్ గల్లుగాలు ఖాను, నైనికో కార్యదర్శి యగు యెస్సే సు బర్షుగారు సభ్యులు గాగలరు. సంఘమునకు మేజరు పి. యస్ రాసను లెవ్విగారు కార్యదర్శిగ నుండురు. తమ పక్షముతో సాలోచించి వారంగి కరించుకో పండితమోతీలాలు సైనికులగునూడ సంఘము నునం దుండరు. సంఘము వివరించు విషయము లేవనగా (1) కింగ్స్ కమిషను యద్యోగములకు బంపు భారత యువకులందొంతకన్న సమర్థులను, యంతకంటె నెక్కువమందిని బంపుటకై మార్గము లనవరజీయములు (2) భారత నైనికోద్యోగములకు కమిషను యద్యోగములకు భారతీయులను దయాకు నేయుటకీ చేతములోనే సైనిక కళాశాలయందు లాభము! (3) రెండవ ప్రశ్న కమిషను సమాధానము వచ్చునా? నాప్రతిత్న మెంత తొందరలో నెట్టి పద్ధతులపై వములలోనికీ రావలయును, (4) భారతదేశముందు సైనిక కళాశాల నెలకొల్పునో వదిలేం దాట్లును, పూర్వోచ్చితకళాశాలకు సహకారిగ నుండవలయునా? వాటి సత్కమించి యుండవలయునా? ఈ ప్రశ్న భారతదేశముండు యుద్యోగములకు మాత్రమే సంబంధించియుండును. (అ. ప్రె.)

మదరాసు హైకోర్టు

అడిషనల్ జడ్జిలు 1925 ఫిబ్రవరి నెలాఖరువరకు నుందురు

ప్రభుత్వ ప్రకటన
ఉచితమండలము, జూలై 8:—మదరాసు హైకోర్టులోని యిరువురు అడిషనల్ జడ్జిల సెలవలముంచవలెనను ప్రభుత్వ సందర్భమున కోర్టులో బాకీపడియున్న కేసులను గురించి యొక ప్రభుత్వ ప్రకటన చెప్పవచ్చుది. 1924 సెప్టెంబరులో చాలకేసులు పరిష్కారము కాకుండ నిలిచియున్నవనియు అగ్రస్టు 1 తేదీ నాటికి 1244 ఫస్ట్ ఇన్స్టాన్సు, 1380 ఒరిజినల్ నూట్సు ను నిలిచియున్నవనియు, జడ్జిలలో పనియెవ్వరికిని తక్కువగుట లేదనియు హైకోర్టు జడ్జిలు ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేసిరి. మొత్తా విషవమువల్ల కొన్ని కేసులును 1920-23 సంవత్సరములలో నున్న ఆర్థికపరిస్థితులవలన కొన్ని నమ్యుక్రొహ పుకేసులును ఉద్భవించి ఒరిజినల్ నూట్సు యెక్కువైనవని తెలంపబడినది. 1921, 1922 సంవత్సరములలో కొన్ని సెలవరకు హైకోర్టుకుం డవలసింత బలగములేదు. డబ్బుయిబ్బందివలన ఖాళీలు నింపబడలేదు. 1921 జూలై నుండి నవంబరు 9 వందీ న్యాయమూర్తులు మాత్రమే పనిచేయుచుండిరి. 1922 లో రెండుఖాళీలు నాలుగు సెలవరకు నింపబడలేదు. ఫస్ట్ ఇన్స్టాన్సు ఒరిజినల్ నూట్సును దాఖలుచేయబడిన రెండుసంవత్సరముల వరకుగూడ విచారణకు రాకుండుటకై జడ్జిలు భయపడి అడిషనల్ జడ్జిల నిద్రని నియమించినట్లయిన బాగుండునని తెలియజేసిరి. సభాయుక్తుడగు గవర్నరుండుల కంగీరించి 1924 అక్టోబరు 20 తేదీ నుండి 1925 మే మొదటివరకు అడిషనల్ జడ్జిల నిద్రని శాంక్ష నుజేసెను. 1925 మార్చిలో శాసనసభవారు హైకోర్టు కిచ్చు మొత్తములో నొకలక్షరూపాయలను తగ్గించిరి. ఇట్లు చేయుటలో నిద్రు అడిషనల్ జడ్జిలు అనవసరమని తెలియజేయుటయే వారి యుద్దేశ్యము. పరిష్కారము కాని కేసు లెక్కువగా నుండుటం బట్టి తిరిగి విచారించవలసినదని గవర్నరు సభకు సం దేశము నంపెను. ఈపరీక్ష జరిగే లోపల అడిషనల్ జడ్జిల కాలపరిమితి 1925 అగ్రస్టు 31 తేదీవరకు జరుపబడెను. పరిష్కారముకాని కేసు లెన్నియున్నవో విచారించి బాగుగా పరిశోధనసల్పిన పిమ్మట అగ్రస్టు 31 తేదీలోగా నెన్నియో కేసులు పరిష్కారము కావనియు ప్రకాశమును కొరకై అడిషనలు జడ్జిలకాలపరిమితి నింకను జరుపవలెననియు ప్రభుత్వము వారు నిశ్చయించిరి. పిలు జస్టిసు కమిటీవారుగూడ సజే చెప్పటచే నిరువురు అడిషనల్ జడ్జిలకాలపరిమితియు 1926 ఫిబ్రవరి నెలాఖరు వరకు జరుపునట్లు నిశ్చయించడమైనది. (అ. ప్రె.)

అభయభారతి పత్రికాసహాయార్థమై 11, 12 తేదీలను నెల్లూరు పురమందిరమున గొప్పగనుర్విద్యాప్రచర్యనము కలియుగార్జున ప్రాశస్త్య జి. వి. అప్పారావుగారిచే గావించబడును.

కామకోటి పీఠము శ్రీ శంకరాచార్య స్వాములవారు (కుంభకోణం)

వ్యాసపూజను జరుపుట
శ్రీ స్వాములవారు యీ నెల 8 వ తేదీ సోమవారము నాడు రామాధుశిల్పా ఎలయతంబుడిలో వ్యాసపూజను జరిపిరి. పురుకోట తంబాపూరు ఉపయోగ్యులై సంస్థానముల ప్రభుత్వముల ప్రతినిధులును భూమిపండి దేవస్థానాధిపతులును పెక్కువందీ యితరశిష్యులును వచ్చిరి. అచట శ్రీవారు రెండు సెలలుండురు. అచట కావకోటిపీఠము 65 వ స్వాములవారి బృందావనమున్నది. అగ్రామము పురుకోటకు 20 మైళ్లదూరమునందున్నది. తిరుమాయం మీదుగా మోలూరులో నవటికి వెళ్లవలెను. (భక్తివిలేఖరి తులనాత్మ.)

గోవర్ధనదాసు సుందరదాసు వైద్యకళాశాల

బొంబాయి జూలై 8:—బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయ శిష్టసభ పురపాలక సంఘముచే నెలకొల్పబడిన నేత గోవర్ధనదాసు సుందరదాసు వైద్యకళాశాలకు ఖాన్, బి. బి. యస్ పట్నాకు రిగ గురు విద్యాధిపతులను కేటగొనఁగ నభిశాకముతో తమ పంథ యందు కేటగొనిరి. (అ. ప్రె.)

(ဗ. ပြေ.)

నిరాశ

బర్మేశాహ్లాద ప్రభువు ప్రసంగము, అంగ దేశమునం దేశమువారికిని తృప్తిగలి గింపజేయును. ప్రతికలన్నియు ఆశాభంగము జూపుచున్నవి. ఆకునకందని పోకనుపొందని ఉప వ్యాసముల గావించుటలో బర్మేశాహ్లాద ప్రభువు గారి కున్న తెలివితేటలు మరియొకరి కున్నటుల లేవు. ఒక్క విషయమునయినను మీరు ఇదమిత మని తేల్చుకొనిరి. ఉపవ్యాసమునంతను పరికించు నెడల, రెండుమూడు సంగతులు తెలును. ప్రస్తుత రాజ్యాంగ సంస్కరణములను ఉపయోగించిన గాని, ముందుకుజోవుటకు విలులేదు. విచారణ సంఘమును నియమింప విలులేదు. స్వరాజ్యపక్షము వారు ప్రతిష్ఠాభవమును పూర్తిగ వదులుకొని సం పూర్ణ సహకారము సలుపవలయును. సంస్కరణ విధానములను నిర్మించువారుమాత్రము, ఆపనిలో మునిగి తేలి యాడవచ్చును. సమయము వచ్చి నప్పుడీ విధానములగూర్చి ఇండియా ప్రభుత్వము వారును విచారణసంఘమువారును యోచించెదరు. బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారు సూచించిన పద్ధతులను కాంగ్రెసుసభ్యు లామోదించజాలరు. స్వరాజ్యము తమ జన్మస్వాతంత్ర్యమని, వారు తెలుపుచున్నారు. ఆ హక్కును వెంటనే గుర్తించి ప్రజలకోర్కెలను సఫలపరచినగాని, అశాంతి పోలగనరదు. మిత వాదుల నెంత పొగడినను, వారిడిగిన మార్పులను గావించుటకు బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారు అంగీ కరింపరయిరి.

ఇట్టి ప్రసంగ ములు ప్రజలలో మరింత యాందోళనము గలిగించుటకప్ప వేరులాభము గలిగింపజాలవు. హిందూదేశపు ప్రాముఖ్యమును ఇండియామంత్రిగారు గుర్తించిరి. హిందూదేశము తేనిది, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యము లేదనుట నిశ్చ యము. అటులయినను, హిందూదేశమును అడు గున బడపైచుటకు కారణమేమి? హిందూదేశ మును సామ్రాజ్యమున నొక స్వతంత్రభాగముగ గైకొను తలంపు గనుపింపదు. అట్టిసిద్ధి భారతీ యులు సహించలేకున్నారు. సంస్కరణములను నిర్వహించుటకై ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడనం దుకు, స్వరాజ్యపక్షమువారిని బర్మేశాహ్లాద ప్రభువు నిందించుటలో, నిజసందర్భములను తెలు పకపోయిరి. అసహాయోద్యమము జరించుటకు గల కారణములను మీరు వివరింపరయిరి. సహ కార నిరాకరణమును మొదలిడినది ప్రభుత్వము వారిపట్ల, అసహాయోద్యమము తత్ఫలముగ జరిగినది. నెడలనును ఇండియామంత్రిగారు ప్రజే చ్చును నెలనేరేపడితిలంపు జూపకుండుటబట్టి, స్వరాజ్యపక్షమువారు తమసంకల్పమును విడనాడు

టకు విలులేకున్నది. ఇండియామంత్రిగారు హృద యపరివర్తనమును జూపలేదు. రాజకీయ నిర్బం ధితులను విడిచిపెట్టుటకు బూనుకొనలేదు. బర్మేశా హ్లాద ప్రభువు ప్రసంగమువలన, పరిస్థితులు చక్క బడుటకుమారుగ మరింత విషమరూపము దాల్చు చున్నవి.

జాతీయవాదులు సంస్కరణముల నుపయో గింపనందులకు, ఇండియామంత్రిగారు నిందించె దను గాని, వాని నుపయోగించి ప్రభుత్వకర్తవ్య మును సూచించెడి వారి సలహాల నామోదింప కున్నారు. మడ్డిమెనుకమిటి మైనారిటీ రిపోర్టును ఇండియామంత్రిగారు రంగీకరింపరని, స్పష్టమయినది. సురేంద్రనాథబెనర్జీ గారి టీవలనే, మైనారిటీ సల హాల నామోదింపవలయు నని తంతినిచ్చియుండిరి. బర్మేశాహ్లాదప్రభువు ప్రసంగము, బెనర్జీగారికి నయితము నిరాశగలిగింపకమానదు. ఇక మెజా రిటీ సూచనలు నిరర్థకమని, చదువరులకు తెలి సీయే యున్నది. వానినిగూర్చిమాత్రమే ఇండియా మంత్రిగారు విచారించెదరట. వీనివలన వేరులాభ ము లేకున్నను, ప్రతిష్ఠాభవ కవకాశములేకుండ కట్టుదిట్టములు చేయబడు ననిమాత్రము తలంప వచ్చును. జాతీయజీవితమునందు పదిసంవత్సరము లొకలెక్కయాయని యడుగుట, నిస్సారమగు వాదము. భారతీయజీవితము ఏవిధమున జూచినను నానాటికి దుర్భరమగుచుండ, స్వపరిపాలనముకొరకు వేచియుండవలెనని సలహానిచ్చుట ఎంతయసభ్య మో యూహింపవచ్చును. హిందూదేశమునకు ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వములేదనియు, జాతీయత లేదనియు తెలుపుట క్రొత్తగాకున్నను ఇండియామంత్రి గారు మరల నీప్రాతవివాదమును పైకిదెచ్చిరి.

పాశ్చాత్యరీతి జాతీయత హిందూదేశమున లేక జోవచ్చును. అట్టి జాతీయత నెవరును కోరజాలరు. కాని, హిందూదేశమున గనిపించు విభేదముల మధ్య ఐక్యతగలదనియు, దేశమునకు ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వమును జాతీయతయు గలవనియు, ప్రాజ్ఞ లంగీకరించియుండిరి. సమయము వచ్చినపుడెల్ల, హిందూదేశ మొక జాతీయనియే, ప్రపంచము భావించుచున్నది. స్వపరిపాలన మొనగకుండుటకు ఏకారణమయినను సరిపోవును గాన, ఇండియా మంత్రిగారిటుల ప్రసంగించుట వింతగాదు. హిం దూదేశమునం దింతవరకు జాతీయత లేనియెడల, ఇకముం దెన్నడును లభింపజాలదు. స్వపరిపాలనా ప్రాప్తి కాశయే గనుపింపదు. హిందూదేశమున సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము గోరెడి వా రెవరును లేరని, బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారు సంతసింప నవసరములేదు. సంపూర్ణస్వాతంత్ర్య పక్ష మొకటి యిదివరకేగలదు. బ్రిటిషుహృదయము మారునను నాశతో, గాంధీ దాసు మున్నగు నాయకులు యీ పక్షమునకు చేయూత నొసగకున్నను, ఇండియామంత్రి గావించెడి ప్రసంగము లీపక్షపు బలమును వృద్ధిచేయక మానవు. బ్రిటిషువారు హిందూదేశమును వదలుచో, 1765 సంవత్సర మున పరిస్థితి లెటులుండెనో యిప్పుడును అటు లనే మారుననుట, బ్రిటిషుపరిపాలనమునకు గౌరవ ప్రదము గాజాలదు.

ఇండియా మంత్రిగారు తడవతడవకును ఇట్టి వాదమును ముందుకు దెచ్చుటవలన, కడచిన

నూటలరువది సంవత్సరములలో గలిగిన యభి వృద్ధి యత్యల్పమని తేల్చును. ప్రజల కికనయినను వెంటనేస్వపరిపాలనమిచ్చుట యత్యవసరముగాదా? ప్రస్తుత పరిపాలనా విధానమును మార్పు టకు, ఇండియామంత్రిగారి ప్రసంగమే ప్రబలకారణ మును సూచించినది. స్వరాజ్యపక్షమువారు సం స్కరణములను భగ్నపరచుటలో, వారి యుద్దేశ్య మేమియో ఇండియా మంత్రిగారు గ్రహింపక, నూరక నిందించుట భావ్యముగాదు. దేశమునకు స్వపరిపాలనము గావలయును గాని, వ్యర్థసంస్క రణములు గావని, వారు చూపవలచిరి. పాలకులకు దూరదృష్టి యున్నచో, ప్రజాభిప్రాయ బలముతో గ్రహించి వారి కోర్కెను దీర్చియుండెడివారు. అందుకుమారుగ, బెంగాలులో ద్వంద్వప్రభుత్వ మంతరింప జేయబడెను. ఇట్టి యవకాశము నిచ్చిన సంస్కరణము లెంత శ్రేష్ఠమయినచో కనుగొన వలయునని, బర్మేశాహ్లాదగారు హెచ్చరించుట, వారి సంకుచితదృష్టికి నిదర్శనము. ఈరీతిగోనన్ని రాష్ట్రములలోను సంస్కరణములను తొలగించు టకు మీరు వెనుదీయరని దోచును.

స్వరాజ్యపక్షమువారిందుకు జంకక సంస్కర ణముల నన్ని రాష్ట్రములలోను సాగకుండ జేయక మానరు. ఈమారుజరిగెడి ఎన్నికలలో స్వరాజ్య పక్షమువారు శాసనసభలలో నధికసంఖ్యలతో బ్రవేశించెదరని, బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారికి భయములేకపోలేదు. ఇప్పుడేమయిన కడలబారి నచో, స్వరాజ్యపక్ష సంకల్పము మరల బలపడు టకు, ఇండియామంత్రిగారి ప్రసంగము తోడ్పడ గలదు. సంస్కరణములు వివిధ రాష్ట్రములలో నెటుల బనిచేసినో, బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారు వివరించిరి. చెన్న రాజధానియందు, సంస్కరణ ములకు జయముగలిగెనట. జయమెందుగలదో తెలియదు. ప్రభుత్వమునందలి రెండుభాగములును గలసి హాయియగు కుటుంబమువలె మెలగియుండ వచ్చునుగాని, ప్రజలస్వాతంత్ర్యమును పెంపొందిం చుటకు తోడ్పడలేదని ఎల్లరంగీకరించెదరు. ఇండి యామంత్రిగారి పరిగణనము నిజమని ఎంచినను, చెన్న రాజధానికి రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమును వెంటనే ప్రసాదింపవలయునని యొప్పుకొనకతప్పదు. అందుకు, ఇండియామంత్రిగారేల యంగీకరింపరు? ప్రస్తుత సంస్కరణాంతరము అపాయముతో గూడు కొనియుండుటచే, ధానినికమీదనిలిపియుంచుట పాడి గాదని, పానుగలురాజుగారుసూచించిరి. సర్ పాత్రో గారు యిట్టియభిప్రాయమునే సూచించిరి. “సంస్క రణములను నిర్వహించుటకు మనస్ఫూర్తిగ తల పెట్టిన మద్రాసు రాజధానిలోగూడ, ద్వంద్వప్రభు త్వవిధానము పూర్తిగ నజయముగాంచెను. ఈ లోపములను సవరించుటకు, సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్య మొక్కటియే ప్రతిక్రియగ గనుపించు” నని సర్ కే. వి. రెడ్డినాయుడుగారు చెలిపిరి. మంత్రులచర్యను పొగడి, వారి సలహాలను నిరా కరించుట ఏటిన్యాయమో తెలియదు.

బొంబాయిలో మంత్రులసభి బలహీనముగ నుండెనని ఇండియామంత్రిగారు వగచుచున్నారు గాని, మంత్రులును భారతకార్యనిర్వాహకసభ్యులు గూడ సంస్కరణములను వెంటనే మార్చవలయు నని గోరిన సంగతిని మీరు గుర్తింపక పోయిరి. సంయుక్తరాష్ట్రములలో, సంస్కరణములు మిత

వాదుల నయినను సంతృప్తిపడదులేదని, బర్మేశాహ్లాదం రంగీకరించిరి. బీహారులో ద్వంద్వప్రభుత్వమును కొనసాగించుట దుర్లభమని, స్థానిక ప్రభుత్వమువారే యంగీకరించరట. మధ్యరాష్ట్రములస్థితి తెలుపనక్కరలేదు. ఆస్సామందు, సంస్కరణములు విఫలములయ్యెననియు, విమర్శకులకు మంత్రులు తగిన సమాధాన మియ్యజాలకపోయి రనియు, ఇండియామంత్రిగారి రంగీకరించిరి. ఇట్టిసందర్భములలో ఎవరికిని బనికీరాని సంస్కరణములను, ఎవరిని యాచరింపుడని గోరెదరో తెలియదు. ఇండియా మంత్రిగారి వాదధోరణిని పరిశీలించుచో, సంస్కరణములను వెంటనే మార్చవలసిన యవసరము తప్పక గనుపించును. తాము చెప్పినవిషయములను తామే అనుసరింపకుండుట విచిత్రము. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమును మార్చుచో, లా ఆర్డరు రక్షణకు భంగము కలుగుననుట కేవల మపోహదప్ప వేరుగాదు. ప్రస్తుత మమలులో నున్న లా ఆర్డరు రక్షణపద్ధతి, ఏపక్షమువారిని సంతృప్తిపరచుటలేదు. సంస్కరణములనుకొనసాగించుట కేవలమువారును పూచీపడజాలరు. మితవాదులు స్వానుభవముచే తెలిసిన సలహాను నిరాకరించుటవలన, ఇండియా మంత్రిగారు కడపటియాశను సయితము పోద్రోలిరి. సైన్యమునందు భారతీయోద్యోగుల నియమించు విషయమున, వీరు చెలిపెడి విషయములు మిగుల నిరుత్సాహకరముగ దోచును. ఎనిమిది పట్టాలములలో భారతీయులను నియమించుటకే యిరువదియైదు సంవత్సరములకు తక్కువగాదట. ఇది యంతయు పూర్తియైనవిషయము గాని, మిగిలిన పట్టాలములసంగతి యోచించరు. భారతీయ సైన్యము నిర్మోహబడినగాని, హిందూదేశము స్వ్వరి పాలనార్హత గాంచదని, బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారి వాదమగుటచే, స్వ్వరి పాలనము జూపు మేరలో నుండజాలదు.

ఆలివియరు ప్రభువుగారు మొదట కొంతసందేహము గనుపరచుటయు, పిమ్మట కస్పర్చ్యేతివు మంత్రులతో నేకీభవించుటయు నిదివరకు జరుగుచుండెను. ఈమారును అటులనే జరిగెను. బర్మేశాహ్లాదప్రభువుగారి ప్రసంగము వినిపిమ్మట, ఆలివియరు ప్రభువుగారికి మిగుల సంతృప్తిగలిగెను. బర్మేశాహ్లాదప్రభువుగారి సదయవ్యాదయమును, రాజనీతిని వీరెంతయు కొనియాడిరి. లేబరునాయకుల సామాన్యవైఖరి యిటులనే గన్పట్టును. హిందూదేశము విషయమై, బ్రిటీషుపక్ష ప్రముఖులందరును సామాన్యముగ నేకీభవించురు. వారి అభిప్రాయభేదములన్నియు ఎట్టెట్టులో సమసిపోవును. ఆలివియరు ప్రభువుగారి నాకరించినవిషయమేమి? వ్యవసాయమునకు ఇండియామంత్రిగారు ప్రోత్సాహమిచ్చెదరను వాక్యములే. వ్యవసాయము చక్కబడుట ముఖ్యమేయనినను, ఇండియామంత్రిగారు కేసెడి సాయమత్యల్పమని ప్రజలెరుంగుదురు. వారికి స్వ్వరిపాలనము లభించిన, వ్యవసాయాభివృద్ధిని వారంతటవారే తేసికొనగలరు. మిలిటరీఖర్చులు తగినగాని, ఏకాళికు వెచ్చించుటకును తగినద్రవ్యము లభింపదు. ప్రజలదృష్టిని స్వ్వరిపాలనమునుండి వ్యవసాయము వంకకు మరల్చుప్రయత్నము వ్యర్థము. బర్మేశాహ్లాదప్రభువుగారు గలుగజేసిన నిరాశ, యొకవిధముగ హిందూదేశపు మేలుకే పరిణమింపవచ్చును. అన్ని పక్షములవారును

శ్రీ లక్ష్మణరాయసన్యాసములు

జులై 11 వ తేది మొదలు 16 వ తేది వరకు, బందరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలలో జరుగును. ఎల్లరు విచ్చేయ ప్రార్థితులు

స్వప్రయత్న బలముపై నాధారపడి యుండుట శ్రేయస్కరమని గ్రహింప వలెగును. మితవాదులు నిరర్థకపు పొగడ్తల కుప్పొంగక, జాతీయవాదులతో చేతులగలిపి, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికి పాటుబడుట యత్తమము. లేనిపోని యాశల బెట్టుకొనక, ప్రతిభారతీయుడును స్వధర్మ మనుష్టించుటకన్నను, దేశవిముక్తికి వేరుమార్గము గనుపించదు. సమయము వచ్చినపుడు, ఇంగ్లండునం దన్ని పక్షముల వారును యొక్క విధముగనే ప్రవర్తించుచున్నారు. కలకత్తాలో స్వరాజ్యపక్ష సభయు, కాంగ్రెసు పర్కింగుకమిటీ సభయు త్వరలో గూడనున్నవి. కార్యసిద్ధికి కావలసిన సాధనల సవలంబించుటకీ సభలు నిశ్చయించునని నమ్మెదము. ఆంధ్రులు గూడ తమ కర్తవ్యమును త్వరలో నిర్ణయింప నున్నారు. గాంధీమహాత్ముడు మిడ్న పురమున ముచ్చటించుచు, తమకును దేశబంధుజానుగారికిని గూడ గ్రామపునర్నిర్మాణము ముఖ్యమని, నూచించిరి. ఇందుకొరకై బనిచేసినగాని, భాన్యభివృద్ధికి సాధనము గనుపించదు. స్వరాజ్యనిర్మాణము ప్రజల కార్యదీక్షపై నాధారపడి యున్నదనుటకు సందియములేదు.

వివేకము

రంగుభేదచట్టమును, దక్షిణాఫ్రికా సినేటు సభవారు నిరాకరించుటలో, వివేకమును దూరవృద్ధిని జూపిరి. శ్వేతనాగరికమును మలినపరచుచట్టమును నిర్మించుటచే, దక్షిణాఫ్రికా తన ప్రతిఘటన పూర్తిగ కోల్పోవును. డిప్యూగారు సయితము, చట్టమును తీవ్రముగ నెదిరించిరి. దక్షిణాఫ్రికాలో నిర్బంధపద్ధతుల నవలంబించియే తెల్లవారు తమమనోరథము నీడేర్చుకొనదలచుచో యూరపియను నాగరిక మంతరించుటయే మేలని వీరు పలికిరి. ఇల్లులుకగనే పండుగ గా లేదను సామ్యమున, నూతనచట్ట మంతరించెనని నలంప వీలులేదు. జేయర్సుగారి ప్రసంగము జూచిన, ప్రభుత్వమువారే తీరుననయినను యూచిట్టమును శాసనముగావింప సమకట్టినటుల దోచును. సినేటుసభ వారు నిరాకరించుటచే, యూచిట్టము మరల అసెంబ్లీకి పంపబడును. వారు ఎంతల వీని సంగీకరించుచో, జాయింటుసమావేశము జరుగును. ఆ సమావేశమునందు, సినేటుసభ్యులు కొలిదిమంది యే యగుటచే, చట్ట మంగీకరింపబడు ననుటకు సందియము లేదు. కాబట్టి యుగ్రన మింకను గలదు. దక్షిణాఫ్రికా తెల్ల వారు నాగరికనామమున కర్హతజూపెదరా? ఏసంగతియు ముందుగాని తెలియదు. ఈలోపుగ దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు తమ ఆత్మగౌరవమును రక్షించుకొనెదరు గాక!

అడిషనల్ జడ్జిలు

హైకోర్టునందు అడిషనల్ జడ్జిలను నియమించుపద్ధతి యనర్థహేతువగుచున్నది. కేసులను

త్వరితముగ శయింపజేయుటకు వీరినికొంతకాలము వరకు నియమించుటయు, పనిగాకబోవుటచే, వారి యుద్యోగకాలమును విస్తరింపజేయుటయు సామాన్యమగుచున్నది. ఇందువలన, హైకోర్టు న్యాయాధిపతులు చురుకుగ బనిచేయుటకు ప్రోత్సాహము గలుగకున్నది. స్థానికప్రభుత్వమువారు టెంపొరరీ జడ్జిలను నియమించుపద్ధతిగూడ, న్యాయాధిపతుల స్వాతంత్ర్యమునకు తోడ్పడజాలదు. దీనిని నిలిపి వేయవలయునని, మద్రాసు శాసనసభ వారుకోరినను ప్రభుత్వమువారు 1926 సంవత్సరము ఫిబ్రవరి మాసమువరకు క్రొత్త ఏర్పాటును విస్తరింపజేసిరి. శాసనసభ తీర్మానముల నీరీతిని నిరాకరించుట విచిత్రము. ఈవిషయమై ఆందోళనము జరుగక మానదు. న్యాయనిర్వహణ పద్ధతులు మార్పు జెందుట ముఖ్యము. న్యాయాధిపతులసంఖ్యను హెచ్చుజేసినను, లాభము గలుగకున్నది. ప్రస్తుత దుస్థితికి వేరొక కారణ ముండి తీరవలయును.

రాబోవు భారతశాసనసభా సమావేశము

మహమ్మదు యూసుబుగారు వేయదలచిన

ప్రశ్నలు

మరాఠావాదు, జులై 8:—ముందు మా సభకు ముసమావేశము గానున్న భారత శాసన సభ యందు యాదిమా నుపహరించిన ప్రశ్నలను అధికారులనడుమటకు శాసనసభ్యుల మహమ్మదు యూసుబుగారు ముందు చెరియజేసిరి:—

(1) లక్ష్మణరాయసన్యాసము ప్రకటించబడు హాండ్ బుక్ ప్రతి యందు మొదటి పేజీలో 1925 జూన్ 7 వ తేదీన మరాఠానా మహమ్మదు యోషానుగారిచే ప్రకటించబడిన ఆర్డర్ హారిఫ్ గారి లేఖను దొరతనము గమనించెనా?

(2) కరాచీనుండి గౌరవనీయులైన మాలిది మహమ్మదు షాఫీ యం. యల్. ఎ. గారి సహితముగ మెక్కాకు పోవు యాత్రికులు నడికి వేటకు గొంపావు మేకలవలె రెండుపాస్తము లందును ముద్రలు వేయబడి రెండు బాదులుగ క్వారంటైను యందుగూర్చుండు దెబ్బపడిరా?

(3) యాత్రికుల బోవువారలకు, ముఖ్యముగ భారత పాత్రాజ్యశాసన సభ్యులకు, యింత ఆమర్శాదగావించిన అధికారులపై దొరతన మేమి చర్య దీసికొనుటకు ఆలోచించుచున్నది?

(4) యాత్రికత్వపై బోవు ప్రయాణికులన్ని ఆరోగ్య పరీక్ష నిమిత్తము అగౌరవము గావించుటకు చేసిన యేర్పాట్లు మార్పులకు గొంపాయి కరాచీ యాత్రికుల ఉద్యోగలకు దొరతనము ఉత్తరముల సంపదలందున్నదా?

సింగపూరును నిర్మోహమును నావికాశ్రయమును గురించియు, భారతదేశ ప్రయముపై కాబూలు సంధున్న రాయబారిని గురించియు, బావాలా హత్యకేసు విషయమునకు గూడ మరికొన్ని ప్రశ్నలను మహమ్మదు యూసుబుగారు అడిగెను. (ఆ.ప్రె.)

నల్లమందు అమ్మకము

కలకత్తాలో రు 11,60,000 ల మందు సమ్ముట కలకత్తా, జులై 8:—నిష్పాదించిన మున కాశీనల్లమందు రు 11,60,000/- లు ఖరీదుగలది యమ్ముడువడినది. 250 మందు పెట్టెలమ్ముబడినవి. పెట్టెయొకటికి యెక్కువఖరీదు రు 5,190 లును తక్కువఖరీదు 4,500 రూపాయలును వచ్చినవి. (ఆ.ప్రె.)

టీన్ను పరిశ్రమకు రక్షణ మీయవలయును

టారిఫ్ బోర్డు విచారణ

కలకత్తా సాక్ష్యము

కలకత్తా, జూలై 8:— టారిఫ్ బోర్డు యందు యిం
డియా టిన్ను షేటు కంపెనీ తొలగి పోయి, యాఫ్. షేటు
మకా, ఎ. టి. ఫోల్క్లర్, హెచ్చి. డి. బెన్ మెండ్ గార్ల
నేడు సాక్షునిరి. టిన్ను నకు రూ 60 లనుండి రూ 104 ల
వరకు నిర్దిష్టమున వస్తు హెచ్చు గావించవలయుననియు, దీని
మతియు టిన్ను షేటు సుంకముల గొట్టివేయవలయుననియు సా
క్షులు కోరిరి. టారిఫ్ బోర్డు గావించి నిర్ణయముబట్టి యిట్లు
గోరనడెను. టారిఫ్ బోర్డు నిర్ణయ ప్రకారము టిన్ను షేటు
కము హెచ్చించవలెనను పై టెక్ ఒకరూపాయకంటె అధికము
గా కంపెనీకి వంతుగ వచ్చుచుండును. మాటికి ముప్పదిరూపా
యలు రక్షణము నొందుచున్న కంపెనీ ఇంతకంటె చక్కగ
వ్యవహారము చేయబాలసికొ రక్షణము గోరుట న్యాయమాయని
ప్రశ్నించవచ్చును. ఉప్పుపరిశ్రమ రక్షణకాసము క్రిం ద
గొచ్చిఉప్పులేకగు లాం ను రక్షణము కంటె నీ
పరిశ్రమ నొందు రక్షణము అధికమైనది గావనియు, వాం టి
వద్దతి క్రింద నగుటన రక్షణము పాఠ్యమైనదిగావనియు,
రక్షణ కాసము క్రింద నీయవలచిన రక్షణము యీ పరిశ్రమ
యొప్పుడును పొందలేదనియు సమాధానము చెలువవలసి
యున్నది. కంపెనీకోరినప్రకారముటన్నునకు రూ104ల రక్షణ
మిచ్చినచో పరిశ్రమ పానియంతటనది జీవించుటకు వీలగును.
సుంకము మూలమునగాని, వాంటి పద్ధతినిగాని అట్టి సహాయ్య
ము చేకూర్చియుచు పరిశ్రమాభివృద్ధి కొరకు మరి కొంత ధనము
అడ్డావ్వు చేయవలసినదని చాలావారులనుగోరుట సబబుగాదు.
ఏలయన, విదేశీములందుండి దీనిమతి చేయుచున్న టిన్ను కంపెనీ
లతో బోట్లయందు చానుటకు ఆత్యధికమున రక్షణ సుంకము
లును, వాహకే సావధ్యములను కావులయు నావశ్యకము.
ఈపరిశ్రమ పాతీయాభివృద్ధికిర మైనది. టిన్ను షేటులపై సుంకము
లను హెచ్చువేయవలయునని కంపెనీ వారతనమును గోరుట
తోబాటు ప్రస్తుతమును టిన్నును పర్యాయచేయుటకను వ్యయ
భారమును నుద్ధరించవలయునని కంపెనీకోరినది. టిన్నునకు
రూ 4100 లు టిన్ను షేట్ల ధరగ కంపెనీకి నిట్లున్నది. అనగా
రూ 8/9 లు టిన్ను షేట్లపై ధరగన్నది. టారిఫ్ బోర్డు
ప్రకారము గటన్ను రు 8500 లు విలువ పై మాటికి
రూ 15 లు సుంకము చెల్లించుట చేపెట్టెకు ఏడు
అడాల ఆరుపైసలు తగులుచుండున్నది. ఆమెరికాసంయు
క్తరాజ్యములందు టిన్ను సుంకముచెల్లించకుండగనే దేశములలో
నికి దిగువరిచేయవలయున్నది. అందుచే నిది కంపెనీవారి కిది
బాల ప్రతిబంధకముగ నున్నది. సంవత్సరమునకు 450 టన్నులు
కంపెనీ టిన్ను ప్రయమునచున్నది. పై అంకెలప్రకారము యీ
మొత్తముపై దీనిమతి సుంకము రూ 34000 మాత్రమే టిన్ను
మీదనుండును దీనివేసినను సరేలేక భారతదేశమందు టిన్నువ్య
యముచేయుకంపెనీలలోకెల్ల పద్ధతియగు నీకంపెనీని పన్ను
చెల్లించనక్కరలేకుండ పరిశ్రమకు గావలసిన సరకులను దిగుమతి
చేసికొననిచ్చిననుసరే కంపెనీకు కొరతనము మహాపకారము
చేసినట్లు ఎంచువకును.

ఆనందరాజు హరిదాసుగారి సాక్ష్యము

కలకత్తా, జూలై 8:— సుప్రసిద్ధిగాంచిన యినుపర
మను ఆనందరాజు హరిదాసుగారు టారిఫ్ బోర్డుయందు నేటి
మధ్యాహ్నము సాక్షునిచ్చిరి. గాన్వలైజ చేయబడిన శేకులపై
మాటికి పదిరూపాయలు సుంకమును వర్ధిల్లవలయునని సాక్షి
కోరినది. (ఆ. ప్రె.)

గుజరాతులో వ్యవసాయాభివృద్ధి

హంబాయి, జూలై 8:— గుజరాతులోని వ్యవసాయదా
రులు ప్రభుత్వ మవ్వల నిచ్చి సహాయము చేయుటకు నిశ్చయిం
చిరి. తమ పొలములలో మాధులనుండి గొట్టములద్వారా పైకి
నీళ్లను చెచ్చు వ్యవస్థలను బెట్టివారికి ధాని దాని విలువలో
మాటికి 75 శతాంశము యవ్వనిచ్చెదరు. ఈయవ్వనకు మూడేండ్ల
పాటు వడ్డీలేదు. ఆపైన మాటికి ఆరు రూపాయల నంతున వడ్డీ
సమూలు చేయబడును. చాలమంది రైతు లీ క్రొత్తపద్ధతి సవ
అందించిరి. ఇంకా ననేకమంది తుత్సహాలు రున్నను, బీదలగుటచే
పాపానింప జాలకున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

రిప్పల నాయకుడు

సంజే టైముస్ ప్రతికాప్రతినిధితో సంభాషణ

తన అనుచరులను స్వేయినువారికి గల ద్వేషమునకు
కారణములను రిప్పల నాయకుడగు అబ్దులు కరీముగారు సంజే
టైముస్ ప్రతికాప్రతినిధికి తెలిపిరి. ప్రతికాప్రతినిధి అబ్దులు
కరీముగారిని సంవర్ధించిన విషయము ఇట్లు వివరించుచున్నాడు.

నేను ప్రభుత్వమున అబ్దులు కరీముగారిని చూచినప్పుడు
వారి ఎడల నాకెట్టి గౌరవము పుట్టలేదు. వారెంతో దైర్ఘ్యసా
హసములు గల మహామోధుడని తలచియుంటిని. కాని వారా
విషయను ప్రభుత్వసంవర్ధనమున కనుపడలేదు. అతడు స్థూలకా
యుడు. ఈగలు త్రోట్రులతప్ప వేరు ఉద్యోగములేనట్లు కను
పడెను. ఎన్నియో కష్టములకోర్చి అపాయములను సరకుగొనక
స్వేయినువారి సేవలందు ప్రదేశమునుదాటి అబ్దులు కరీము
యుండు ప్రదేశము చేరితిని. ఇంతేమారము ఎండలో కష్టముల
కోర్చి నడచిపోయినందులకు ఫలితము గ ఒకలావుపాటి
మనుష్యుని చూచు భరితము మాత్రమే ఏర్పడెను గదా యని
చింతించితిని. అబ్దులుకరీముగారి అనుచరుడగు హిమ్రతిమోగారు
నన్ను వాని కెరుకపరచినపుడు నా కిభావములు తోచెను.

కాని తర్వాతనే నే నీభావములను మార్చుకొంటిని.
గొప్పలేజస్సుతోపూడిన వారి నేత్రములను చూడగానే వారు
సామాన్యులకారని గుర్తొనితిని. నన్ను గొప్పగ నన్నానించి
గౌరవించెను. నేను వారి నిట్లు ప్రశ్నించితిని:—

“స్వేయినువారితో మీ రెండులకు యుద్ధము చేయుచు
న్నారో తెలిసికొనుటకు నేను నితేమారము వచ్చినాను. రిప్ప
లు ఈసమస్య ఏదృష్టితోచూచు చున్నారో తెలిసికొన నుద్దేశిం
చితిని. నిజముగ మీ ఉద్దేశమేమో తెలుపవలయునని కోరుచు
న్నాను. మీ దైర్ఘ్యసాహసములు అండ్లయుల కాశ్చర్యముకలగ
జేయుచున్నవి. కావున రిప్పలకు సంబంధించిన విషయములను
అండ్లయులు శ్రద్ధతో చదివెదరు.”

అబ్దులుకరీముగారు నాప్రశ్నకు ఈక్రిందివిధమున ప్రత్యు
త్తరమిచ్చిరి:—“నేను పసిపాలుడుగ నున్నపుడే సైనికశిక్ష
పొందితిని. ప్రభుత్వమున కొర్రాను, గుర్రముపై సవారిచేయుట,
తుపాకులు నుపయోగించుట మాత్రమే నాకు నేర్పబడెను.
సాహసకృత్యము లానర్పవలయునను ఉత్సాహము నాకు మొద
టినుండి గలదు. ప్రపంచమంతయు పర్యటన మొనర్చ సంకల్పిం
చుకొంటిని. కొంతకాలమునకు ఒక స్వేయిను విశ్వవిద్యాలయ
మున పట్టుబ్రుడపై స్వేయినుసేనయం దొక ఉద్యోగిగ నియ
మింపబడితిని. ఈ ఉద్యోగము నెందులకు వదలుకొంటినో చెప్పు
టనవసరము. ఏల యనిన మీరు నాస్థానమునందున్న ఏమి
చేయుదురో కొంచము గమనింపుడు.”

“బందిపోటు దొంగ”

క్రీ శేఖరైన రైసులిగారు దారిద్ర్యపును దొంగయని
అండ్లయవార్తాపత్రికల వ్రాయుచున్నవి. నావిషయమెహూడ
అండ్లయపత్రిక లిట్లే వ్రాయుచున్నాడు. ఈవ్రాతలు నామన
స్సుకు కష్టము కలుగజేయుచున్నవి. మాకు తగిన బల మున్నదని
అనుకొనుడు. జూదగనలలో పూడిన విశ్వరూపతేమును మీదేశ
మును ఆక్రమింప చలచి మేము దాడిచెడలోలి మనుకొనుడు.
అప్పుడు మీ దేశపురాజు సైన్యముతో మమ్ముల నెదరించిన
మేము వారిని దొంగలనాయకుడని చెప్పవచ్చునా? అట్లు మేము
చెప్పిన మీ మనస్సుకు కష్టము కలుగదా? ఏమికారణమో తెలి
యదు. మీరు ఇట్లు కొంచమైనను వివేకములేక ప్రవర్తించు
చుండురు. నేను రిప్పలనాయకుడను కదా? కావున నేను
రాజును, రిప్పలు నన్ను నాయకునిగ నియమింపవచ్చు నే నీస్థా
నమున 5 నిమిషముల కాలమైనను ఆక్రమింపకొని యుండ
జాలను. నాదేశము లోపాసంపదతో కూడియున్నందుననే
స్వాధీనపరమకూసవలయు నని శ్వేతబాతులవారు పాటుపడు
చున్నారు. 30 సంవత్సరములనుండి స్వేయినువారు మాతో
యుద్ధముచేయుచున్నారు. కాని వారి కెట్టిలాభము కలుగలేదు.
మేమీ పర్యటనలందుండి ప్రపంచము నంతయు తిరస్కరింప
గలము. ఇటీవలనే స్వేయిను ప్రభుత్వమువారు నాకొక తుది
సందేశమంపిరి. ఇరువురకుగల భేదములను సరసముగ పరిష్క
రించుకొనుటకై ఒక ప్రతినిధుల సమావేశము జరుప స్వేయిను
ప్రభుత్వమువారు ద్వేషించుచున్నారనియు స్వేయినువారి అభి
ప్రాయములను నేను అంగీకరింపకున్న నన్ను వారు అనిచివేయుదు
రనియు సందేశ ముంపబడినది. ఈ 30 సంవత్సరములు వారు
నన్ను అణచవలయుననిచే: ప్రయత్నించుచుండిరి. స్వేయినువారి
పట్టుటోపమును చూచి ఇంగ్లీషువారు నేనుకొనెదరోగాని మాకు

మాత్రము ఈ సందేశము నవ్వను కలిగించినది. అడవాళ్లు
పిల్లవాండ్రు ఈమాట చెప్పుకొని నవ్వకొనుచుండురు.

“ఇంగ్లీషువారు అమెరికావాడు ధనమును తెచ్చువారగు
టచే వారిని మేము గౌరవముతో ఆదరించెదము. వారు ఎట్టి
ఆయుధములను చూపక వచ్చుచు పోవుచుండురు. కాని స్వేయిను
వారు మాకు శత్రువులు వారు తిరస్కరింప తగినవారు. ఏల
యనిన మా సైనికులను చూడగానే స్వేయినువారు పరిగెత్తిపో
యెదరు. 150000 స్వేయిను సైనికులను 15000 రిప్పలతో నో
డించి 20000 మందిని కై డింగ పట్టితిని. వాయువిమానముల
సహాయముతో నన్ను ఓడిగొట్టి స్వేయినువారు యత్నించుచు
న్నారు. నాప్రధానకార్యస్థానమును అజాదీరున ధ్వంసముచేయ
నుద్దేశించుచున్నారు. నేను ధూమిలోపల యున్నాను. కావున
వాయువిమానములు నన్ను బాధింపవు. ఇకను సమద్రమునుండి
పెద్దతుపాకులతో నాప్రధానకార్యస్థాన మును అజాదీరున ధ్వం
సముచేయ స్వేయినువారు తలచినవారికే గొప్పనష్టము కల
గును. నాప్రధానకార్యస్థానమునకు ముందు గ స్వేయిను
సేననుండి నేను పట్టిన కై డి లు న్నారు. కావున
అజాదీరు ధ్వంసముగలుకు పూర్వము స్వేయినువారు తమ తోడి
దేశీయులను వేలకొలదిమందిని చంపవలసి యుండును.

“స్వేయినువారి కీవిషయములు తెలియను. లేకున్న
వారిప్రయత్నములు ఇంతకు ముందే చేసియుండెడివారు.
వారిపై సైనికులు గురితప్పనివారు. సైనికదుర్గులు ధరించిన
వాయువిమానములందుండువారికి గుర్తుతెలియదు. ఇటీవల నా
సైనికులు ఎట్టి అపాయము చెందక వాయువిమానములందుండు
వారిని కాల్చి విమానములను ధ్వంసము చేసిరి. మమ్ములను
వాయువిమానములతో అంత మొందించుట అసాధ్యమైనపని.
ఏలయనిన రిప్పలు ఎచ్చటచూచినను వెదచగ్గినట్లుండెదరు.
ఒక్కొక్కరిని చంపుటకు ఒక్కొక్క వాయువిమానము కావ
లసి యుండును. నాకు 160000 మంది సైనికులున్నారు. ఇప్ప
టికి 60000 మందిని మాత్రమే ఉపయోగింపవలసిన అవసర
మేర్పడినది. వర్ష కాలము ప్రారంభమైన యుద్ధము సలుపుటకే
వీలుండదు. అప్పుడు నాసైనికులు కొంత విశ్రాంతి
గొని మరల యుద్ధమునకు పంపింపబడె యుండువారు.”

అబ్దులుకరీముగారి పట్టుదలకు ఒకనిచర్యనమును చెప్పి
ఈవ్యాసమును ముగించెదను. స్వేయినువారి నాయువిమానములు
నాలుగింటిని రిప్పలుపట్టుకొనిరి. ఎంతయోకష్టముతో ఆ విమా
నములను అబ్దులు క్రీముగారి ప్రధానకార్యస్థానమునకు తీసికొ
నివచ్చిరి. అబ్దులుక్రీము ఇంజనీయరులు వాటిని పెదురుబొంగుల
తోను, త్రాళ్లతోను కట్టి కొంతవరకు రిపేరుచేసిరి. కాని వివేక
పు ఇంజనీయరులు ఆవిమానములు చూచి అవిచక్కగ పనిచేయ
జాలవని చెప్పిరి.

“శేవటిదినము ఈ వాయు విమానపై నాసైనికులు స్వే
యిను వాయు విమానకుల నెదరింపవలయునని ఉత్తరువు లిచ్చి
యున్నారు. శేపు అట్లు జరుగవలయును”. మరుసటిదినము
అట్లేజరిగెను.

తోక చుక్క

విదేంద్రుడు మరల వచ్చెను

‘టైముస్’ (లండను) సత్రిక జ్యోతిషవిశేషి యిట్లు
వ్రాయుచున్నాడు:—కోవస్తాగను జ్యోతిషాలయము నుండి
వచ్చిన వారలచలన యావత్సరము రావలసియుండిన తోక
చుక్క జూన్ 11 వ తేదీన గోచరించుట్లు తెలియు చున్నది.
మిలూననందు బ్రీరా ఆబ్జర్వేటరీలో టెంపెలుగారు ప్రభు
మున కనిపెట్టిన తోకచుక్కలలో రెండవది యిది. ఇది పది
సారులు రావలసియుండెను. ఇప్పుడు ఏడవసారి అగుపడినది.
క్రిందటిమారు 1920 సం॥ మే నంబరు మాసములలో నగు
పడెను. అప్పుడు 9 లేక 10 మాగ్నీట్యూడు కన్న యెక్కువ
కాంతి గలిగి యుండలేదు. ఇప్పుడు తెలిసిన సమాచారమును
బట్టి ప్రస్తుత మది ఈ శ్వేతురునకు కొంచెము దక్షిణముగ
నున్నది. ఇది తూర్పు దక్షిణములుగా బోవుచున్నది. అగస్త్యు
లో మార్శగోళమునకు దగ్గర స్థానమును దాటిపోవును.
ఇప్పుడు 12 మాగ్నీట్యూడుల కాంతి కలిగియున్నది. యిక
ముందు హెచ్చు కావచ్చును. 1899 సం॥ వచ్చినపుడు 15
మాగ్నీట్యూడు లుండెను.

కలకత్తా ప్రధానస్వాయముమూర్తి

సిల్లా జూలై 8:—స్వాయముమూర్తి యాన్. ఆర్. చట
గ్గి గారు కలకత్తా ప్రధాన స్వాయముమూర్తిగ నెలపు దీనుకొనిన
సర్ లాస్సలటు సాంఘ్యసంగారి బహులు ఆగస్టు 27 వ తేది
వరకు పనిచేయుదురు. (ఆ. ప్రె.)

బర్మను మౌదు ప్రకటనము

భారత ప్రభుత్వ నిర్దేశ విషయము

నిర్దేశ మే మి యు గా లేదు

వివిధ రాష్ట్రముల స్థితి గతులు

నిన్న ప్రభుత్వసభలో బర్మను మౌదు ప్రభుత్వ ఆర్థిక వియరు ప్రభుత్వ ప్రత్యక్షతరమిచ్చు గావించిన ప్రకటన సారాంశమును బ్రచురించుచుంటిమి. సేను సంపూర్ణవాచకమును బ్రచురించుచున్నాము:-

ప్రభుత్వలారా, ఇప్పటికి 8 మాసములనుండియును సేను యీ ప్రధానోద్యోగమును యీ సభయందును కామస్యసభలోను నిర్వహించుటకు మీరు తగినంత సహనమును జూపినందులకు కృతజ్ఞతను తెలుపుట ప్రభుత్వమున నాధర్మమైయున్నది. ఈవిషయమున తనదేర మీకు ప్రభుత్వల కంపరకును వదలివేసిన ఆర్థిక వియరు ప్రభుత్వమును యితటి సహనమును గనుపరచిన కామస్య సభవారికిగూడ సేను కృతజ్ఞతను. రెండు సభలందును యీవిషయమున మంచి నిగ్రహమును గనపరచెనని మాత్రము సేను జెప్పవలయును.

భారత ప్రభుత్వ బాధ్యత చాల విస్తారమైనది. తత్సంబంధములకు సమస్యలు క్రొత్త క్రొత్తవియు క్లిష్టములు నైనవి. అందుచేత యెంత సులభగ్రాహ్యమైన నయితే పరిశ్రమ జేయువారైనను యెన్నియో మాసములు నిరంతరకృషి జేసినగాని ప్రయోజనకరముగ పనిజేయజాలరు. ఇంతకాలమును నన్నీ సభవారు ఆలోచించుకొనుటకు వదలివేసిన కాలమును సేను దేమాత్రమును వృథజేయలేదని నమ్మకము.

సేను సమయమును భారత పరిస్థితులను పరిశీలించుటకు ప్రయత్నించి చూచెదను. ఇందు ఆర్థిక, వాణిజ్య, రాజకీయపరిస్థితులను విచారించవలసియున్నది. వీని యన్నిటిని ఒక్కటొక్కటిగా పరిశీలించెదను.

సేను మాట్లాడుటలైన విషయములలో ఒక్కదానిని గూర్చి, అదియును ముఖ్యమైన విషయము, యీ దేశములోను భారతదేశమందుగూడ అపొకాలు వ్యాపించియున్నవని సేను ముందు తెలుపవలయును. సేనును రాజప్రతినిధియు నెట్టి నిర్ణయముల గావించితిమన విషయమై యెన్నెన్నియో ఆలోచనలు బయటపడినవి. ఇంతవరకెట్టి నిర్ణయములను గావించలేదు గావించ వీలులేదు. సేనును రీడింగు ప్రభుత్వముజేసిన చర్చల నెరింగిన కాబినెట్టుయినను యెట్టి నిర్ణయమును గాంచలేదు. మాంటాగు షెయ్యుఫర్డు విధానము ప్రభుత్వమువారికి బాగా దెలియును. అందుచేత ముందు కొన్ని అవసరమైనపనులు జేసినగాని యెన్ని నిర్ణయముల మాట్లాడునను ఆలోచించ సాధ్యముగాదు. ఇవట జరిగిన చర్చలన్నియును యిప్పుడు భారత ప్రభుత్వాధికారిగనుండు నామిత్రము లిటును ప్రభుత్వము తెలుపబడియే యున్నవి. ఎంతవరకు యేదేవిధముగ చర్చలు జరిగినో ఆవిషయము లన్నియు పూర్వసూచితుల ఆయనకు దెలియును. ఈవిషయములు ఆయనకు తెలుపకుండు సుచజాలకపోతిమి. అందలి బాధ్యతలను ఆయనకుగాని ఆయన ప్రభుత్వమునకుగాని యేవిధమైన తాకిడి యుండదని సేను స్పష్టముగ దెప్పితిరి. కాని యేవిధమైన నిర్ణయమునుగాని గాంచుటకుమందు భారత శాసనసభతో సంప్రతించి యేమి చెప్పెనో కనుగొనవలసి యుండును. మేముముఖ్యమని యీమాధ్యనే సృష్టించిన శాసనసభయొక్క అభిప్రాయములను తెలుసుకొనకుండు యెట్టి నిర్ణయమును గావించుటగాని ప్రకటించుటగాని యనుకొనజాలము. కాబట్టి సేనీరోజున యెట్టి నిర్ణయములనుగూర్చిగాని ప్రకటించు నుద్దేశ్యముతో రాలేదు.

ఆర్థిక పరిస్థితులు

రాజప్రతినిధికిని నాకును జరిగిన చర్చల ఫలితమును పార్లమెంటు తెలుసుకొన వలయునని యున్న కాంతను సేను నిరోధించజాలను. సేను యిప్పుడు పార్లమెంటులో మాట్లాడుటలకుమీరిన విషయము 8 మాసములనుండియును యీ ఉద్యోగమును నడిపించిన విషయ నావనస్యమునకు నట్టి సేను విషయములను మాత్రము తెలుపుటయే యని చెప్పుచున్నాను. ప్రభుత్వమున భారతదేశముయొక్క ఆర్థిక పరిస్థితిగూర్చి చెప్పెదను. తొలిమిది విషయ నిర్ణయకరముగ నున్నదనియే చెప్పుటకు సంతోషముగనున్నది. ఇందులకు కారణము మిలిటరీ వ్యయమునందు ఖర్చు తగ్గుటయు కట్టెయ్య ఆదాయము యొక్క ముటులయు యిదివరలో విరోధులకు నున్నవారి ఓటలను అమ్ముటలను వచ్చిపడిన డబ్బును గాన్పించుచున్నది. బడ్జెటులో మిగిలిన 824 లక్షల రూపాయలలోను 264 లక్షల రూపాయలు ప్రతి సంవత్సరమును మిగులునవి అందరా వేయబడెను. ఇందు 240 లక్షలను ప్రభుత్వమువారు రాష్ట్రీయ కప్పల క్రింద నిచ్చినయ నొప్పుకొనిరి. ఇప్పటికి రెండు సంవత్సరములనుండి

యును ప్రభుత్వమువారు ఇంచితపు కమిటీ గావించిన మాసముల నే య ను స రించుచుండిరి. వీనిలు కాఖిల విషయమున గావించిన సలహాన్నియు ఆచరణలో తెచ్చుబడినవి. మిలిటరీ కాఖియందు తగ్గించిన ఖర్చులు కమిటీ జేసిన సలహా ప్రకారమే సరిపాయెను. ఇంచితపు ప్రభుత్వ కమిటీ కధ్యక్షులుగ నుండి గావించిన సేవకు యీ దేశమును ప్రభుత్వలసభయు కృతజ్ఞతను తెలుపుచున్నాడు. 1920-21 లో వర్షములో వచ్చిన వత్సము 78 కోట్లను 1924-25 లో 150 కోట్ల నిలవకొంద పరిణామించెను. ఇది చాలాగొప్ప విశేషమని చెప్పవలయును.

వ్యవసాయస్థితి

భారతదేశముయొక్క శాంతి స్థితిగతులగూర్చి పరిశీలించునపుడు వ్యవసాయమునుగూర్చి ముఖ్యముగ జెప్పవలసి యుండును. గ్రేటు బ్రిటనుకును, భారతదేశమునకును వ్యత్యయం దీవిషయమున గొప్ప భేదము గాన్పించును. గ్రేటు బ్రిటనులో ప్రజలు పట్టణములలో గమిగూడియుండ భారతదేశమునందు పల్లెలలో నచ్చుటవల్ల నుండురు. ఇంగ్లాండు వేల్సులలో నూటికి 80 మంది పట్టణములలో నుండురు. భారతదేశములో నూటికి 80 మంది గ్రామములలో నుండురు. నాకివిషయములగూర్చి యెక్కువగా దెలియక పోయినను భారతదేశము వ్యవసాయము ద్వారా యెక్కువ పండించి తేమాభివృద్ధిగాంచగల్గునని చెప్పవచ్చును. వ్యవసాయశాఖ ఋణముల నిచ్చియు, ఇరిగేషను వసతుల జేసియు, శాస్త్రీయబోధజేసియు చాలపని జేయుచుండెను. సంస్కర్తకు గల కష్టములు నాకు దెలియకపోతేను. ఒక్కొక్క భూమిని యెంతమందియో పంపకొనియు, క్రొత్త క్రొత్త పద్ధతులను ప్రవేశపెట్టు పనిజేయుట కిష్టములేయు మార్గముగ నుండుటలను సంస్కర్తకు కష్టము గల్గును. ఇట్టి చెన్నకష్టములన్నను భారతదేశము వ్యవసాయరాజ్యమని గుర్తించిన యెడల ఆత్మాభిమరు భాగ్యము జేహరగలవని సేను చెప్పగలను. ఈశాఖ ప్రజాయత్రమని మీకు ప్రభుత్వలకు దెలియును. అందుచేత నీవిషయమున సంవత్సరముగ నెక్కువపనులను జేయుటకు ప్రయత్నించుట సులభముగాదు. కాని యీవిషయమై సేనును రాజప్రతినిధియు బాగా చర్చించితిమి. సేను ఉద్యోగమునందున్న కాలమున యీవ్యవసాయ శాఖను ప్రోద్బలముజేసి బాగా యభివృద్ధి జేయగలమని నమ్మెదను.

నూతన సంస్కరణములు

ఇప్పుడు భారతదేశ రాజకీయ పరిస్థితులగూర్చి తెల్పెదను. ఇందు నాకును రీడింగు ప్రభుత్వమును జరిగిన చర్చలను గమనించి చెప్పుట తగ్గుచుండును. 1919 లో ధైర్యముతో మంచి గొప్పపరీక్ష ప్రారంభింపబడెను. యుద్ధమైన పిదప నెలకొనిన వాతావరణములో నది ప్రారంభమయ్యెను. ఈపరీక్ష యందలి యెంత సవజయముగాంచెనో అందులకు ఆశీర్వాదము జయముగాంచిన చోట ప్రశంసయు అందయును మాంటాగు గూరగిడె. ఆయన కకాలమరణము సంభవించెను. సేనప్పదాయన విధానము బలపరచినను యెక్కువ ఉత్సాహములేకున్నప్పటిని, ముప్పుదాయన చనిపోయిన పిదప ఆయన ధైర్యదర్శము కొనియాడుచు ప్రశంసించుచున్నాను. ఆయన భారతదేశమునకు నిజమైన మిత్రము. ఆయన నాదేశము మరచిపోజాలరు. 1919 శాసనము ఒకపరీక్షయే. భారతదేశమున మనల నెదుర్కొనిన సమస్యలు ప్రశంసములో సేవేమునకు గాని కలుగలేదు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములోనున్న 44 కోట్ల జనులలోను 32 కోట్లు భారతీయులై యున్నారు.

భారతదేశము సామ్రాజ్యవాదులముఖ్యము

సామ్రాజ్యమునుండి భారతదేశము పోయినయెడల విస్తీర్ణములో 18250000 చదరపు మైళ్లునుండి 11500000 చదరపు మైళ్లు తగ్గిపోవును. మన సమస్య చాల క్లిష్టముగ నుండెను. ప్రాచ్యదేశపు జనుల మనస్సును పాశ్చాత్యులకు సరిపోవునటుల జేయుటలేదా, మీరు మరెయ్యకవిధముగ జెప్పగోరు నెడల సాశ్చాత్యుల వనస్సును ప్రాచ్యదేశీయులకు పరిపడునటుని చేయుట యే యిప్పుడు జరుగవలసిన పని. ఇట్టివిభాగము చరిత్రలో నెక్కడను గానరాదు. భారత దేశములో బ్రిటిషు జాతి ప్రవేశించినపుడు యీ మహాదేశము స్వతంత్ర దేశముగ నుండు భాగ్యము మాటయే లేకుండెను. అంతయు విచ్చిత్ర యుండెను. విశవత్సములో సురక్షణలోపాయెను. 1746 లో భారత దేశమునందు బ్రిటనుకును ప్రాంసుకును యుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను. దానినుండి బ్రిటను 1765 లో ఆసియా భండమునందు ప్రాముఖ్యమును పూర్తిగ వహించితిమి. భారతదేశమునందు 32 కోట్లమంది జనులుండి 9 పెద్ద వత్సములుండి 180 భాషలు మాట్లాడుచోట, యిదివరకు శతాబ్దములలోనేయే తప్పులు జరిగినను మేము మాత్రము పాలనా బాధ్యతనే మాత్రమును అధికారముతోనుండలేదని చెప్పగలము. ప్రపంచములోని క్షాల్పలకు నందు క్షాల్పవాహము ననుసరించి తదనుకూలముగనుండుటకే రెండు సభలను మాంటాగు షెయ్యుఫర్డు విధానమును ప్రవేశపెట్టి పరీక్షించుట కంగీకరించెను.

భారత ప్రభుత్వ శాసనము

1919 భారత ప్రభుత్వ శాసనములను సేమి జరిగినో మనమును యితరులునుగూడ స్పష్టముగ తెలుసుకొనవలసియున్నది. దానియొక్క ఆచరణోద్దేశములేవియో శాసనముయొక్క శీర్షికలోనే మాడవదనియు, పరీక్ష మాత్రమనియు తెలుపబడినది. ఆశీర్వాదంలోని వచనములను మీకు జ్ఞాపకముజేయుటలో కాలహరణము జేయుచున్నానని సేను దలంపను. మా భారత విధానమును విమర్శించువారును, సేను చర్చించు భారతపరిస్థితులను తెలుసుకొన గోరువారును ఆశీర్వాదముగ వచనములను మనస్సులో నుంచుకొనవలయును. (ఈ సంవత్సరమున బర్మను మౌదు ప్రభుత్వ 1919 భారత ప్రభుత్వ శాసన పరీక్షనంత ను చదివెను.) ఈమాటలయందు దెప్పినవిధముగ ప్రభుత్వనిర్మాణమును పార్లమెంటు అంగీకరించెనని దెలియగలదు. భారతదేశములో మనలను విమర్శించువారినిబట్టియు, వారి కేమైన నేర్పవలసియున్నను అచ్చటచ్చటనేమైన మార్పుజేసిన చేయవలసియుండును. కాని భారతదేశములో మనస్థితి యిప్పటికిని యెప్పటికిని గూడ ఆశీర్వాదంలోనే లుపబడియున్నది. సహనమును శాంతియు లేకుండ జేయు పన్నాగములకు లోనై మనము అన్యధా బోగూడదు.

ఏమైన అభివృద్ధి గావలెన్న హింస దౌర్భాగ్యములను సేమియునులాభములేదు. కాని భారతదేశములో నిరంపకరణము లేటలు స్వీకరింపబడెనో ఆవిషయమును గూర్చి భారత ప్రభుత్వమును యితరు ప్రభుత్వముతో అనిమేషము ప్రారంభమునండియును సమరసముగ నాలోచించుట ముఖ్యమైనధర్మమై యుండెను. విజ్ఞులు యెప్పుడును రోజులు లేక్కనెట్టుకొనరు. ఆరోజులే వారికిలోనై యుండును. స్పష్టముగ నభివృద్ధిజేయుట కవకాశము గాన్పించునపుడు యింకను పూర్తిగా గాన్పించకుండును. అప్పుడు రాయలకమిషను నియమించుటేదీని తొందర జేయవలెనని జాగ్రత్తగనుండు రాజనీతిజ్ఞుడే సలహా నిచ్చి యుండవచ్చును.

భారతదేశములో మంచి కట్టుదిట్టములతో నిర్మింపబడి పనిజేయుచున్న పక్షము అనుసరించుచున్న యెత్తులన్నియును విప్లవోద్యమము నెక్కువజేయుటకే నుద్దేశించినయెడల యేమాత్రమును సంతోషముండెడిది కాదని సేను స్పష్టముగ జెప్పగోరెదను. ఒక నిర్మాణము జూపబడెను. అందరిలోపము లేటున్నను దానివలన రాజకీయ మనస్సులైన వారికి ముఖ్యవిషయకాశ మొసంగబడెను. 'రాజకీయ మనస్సుల'ను సవరణము భారతీయుల విషయమున వర్తింపజేయుట నాకిష్టములేదు. ఈఅవకాశము గల్గినపుడు పురాతన ప్రాచ్యచారములను సిద్ధాంతములను పాశ్చాత్య ఆచారములతో జేర్చి సహకారములతో పనిజేసి యుండవలసిందీ. శాస్త్రాధ్యయనమునకు విస్తరింప. అవకాశము గలదో అంతవరకే యెవరైన గొప్పవాయకుడైన వాడు జేసి యుండిన యెట్లుండెడినో అనుకొనువారము. ఈసంగి తగిన నాయకుడెవడును ముందుకే రాలేదు. వద్దనట్టి ప్రతిపాలముగ నుండువారే యొక్కజబ్బినియే యెదుర్కొనిరి. 'మాకు కావలసినంత యియ్యలేదు. పోనీ యిచ్చినదానిని బాగా ఉపయోగించి యెక్కువకు తగ్గుదుమని జూపించెదము' అన్నవా రొక్కరు గురెర. అట్టి భావమును గనుపరచినయెడల యొక్కముగను, ఆచరణయుగము సరకుగ నుండెడిది. యుగప్రభావతీగాంచి శాస్త్రముగనున్న ప్రాచ్యదేశమునకు 10 యేండ్లు ఒకలేక్కయో! వా విమర్శకులు మరి యొక దానిని బోయిరి. మీప్రభుత్వ నిర్మాణముతో మాకోయయు పనిలేదు. అనివారనిరి. మామూలుగా నున్నమాటల ప్రకారము 'భారత, తూర్పు పడమ, పడమర, రెండును యెప్పటికిని కలవవు' అన్నిటా వారుజెప్పిరి.

ఈరెండు దేశములకును కలయిక అనంబధముగను చిత్రముగనున్నను ఒకదేశమునుండి మరెయ్యకటి చెప్పకొనవలసి యున్నది. చాలగలనను విషయమును వారు లక్ష్యము జేయలేవనియు చాల తప్పుజేసిననియు చెప్పవలెనను. భారతదేశముయొక్క శత శాతకత వాఖ్యయు, తివరతెర్షయు తిథి యింతియందు ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము గలదు. పాశ్చాత్యదేశము అంతవరకు పోలేదు. అయితే అంగ్లోసాక్షుల బాధియొక్క గూనికీమములవల్లను ప్రపంచ రాజకీయ విజ్ఞానముండుటచేతను వీరికి నూ

యజ్ఞాదు యజ్ఞాదు సుమహారికి లేని సుమారు లుగలదు. సామాన్యతః ఆలోచించి చూచినయెడల భారతదేశమునందును క్రైస్తులకును (బ్రాహ్మణులను ఉన్నతభావములు గలవారు ఒకేపక్షి మిదనాలోచించి యుండవలెను. భారతదేశ మొక్కటిగ మాట్లాడుట యొక అసహ్యముగ నుండునో అంత అసహ్యముగ నుండును. ఇప్పటికి కొద్దిసంవత్సరముల నుండియును మనకు కష్టములను గలుగజేసిన జాతీయభావ మనునది జాతీయ భారతదేశము కొరకు హక్కులపై నాధారపడియున్నది. అట్టిదేశము మరియొకటిలేదని భవిష్యత్తే తెలుపగలదు.

హిందూమహమ్మదీయ విభేదములు

భారతదేశములో జాతిమత విభేదములు యెక్కువ అంతా భారతము కారణమగుచున్నవి. 7 కోట్లమంది మహమ్మదీయులు హిందూజాతినుండి వేరుగనున్నారు. ఈ విభేదములందు మన మేమాత్రమును జోక్యము గలుగజేసికొన కుంటిమి. లేవు మనము భారతదేశమును విడిచిపోయిన యెడల వెంటనే హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మధ్య పెద్ద అల్లరిపోరాటము జరుగగలదు. భారతదేశపు సరిహద్దులలో ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ప్రాంతములలోనున్న 80 లక్షలమందిగలరు. వానివలనగూడ భయమున్నది. పరిస్థితు లెట్లుండుట నలన నేను సూచించిన విధముగనే తప్పక జరుగగలదు.

బ్రిటిషువారు పూర్తిగా పోవుట!

భారతదేశములో మాకు ప్రతికూలముగ నుండువారు మనస్సులలో యేమనుకొనుచుండునని నేను మనస్సులో నాందోళన పడుచుండెడివాడను. వారిఅభిప్రాయమును సమంజస బుద్ధితోనే నేను తెలుసుకొన ప్రయత్నించితిని. బ్రిటిషు సైన్యములను ఇండియానుండి త్వరలో తొలగింపవలెనని వారు కోరెదరా యని యడిగితిని. అట్టి మాగ్గమును ఒక్కరును జెప్పలేదు. భారతదేశములో నేపక్ష నాయకుడుగాని 'మాకు' బాధ్యతను పూర్తిగా నియ్యండి, భారతదేశమునుండి బ్రిటిషు సైన్యమును తొలగించుట కొప్పుకొందుము' అని చెప్పియుండలేదు. అట్టివా రెక్కడను గానినవలెదు. ఉన్న యెడల వారిపై నాగౌరవము తగ్గిపోవును. ఈవిషయమై నేను అనేకచోట్ల అభిప్రాయములు తెలిపికొనియే యానిర్ణయమును గాంచితిని.

భారతీయులకే నచ్చము!

భారతదేశమునందు మాకు గల బాధ్యతను తెలుసు విషయాదుకొనినయెడల ఆదేశమునకే గొప్పపట్టు గలుగును. ముండిమాటలను జెప్పి మాంటాగూ మెన్షన్లకు సంస్కరణములు యొకవరకు ఫలించినవో వివరించెదను. నే నెప్పుడూ సంస్కరణములను సంపూర్ణముగ నంగీకరించెదను. ప్రస్తుతమున యీసంస్కరణముల నలన లాభముండునా యని నామట్టుకు నాకు కొన్ని సందేహము లుండెను. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము పట్ల నాకు సంపూర్ణ విశ్వాసము లేకుండెను. పాశ్చాత్య ఆచరణములనే ప్రేమించి గౌరవించు భారతీయులను యిట్టి విపరీతవిధానము రుచించునాయని సందేహించుచుంటిని. కాని నే నాభాధ్యతను యిప్పుడు సంపూర్ణముగ భరింపవలయున్నది. ఈసంస్కరణములు విఫలము గాంచినచేత చెప్పవలయున్నది. కాని సమదేశ్యముతో అనులనందుంచబడిన యీసంస్కరణములు గొప్ప దురదృష్టమునకు లోపై నవి. భారతదేశపు నాయకులు పినిసి ఖండించి నిరాకరించిరి. క్రమముగ పని జరుగుటకు అనకాకము నీయలేదు. విజ్ఞానం నాయకులు తమకు తోచుచుండునని మాంటాగూగారు లేలించియుండును. కొక యీసంస్కరణముల నామోదించి విజయము గలుగునటుల జేసియుండిన ద్వంద్వపాలనమును బొంద భారతీయులు అప్పులు గారను ఆక్షేపము అనకాక ముండియుండును. భారతదేశము సన్మార్గముననే ఆలోచించియుండినయెడల నాయకులు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడిన సంస్కరణములను రద్దుజేయలేరను ఆక్షేపమునకాక ముండిదు. ఈ సంస్కరణముల నిచ్చినందులకు వాని యభివృద్ధి పూజ సులభముగ నుండెడిది. దురదృష్టవశాత్తు భారతనాయకులు వేరువిధముగ ప్రవర్తించిరి. ఇంతేగాక భారతదేశములో నుంచి కట్టడిబ్బులతో నేర్పడిన పక్షము, మేమాతాత్వముతో నొసంగినదాని ప్రభుత్వ ఫలితములు లేకుండనే వివాదము జేయు ప్రయత్నములతో నుత్పతేసిరి. కాని పరిశీలన నియమించిన యావిధానము నాశనముగాలేదు. ఈవిషయము నంతను నిరసించియుండవలసిన నేను అతి ర్వచించుచున్నాను.

సంస్కరణము లెట్లు పనిజేసెను?

దైన తెప్పనసామాన్యములను మనస్సులో నుండుకొన వలయును. ఈమాత్రమే ప్రభుత్వనిర్మాణముల పనిజేసినో చెప్పవచ్చును. ఇందులకు భారత ప్రభుత్వములు బద్ధుల నిజ్జీకలే తోడ్పడగలవు. నేను నానిది ఆంగీకరించి వ్యాఖ్యములని చెప్పెదను.

చెన్న పురిలో విజయము

సర్వోత్తము నిర్మించిన యావిధానము చెన్న రాష్ట్రమున కొంతవరకు జయప్రథముగనే పనిజేసెను. మంత్రులు ప్రజాభిప్రాయమును భావములను కనుగొనుటకు తమపలుకుబడిని వినియోగించి కొంతవరకు రాజనీతిజ్ఞతను గనుపరచిరి. సక్రమప్రభుత్వవ్యవస్థలు పనిజేయుట రాజకీయభివృద్ధికి సుగుణముగకడల వారి యేతరరాష్ట్రములకున్న గూడ చెన్న రాష్ట్రము తమిళనాడుకు గనుపరచెనని గవర్నరుగారు చెప్పిరి.

బొంబాయి

ప్రస్తుతము బొంబాయి శాసనసభలో స్వరాజ్యపక్షము వారెక్కువగ నున్నారు. కాని మెజారిటీగ లేదు. రాజకీయభాధ్యత యేమియు న్యవస్థవిధానమును వారు అనుసరించిరి. మంత్రులు అందుచేత స్వల్పసంఖ్యాకవర్గమునుండి యెన్నుకొనబడిరి. అందుచేతనే దుష్ఫలముగ నుండెను. వారి యనుచరులనని బలము లేకపోవుటవలన ప్రభుత్వమువారి సమ్యక్తులపై నాధారపడి ప్రభుత్వము నందు రెండు పక్షములకును భేదము లేకుండపోయెను. మంత్రుల హోదాను బలపరచి పార్టీల నిర్మాణమును ప్రోత్సాహపరుపవలెనని బొంబాయి ప్రభుత్వమువా రీహద్దనుచుండిరి.

బెంగాలు ప్రతిష్ఠంభము

బెంగాలులో ప్రభుత్వ శాసనసభయందు కొంత అభివృద్ధియై నుంచి గట్టిపనులే జరిగెను. మంత్రులు సభ్యుల సహాయముతో ముఖ్యములగు శాసనములను జేయగలిగిరి ప్రభుత్వము వారు చెప్పుచున్నారు.

రెండవ శాసనసభలో అసహాయపక్ష సభ్యులెక్కువ నుండిచేరిరి. నాకు ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానము పనిజేయజాలదని నిరూపింపబడినది. వీరలకు ఇండిపెండెంటు పక్షమువారు తోడ్పడిరి. ఈ సంయుక్తపక్షమునకు 140 మంది సభ్యులుగల సభలో 60 సమ్యక్తులుండెను. ఈ సారి ఎన్నికలలో స్వరాజ్యపక్షమువారే అందరును శాసన సభలలోనుండియే ప్రభుత్వమును నాశనముజేయవలెనను ద్వైత్యముతో రావచ్చును. ఇట్టిప్రతిష్ఠంభము గల్గినపుడు ప్రభుత్వనిర్మాణము లేమనజేయుటకధికారముండునటు నిర్మాణమునందు శాసనముండవలయునని ప్రభుత్వమువారు సూచించుచున్నారు. ఈ నివేదికను బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు తయారుజేసిన పిదప బెంగాలు శాసనసభ మంత్రులగౌరవనీయు ద్వంద్వవిధాన మక్రమలేవనియు నిర్ధరించుట చేత భారత ప్రభుత్వమువారికిని నాకును ఆ రాష్ట్రములో ప్రజాయత్తాఖిలను రద్దుజేయుట దప్ప నుచుండునను లేకపోయెను.

సం॥ రాష్ట్రములు

సంయుక్త రాష్ట్రముల ప్రభుత్వమువారు తమ శత్రువులును విమర్శకులును సంస్కరణము లపజయముగాంచెనని చెప్పుచున్నటుల చెప్పిరి. ఇందువలన ప్రభుత్వము క్రుంగిపోయెనందు మా అట్లు లేదనియు, అసహాయపక్షము మొదటనున్నటుల గాక మారినప్పటినుండియు పరిస్థితులు మారెననియు, మహమ్మదీయులకును హిందువులకును విభేదములు దప్ప ప్రభుత్వము వారికి ఆందోళనకారణ మేమియులేదనియు, 4 కోట్ల 70 లక్షల మంది సంక్రమభివృద్ధిలోనున్న పాలనముక్రింద హాయిగ చున్నారనియు వారు చెప్పుచున్నారు. సంస్కరణములు స్వరాజ్యపక్షము వారికి నిలిబరలు పక్షము వారికి నిత్యవీ కలిగింపకపోయెను. ఇందుచేతనే ఆందోళనకు కారణమయ్యెను. ద్వంద్వవిధానము క్లిష్టమునట్టియు, కలవరపూరితమైనట్టియు విధానమనియు, సకారణముగ మూలము దానికి లేదనియు, ఏదో అనవరమునకు అడ్డుపెట్టినదనియు గవర్నరు సహాలోచనవర్గము చెప్పుచున్నారు.

పంజాబు

పంజాబులో సీ ప్రభుత్వవిధానములను హిందూ మహమ్మదీయులకు విభేదము లేకున్నై గ్రామములకును పట్టణములకును జైరుద్ద్య మెక్కువయ్యెనని తెలుపబడినది. హిందూ ఆలోచించి వోటునీయగల నిరాజనము జిల్లాలలో లేరనియే ప్రభుత్వమువారు జలంచుచున్నారు. ఇచటగూడ ద్వంద్వవిధానము వలన కొన్ని అసందర్భములు గల్గెను. ఇచట మంత్రులును కార్యనిర్వాహకులును సహకరముగ సహకారముతో పనిజేసిన వేర్వేరు బాధ్యతలతో ప్రవేశపెట్టుటకు పంజాబు తన హోటుగ గానించలేదు.

బర్మాలో కష్టమే లేదు

బర్మాలో సంస్కరణములు రెండేళ్లాలస్థముగ ప్రవేశపెట్టబడెను. మొదట సెన్సిటివ్ ఆధిపాదులు బహిష్కరించి యుండుటవలన నూటికి 7 కన్న తక్కువనుండియే వోటు జేసిరి. ఇచట సంస్కరణములు పనిజేసిన 18 మాసములలోను ఏకపక్షములు గాని లోపములుగాని నిర్మాణమునందు గనుగొనలేదు.

బీహారు, బరిస్సా

సంస్కరణములు నచ్చి మూడేండ్లను ఎన్నికలను జేయియో శాసనసభ చేయు పని యేమియో యెన్నికదారుల కే

మియో యెన్నికదారుల కేమియు దలియనని బీహారు బరిస్సా ప్రభుత్వమువారు చెప్పిరి. చాల జిల్లాలలో సెన్సిటివ్ దారులకు తా మెనరికి వోటియ్యవలెనో వారి వేరే దెలియలేదనియు పెట్టెరంగును చెప్పవలసి యుండె ననియు అధికారులు చెప్పిరి. సంస్కరణము లపజయముగాంచుటకు కారణము ఏదైన ఒక కార్యవిధానమును నెరవేర్చుటకు మంత్రులకు మని యొకటి లేకపోవుట యని ప్రభుత్వమువారు చెప్పుచున్నారు.

శాసనసభయందు దింకను అధికార అసాధికారపక్షములు రెండు గలవు. ప్రభుత్వము నకు ప్రతికూలముగాని విషయమును శాసనసభలో మంత్రులపక్షము నవలంబించువా రుండురు. కాని రాజకీయపరిస్థితి లునయించినపుడు వీరు ప్రభుత్వమునకు కష్టకాలము నచ్చినపుడేమియు సహాయముజేయజాలరు. ద్వంద్వవిధానము సరళముగ బనిచేయు నటులగాని, పరిపాలనమునందు లోపములను దొలగించుటగాని చేయవలసిన దెక్కువ లేదని ప్రభుత్వమువారు చెప్పుచున్నారు.

మధ్యరాష్ట్రములు

మొదటి శాసనసభలో సభ్యులకును వారి నియోజకవర్గములకును సంబంధము లేకపోవుటచేతను మంత్రులు బాధ్యతతో ప్రవర్తించుటకు పార్టీ నిర్మాణము లేకపోవుటచేతను, డబ్బు లేకపోవుటచేతను, బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వపరిష్కారము మధ్యరాష్ట్రములలో తగ్గిపోయెను. ఇచట ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము కొంతవరకు విజయము గాంచుటకు శాసనసభలో మితవాదు లుండుటయు, ప్రభుత్వసభ్యు లావిధానము పనిజేయ బూనుకొనుటయు, సభ్యులవారుగూడ తోడ్పడుటయు నని చెలుపబడెను.

ఆ సా ము

ఆసాము శాసన సభ ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానమునకు ప్రతికూలముగనుండి అందుకు తోడు ప్రజా నాయకులు ప్రోత్సాహము జేయుటయు, ఆర్థిక కష్టములు యెక్కువై పరిపాలనమును మాత్రము నడిపి వరియేపనులను జేయలేకపోవుటయు ప్రభుత్వనిర్మాణము పనిజేయలేకపోవుటకు కారణ మయ్యెనని ప్రభుత్వమువారు చెప్పుచున్నారు. ప్రత్యేకము సంస్కరణముల వలన ప్రజలకేమియు జరుగలేదని చెప్పినటుల మంత్రులేమియు ప్రత్యుత్తర మియలేకపోయిరి.

ఈ ప్రభుత్వ నిర్మాణము జయప్రథముగ పనిజేసెనాయను ప్రశ్నకు ఒక్కమటలో ప్రశ్న తరమిచ్చుటకు వీలుగాదని చెలుపుటకు చాలవరకు జెప్పితిని. అని పూర్తిగా జయము గాంచలేదు, పూర్తిగా నపజయముగాంచలేదు. జయముగాంచినచోట ద్వంద్వప్రభుత్వమిదనే అభివృద్ధియయ్యెనని గూడ చెప్పవచ్చును. ఇదంతయును పరిశీలించుము. ప్రతి రాష్ట్రము నుతనమోక్షమును తానుజూచుకొనుట కవకాశమియబడెను. నే నీసమయమున జెప్పవలసినదేమి? ముందుమాటనుగూర్చి మాంటాగూ మెన్షన్లకు విధానమునందే 10 యేండ్లయిన పిదప రాయలు కమిషను క్రి సంస్కరించునని చెలుపబడెను. నిజముగా నట్టి సంస్కారము జరుగవలసినదే. అంతయును ఆహుతజేయబడునని చెప్పజాలము. ద్వంద్వవిధానమే పరిష్కారమేదీ కాదు. దానిని ఫలితములట్టి నిర్ణయింపవలెను. అంతయును అడ్డుదృష్టాంతములట్టి యుండును. బాగావిజయము గల్గినచోట నది న్యాయముగనుండవచ్చును. తక్కువైనచోట లేకపోవచ్చును. ఇకను ఆందోళన కారణమైన యీ విషయమును గూర్చి చెప్పెదను.

మార్పు లేదు

సంస్కరణ నిర్మాణము 10 యేండ్లు గడచినపిదప మరల పరిశీలించవచ్చునని తోచెను. ఈపరిశీలన కాలమును నిర్ణయించునపుడు పార్లమెంటు యీ అసహాయాధ్యమము వచ్చుననియు ప్రభుత్వ నిర్మాణము ద్వంద్వముజేయవలసినయు జలంచియుండలేదు. సహకారభావముతోనున్న పడేండ్ల పని జేసినపిదప పరిశీలనకు వీలునని లేలంపబడెను. కాని సంతోషముతో భక్తితో సహకారముజేయుచున్నచు పెద్ద లోపములే వైన గానించినయెడల ఆశంఖములకే తరువాత ప్రభుత్వములు గూడ బద్ధులయిండునలెనని మాత్రము కాదని నేను జెప్పగోరెదను. ఏమైనను సత్య ఆలేదని మార్పుటకు వీలులేదని చెప్పట ఆంగ్లో సాక్ష్యమునకలదువారికి తగదు. అయినను అట్టి నిర్బంధము జేయలేదు. ఇప్పటికిని ఆ పని జేయవచ్చును. కానిదరకు లేమియో స్పష్టముగ తెలిసియే యున్నది. ఇప్పుడున్న ప్రభుత్వ నిర్మాణమును పనిజేయుటలో మాతో సహకారము జేయుటకు నిజమైనకాంతను భారతనాయకులు యెక్కువ గనుపరచుచున్నవనియు పునర్విధాన మాలయే తలచెట్టరాదు.

కీ॥ శే॥ దాసుగారు

ఇంతవరకు స్వరాజ్యపక్షమే అటుమొదలవలెనని నాతి

భిక్షాహారము. ఈమధ్యనే అవిషమును మంచి సమర్థతతో నడిపిన నాయకుని కోల్పోయెను. ఆయన పట్టున ఉద్యమమునకై సర్వ మాన అడ్డంకి నెను. కాని ఆయన తనదేయిల కొసగిన సలహా యుక్తముగ లేదని చిత్రము దెప్పలేదు. ఇప్పటికై నను ఆయన అకాలమున వ్యర్థవృత్తి బ్రహ్మపుష్ప పునర్నివారణకు అవకాశము గల్గునని చెప్పవచ్చును. స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడు పాశ్చాత్యులు సిద్ధముచేసిన ప్రభుత్వనిర్మాణము భారతీయులకు తగదనియు అంగీకారముగాదనియు జెప్పవచ్చును. అట్టి వాదమునకు ఒక చిన్న జవాబు యివ్వవచ్చును. మేముకొన్ని మే గ్రేటుబ్రిటనులో ప్రభుత్వనిర్మాతలమని చెప్పకొనము. మాకుగల నిర్మాణశక్తితో యేదో చేసితిమి. మేముజేయజాలనివనలను భారతీయభిక్షులు బాగా దలసినవారే మమ్ములను విమర్శించు భారతీయులే జేయదలచుకొనునెడల వారే ఒక నిర్మాణమును తయారుజేయవచ్చును. అయ్యది భారతదేశములో నందరును ఒప్పుకొనునదై యుండవలెను. అందులకు మాకయిష్టమేమియు లేదు. దానిని నేనును భారతీ ప్రభుత్వమును, నియమించినయెడల ఆకమిషనును జాగ్రత్తగ పరిశీలించెదము.

మితవాదులు

లిబరల్ పక్షమువారు అసహాయోద్యమమున జేరక యున్నందులకు నాకు సంతోషమే. కాని యీపక్షమువారే క్రొత్త మితవాదులను జేర్చుకొని భవిష్యత్ప్రభుత్వ నిర్మాణమునకు దారిదీపియెడల బాగుండెడిది.

మండిమను నివేదికము

ఇకను మండిమను నివేదికమును జూచెదము. మంచి సమర్థతతో నట్టి నివేదికను తయారుజేసినందుకు వారికి ప్రభుత్వము వారు కృతజ్ఞతను దెప్పవలయును. ప్రస్తుత మున్నెనిమిదో మే నారితో సలహా సంగీరింపజాలము. రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమును ఆర్దులు ప్రజాయత్రము జేయవలయును కేంద్రప్రభుత్వము నందు గూడ మార్పు జరుగవలయును. నేనింకను అవిషయము పరిశీలించలేదు. మెజారిటీ వారు గావించిన సలహాపై వెంటనే కొంతచర్య దీక్షింపవచ్చును. ఇదివరలో జెప్పినటుల యీవిషయమై భారత ప్రభుత్వాభిప్రాయములు దెలుసుకొనవలయును. భారత శాసనసభలో చర్చించిన పిదప భారత ప్రభుత్వమువారు జేయు సలహాలనే సార్వభౌమని ప్రభుత్వముగూడ సంగీరించును. ఈకమిటీ సలహాలు చాలవరకు రెక్కలేమనతోనే ఆచరణలో తెట్టవచ్చును గాని పార్లమెంటుశాసన ముక్కరలేదు. సమయమువచ్చినప్పు డీవిషయమై చర్చించి పనిజేయవచ్చును.

సైన్యము-భారతీయులు

సైన్యమునందు భారతీయులను జేర్చుకొను విషయమై చెప్పవలసియున్నది. బాగ్యతాయుత ప్రభుత్వమునకు జాతీయసైన్య ముండుట యనసరమని భారతీయులు తలంచెదరు. ఇది భావ్యమేగాని యిందు గూడ పరిశ్లాఘితం నే యున్నాము. ఎనిమిదియూ నిట్లునొప్పున నెమ్మదిగ జేయుచు పూర్తిజేయువధి అంగీరింపబడెను. ఇది చాల నెమ్మదిగ జరుగునని విమర్శింపబడెను. నిజమే. బ్రిటిషువరు సైన్యాధికారులను వహించుటకు 25 యేండ్లు పట్టును. భారతీయు డంతకన్న ముందగుటకు అవకాశములేదు. భారత దేశములోనున్న కొద్ది సైన్యములోను పటుత్వమును తగ్గింప యిష్టములే. ఇప్పుడే యూనిట్లైనను సాంధ్యుల్లో చదువు కొన్నరకమే దొరుకుటలేదు. ఇందులకు మేము నివారణోపాయము జూచుచున్నాము. డేరామానులో కళాశాల మంచి యువకులను తయారుజేయుచున్నది. భారత ప్రభుత్వమువారు సైనికవిద్యా శిక్షణమునుగూర్చి విచారించుట కొక సంఘమును నియమించిరి. ఇండియన్ సాంధ్యులను పెట్టుటకు వారు సలహా నీయవచ్చును. అట్లయిన దాని విషయమై బాగా ఆలోచించెదము. భారతీయులను సైన్యములో జేర్చుకొను ఆలోచనతోనే విచారించెదము. అది విజయముగాంచునని తోచువరకును దానిని మించిపోజాలము. అయినను యెట్లుబాగా పోట్లాడగల సైన్యము రిడగమైన లేకున్న చేయునదేమి? ప్రభుత్వము గాని సైన్యమునందు రాజకీయపక్షముల యిష్టమువచ్చినటుల జేయుటకు అటవస్త్రపుగాదు. ఈ విషయమై కీ|| శే|| రాలిన్సు ప్రభువు భారతశాసనసభలో జెప్పినమాటలనే అనువదించెను.

సర్వీసులు

సర్వీసులవిషయము— ప్రజాయత్ర శాఖలందు భారత మంత్రీ గల హక్కులుంచుకొనుట అవసరములేక భారతీయులు వారియవసరమును కనిపెట్టి ప్రార్థనహిందుమంధీన బాగుండెడిదని తలంచెదను. దురదృష్టవశాత్తు అట్టిచిహ్నములు గానిం

టచులేదు. ఇయ్యది అన్యాయమని ఇంగ్లీషు ఇండియను ఉద్యోగులు భావించి ప్రజలు యిట్టివిమర్శనలను సహనభావముతో జూచుచుండు వరకును యిప్పుడున్న బిగింపులు న్యాయమును అనసరమునని చెప్పవలయును.

బెంగాలు విప్లవోద్యమము

న్యాయమని యెప్పుడు దోచిన అప్పుడు బెంగాలులో విప్లవోద్యమము నడుచుట కున్న ఆసాధారణ శాసనములు తగ్గింపబడును. ఇంకను అసమయము రాలేదు. అనవసరము గ జాతి విభేదములు గల్గుటవలన కష్టము లెక్కువయ్యెను. స్వదేశ సంస్థానములయెడ ప్రభుత్వమువారు సంస్కరణ ములందు మార్పులుగాని అభివృద్ధి జేసినను, తమ ధర్మమును నిర్వర్తించెదరు.

తుదకు బర్మను హెడ్డుప్రభువు ముగించుచు రిడింగు ప్రభువు యొక్క ఓర్పు, సహనము, బౌదాధ్యము, దూరదృష్టులను పొగడి ఆయన తన కార్యభారమును నిర్వహించుటకు సంపూర్ణారాగోగ్యముతో వెడలు గాక యని కోరెను.

“నాయుపన్యాసము భారతదేశములో తృప్తిలేదను కొనువారికి తృప్తిసగ పోవచ్చును. భారతశాసన పీఠికయందలి అంశములు నెరవేరగలవు. అందు భారతీయుల సహకార మానశ్యము. మేము మాధ్యమిక ర్మత్వము నెప్పుడు వదులుకొనగలమో చెప్పజాలము. ఏనాటికిగాని బ్రిటిషు సామ్రాజ్యము విచ్ఛిన్న కాలము వచ్చిన దప్ప పరిపాలనా భంగము గలుగజాలదు.

సభ క్రిక్కిరిసియుండుట

లండను, జూలై ౧:—నిన్న బర్మను హెడ్డు ప్రభువు మాట్లాడునని ప్రభువు లెందరో వచ్చిరి. సింహాసనము మెట్లనిండును ప్రీతికాన్వితంబుండిరి.

బార్లిస్సుగారు వచ్చిరి. గ్యాలరీలందును సుప్రసిద్ధులు భారతీయులుగూడ నుండిరి.

బ్రిటిషుపత్రికాభిప్రాయములు

లండను, జూలై ౧:—నేడుదయము పత్రికలన్నియును వ్రాయుచు బర్మను హెడ్డుప్రభు ప్రసంగమును ద్వైధీభావముతో సత్కరించిరి.

‘టైముస్’ పత్రిక బర్మను హెడ్డుప్రభువు ఆంగ్లోసాక్షు మానసికతత్వమును గూర్చి యెక్కువగ జెప్పెనని వ్రాసెను.

బ్రిటిషువారు మంచినారనియు నమ్ముమైన వారనియు, ప్రసిద్ధి గలను. ఈసంస్కరణముల విషయమున ఆలేదీక బగుల నుయ్యెదము. ప్రస్తుతము మాన్వనిర్మాణమునకై నూచనలగారు యిప్పుడున్న శాసనమునందే ఆచరణలో సహకారము జేయవలెనని బర్మను హెడ్డు ప్రభువు గట్టిగ గోరినదానికి ప్రాత్యూహకముగ లేదు.

డెయిలీ టెలిగ్రాఫు

ఈ ఉపన్యాస మనేకవిధముల నమ్మతముగ నున్నది. ‘భారతదేశ తేమమునకే మేము హృదయపూర్వకముగ నిశ్చయముతో పనిజేయుచున్నాము. అదియే మానిశ్చయము. అని చెప్పినపుడు భారతీయుల యీదేశభావమును బాగుగ ప్రకటించెను.

వైమిమినిస్టరు కేరెలు

బర్మను హెడ్డు ప్రభువు క్రొత్తసంగతుల నేమియు దలపలేదు. కాని యీసమస్య యందు గల కష్టములను కొన్ని దెల్పెను. ఈసమస్య పరిష్కార మగుటకు బాధ్యత భారతీయుల చేతులలోనే గల బాధ్యతలను దొలగించుటకు ప్రయత్నింపలేదు.

డెయిలీ న్యూసు

ఇందు యిదమితమని బర్మను హెడ్డుప్రభువు నిర్ణయము గావించక పోవుట విచారమునందున్నది. ఈ ఉపన్యాసమువలన భారతదేశములో విసకట దప్ప మరేమియు గలుగదు.

మార్నింగ్ పోస్టు

ఈ ఉపన్యాసము చాల ఆకాశంకరముగ నున్నది. బర్మను హెడ్డు యింత వక్రత్వమును జూపినను, యేమియు లేకుండ తుస్సనిపోయెను.

ఇండియన్ పత్రికాభిప్రాయములు

పయిసీరు

అల్లాబాదు, జూలై ౧:—బర్మను హెడ్డు యుపన్యాసమును గూర్చి పయిసీరుపత్రిక యిట్లునుచున్నది:—స్వరాజ్య వాదుల వైఖరిలో లోపముగల చోటనే ఆతడు నొక్కిచెప్పినాడు. రాజ్యాంగమును కొనసాగించుటకు పూనుకొన్నటువంటి అన్ని రాజకీయపక్షములవారును కలిసి ప్రాతినిధ్యమునుజూపు నూచన గవపదీనట్లయిన లోపములను సవరించుటకై రాజ్యాంగమును తిరిగి యేర్పాటుచేయుటకు బలమైన వాదనయుండెడిది.

(ఆ. ప్రె.)

హిందూస్థాన్ టైముస్

“సవారు” అనే కీర్తి క్రైంద “హిందూస్థాన్ టైముస్” అనే కీర్తి వాతీయపత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది: బ్రిటిషు కృపాణమును మొన్నటిదినమున బర్మను హెడ్డు ప్రభువు యులి పిండుటవలన ప్రభువులసభలో నాతడు చేసిన సవారుకు మనమును సంసిద్ధులమైతిమి. ఆతని యుపన్యాసము నిరంకుశాధికారి యొక్క ప్రలాపమువలనే యున్నది. మాంట్యూఫోర్డు స్క్రీము వచ్చినతరువాత సంస్కరణములు తీసివేయబడునని బెదరించుట కిది రెండవసారి. ఆతని మాటలను జాగ్రత్తగా పరిశీలించినట్లయిన సంస్కరణ శాసనము నొక్క గీటుతో రద్దుచరచి హిందూదేశమును పూర్వము నిరంకుశాధికారముతో ప్రభువు లేనిదినము లలోనికి పంపవలెనని యున్నట్లు బోధపడును. అధికార మంత్రితోనున్న బ్రిటన్ టైముస్ సంస్కరణముల నుపసంహరించు కొనునో అప్పుడే హిందూదేశమునకు ప్రధమవిజయము. అధికారము ప్రజాయత్రముచేయబడుట కది ప్రథమసోపానము కాగలదు. (ఆ. ప్రె.)

రంగూను గెజెటు

బర్మను హెడ్డు ప్రభువువాదన జవాబులేనిదిగా నున్నది. దేశములో ప్రబలియున్న ఆఘాతి కిది కొంత ప్రతిబంధకముగా నున్నది. కాని సంస్కరణకర్తయొక్క పని సులభము చేయుటకు ప్రభుత్వమువారు సహాయముచేయుటకు సంసిద్ధులై యున్నట్లు దీనివల్లనే కనబడుచున్నది.

స్టేట్సుమెను

కలకత్తా, జూలై ౧:—బర్మను హెడ్డు ప్రభువు గారి ప్రసంగము హిందూదేశముందు ఆశ్చర్యమును అనుమానముకు క్షణించుచున్నదనియు, ఇందుకొరకై రాజప్రతినిధిని తిరిగి యింటికిపిలిపించుట అవసరమై యనియు నీపత్రిక అడుగుచున్నది. బర్మను హెడ్డు ప్రభువు మొదట చేయవలసిన ప్రసంగ మిది కాదని పత్రిక నూచించుచున్నది. ఈ ప్రసంగము హిందూదేశములో క్రొత్త యాందోళనకు తావుసంపచ్చునని చెప్పుచున్నది.

“ఇంగ్లీషుమెన్”

బర్మను హెడ్డు ప్రభువు చేసిన ప్రసంగములోని భాషలో గల పటుత్వము ముగింపునో లేదు.

ఫార్వర్డు

బర్మను హెడ్డు ప్రభువు రాజకీయవేత్త యను మాటను వరచి మనోభావ విమర్శనాధికారులను బూని నాడని యీ పత్రిక వారి ప్రసంగము నధిక్షేపించుచున్నది.

“బెంగాలీ”

హిందూదేశముతో సంప్రతించుకుండు ఎట్టి నిర్ణయమును చేయబడదను మాట నందరును గౌరవించురని యీపత్రిక చెప్పుచున్నది.

“లీడరు”

అల్లాబాదు, జూలై ౧:—బర్మను హెడ్డు ప్రభువు గారి వాక్యజాలములలో విషయ మేమాత్రమును లేదు. అందు రాజకీయ పరిజ్ఞానముగాని దూరదృష్టిగాని కనబడదు. ఇంతకంటె కెక్కువ చెప్పగలవని యెవ్వరు తలంచిరి? హిందూదేశములోని పరిస్థితుల నభివృద్ధి జేయుటకుగాని సహకారమును పెంపొందించుటకుగాని మార్గము లెవ్వయు నూచింపబడలేదు. (ఆ. ప్రె.)

రిడింగు ప్రభువు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ పత్రికాసంకలనం)

ఆసియా ఆగంతుకగృహమును సందర్శించుట:

లండను, జూలై ౧:—రిడింగు ప్రభువు వింటర్లను సర్. అటులు చటర్జీ, సర్ ఎరికు వారెండరుగారలతో గలసి నేడు పడమటి ఇండియా డాకు రోడ్డులోనున్న ఆసియా ఆగంతుక గృహమును సందర్శించెను. అచట ఇంచితకే పు ప్రభువును, సర్ ఛార్లెస్ బెయిలీ, సర్ మాంటెగ్యూవెబ్బు మున్నగువారు కలసికొనిరి. అదియంతయును కార్యదర్శి రెవరెండు స్ట్రీచెస్సుగారు చూపిరి. ఆగృహమును రిడింగు ప్రభువు పూర్తిగ పరిక్షాజేసిరి. అచట ఓడల లస్కరులు 120 మందికిపెగా నుండిరి.

“హితవాద”

నాగపూరు, జూలై ౧:—ఆగస్టు రెండవ తేదీనండి గురు వారము అడివారములలో వారమునకు రెండుసార్లు ప్రకటింపబడునని “హితవాద” పత్రిక ప్రకటించుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

పడమటి గోదావరిజిల్లా
కాంగ్రెసుకమిటీ సమావేశము

జూలై 14-వ తేదీన భీమవరముందు జరుగును

సభయందు చర్చకు విషయములు

ఏలూరు, జూలై 9:—ఏలూరు శ్రీజతు దండు నారాయణరాజుగారి కిచ్చిన ప్రకటించిన తంతునవీరి:—దిగువ వివరింపబడిన విషయముల నాలోచించుటకు జూలై 14-వ తేదీ నుంగళ వారమునాడు ఉదయం 11 గంటలకు పడమటి గోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసుకమిటీ సమావేశము భీమవరముందు జరుగును.

- (1) కార్యాలయమును ఏలూరుకు మార్చుట.
- (2) ఖిద్దుర్ బొగ్గనందలి ఖాళీని పూర్తిచేయుట.
- (3) ఖాదీ ఆడిటరును నియమించుటకు యన్. సుబ్బాబాపుగారి లేఖ.

ఆనందాశ్రమము రూ 800 లు గ్రాంటు నీయవలసినదని పై. వరసింహారెడ్డిగారి సరఫరా లేఖ.

(5) శ్రీవారపు సుబ్బారావుగారికి పి. వెంకటనరసంగారు రూ 100లు గ్రాంటు యిప్పించవలసినదని బంపిన ఉత్తరము.

(6) స్థానిక సంఘముల ఉపసంఘముల కొరకు రూ 100లు కేటాయింపు చేయుట- (తంతిద్వారా)

ది.బి. రాఘవయ్యగారి సంచారము

నిరుపకావేరివలదలవలన పాడుపడిన ప్రదేశములను బరీక్షించుట

తిరుమనాపల్లి, జూలై 8:—ఉడకమండలమునుండి వచ్చి దలపల్లి గలిగిన బాధలను నివారించుట కేర్పడినయ్యద్వారా యగు ది.బి. రాఘవయ్యగారు తిరుమనాపల్లి చేరిరి. జిల్లాకలెక్టరును మేక్ల్యుగారితోను జిల్లాయంజనీరుతోను కలసి మోటారు బండిపై శ్రీరంగమువద్దనున్న ఏలూరునుబోయిరి. అక్కడ కావేరివలదలన నపాయము గలుగకుండ వేసినగట్టలున్నవో చూచుటకుబోయిరి. నిరుపకావేరివలదల పాడుకాబడి బాగుచేయబడిన ప్రదేశము లిప్పుడెట్లున్నవో చూచుటకే ప్రస్తుత సంచారము. ఇంకను బాగుచేయవలసిన ప్రదేశముల గలదేమో విచారించు న్నారు. నేటియుదయము మరంగపేటికి బయలుదేలిరి. సాయంత్రము ఆదిత్యమంగలమువద్దనున్న యానకట్టుజూతురు. నీటిపాటులకాఖిలో పనిచేయు యంజనీరుగారుకూడ వారితో నుందురు. (ఆ. ప్రె.)

అలహాబాదులో రాబోవు మొహరము పండుగ

జిల్లా యుద్వ్యోగుల ముందు జాగ్రత్త

అలహాబాదు, జూలై 8:—వచ్చే మొహరము పండుగలో జిల్లా యుద్వ్యోగులు జరుగకుండ కాపాడుటకై జిల్లాకలెక్టర్ కి క్రింద ప్రకటనను గావించెను. పురసరిహద్దులలో మొహరము దినములందు 1 వ తేదీ మొదలు 14 వ తేదీ వఱకు ప్రజాశాంతికి భంగమగున గాన శిక్షాస్పృతి 144-వ యంతముక్రింద కట్టలనుగాని, తదితరాయుధములను గాని యుపయోగింపఁగూడదు. కావున లాజియా యుత్సవముందు, ఖారాయుత్సవములందు, తదితర యుత్సవములందు పాల్గొను వారి మాండడులకు మించిన పొడవుగలట్టి మాండంసుకములకు మించినలావుగలట్టి కట్టల నుపయోగించగూడదు. ఏవిధమున నాయుధము నుపయోగింపఁగూడదు. ఆయుధములుండ గోరువారు జూలై 11వ తేదీ లోపుగా ననుజ్ఞ పొందవలయును. అట్టి యనుజ్ఞాపత్రములలో యుత్సవములం దెన్నకట్టలను, ఆయుధములను వెంటగొనిపోవచ్చునో తెలియజేయబడును.

ఉత్సవములలో భయమును మోపెడి దండము పడియడుగులకన్న తక్కువపొడవుండు నెడల నది మూడు డంగుళముల కన్న తక్కువ లావుగ కూడ నుండవలయును.

మైనూరు ప్రధానస్థానము

దెంగుళూరు, జూలై 8:—మైనూరుజిల్లాలో సెవన్సు స్థానముగారిగానున్న డి. కె. రామారావు బి. యె. బి. యల్. గారు, కీ॥ శీ॥ కే. రామస్వామి అయ్యలకు బదులుగా మైనూరుసంస్థానపు ప్రధానస్థానముగారిగా నియమించబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

దేశబంధు నిర్మాణము

ఆంధ్రదేశము

దేశబంధు నిర్మాణము

[పి. సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు]

మఖతలముగ్రామము - (నైజాం యిలూకా)

ఉ. వ్రాయగఁ జేతులాడవు, గలంబది మందుకు సాగదయ్యెల్లో, రాయనిదుఃఖివహ్ని మదిభగ్గుముజేసి దహించి వైచు, గం దోయి నెడంబు లేకెడలు తోయము గాధదెకంబుగొల్పుగట్టయిది యెంతఘోరమహాతాన్వరణంబు సియారుదాసు కున్.

ఉ. గండెలు ప్రసన్నయ్యెల్ల యిది ప్రారభయంకరవార్త నాడబ్రహ్మండము వేగగ్రంగిలినయట్టుల విష్ణుపదంబు మీద నుద్దండలె నూకనట్టులుగఁ దద్దయు దోచె; దలంపైతిమె! న్నుండును జిత్రరంజనుడం నాకముజేరునటంచు నింతలో.

చ. అలఘుడు రామరాయ సుగుణాధ్యుని కై విలపించుమున్నునే కొలఁదిదినంబులుం గడుచు కుండగ నెంతటి ఘోరదుఃఖికి లల కెఱికినీలే! కృపదోహంకి విధి! యింక మావిలంబుదాచిడుగునడంచి పైఁ గొఱవిం బుట్టి దహించినమాడ్చియయ్యెల్లగా.

ఉ. దేశము వాని నేవకుఁ బ్రతిక్షియెన్నర్ప "మహాత్మగాంధీ" స్వా! దేశము దిక్కుదిక్కులను డెల్లలు యానని యెంచియుండ బూర్ణాశ్రమ ప్రలోకమున్వృత రాజ్యములే లభియించు నంచు నే! కాశ్యపు చెలంగ నిటు లన్నియు పీడి విపంబుఁ జేర హా!

తే. గీ. అత్యుదేశప్రజాభిభూతిభవ యెనరవ జననీ జనకుల ఋణము దీర్చి సఖుల సత్సంగచయముఁ బోషణము సలిపి దాసఘనుడు భారతదేశ దాసుఁ డయ్యె.

ఉ. యాచకలోకకల్పక మహాధర్మజము దేశదాస్యని శోచనవృత్తకంఠుండు భూరికుతూహలమానసుండు గోత్రాచల దైర్యసంకలితుఁ డర్థమతుల్యనితాంతేజః డయ్యో! చనిపోయె దేశజను లొక్కట బోరన సుమ్యంపంగన్.

ఉ. ఆమహానీయమూర్తికైన యాట కొకండు ధర్మితీలేడుభ వ్యావలసారభాగముల నన్వలఁద్రోచి కరంబునిష్ఠ వే బామలకోర్చి దేశహిత భావజీవనంఁదై నెలంగఁ దన్నుము నిత్యజప్యము ధాత్రిఁ జెలంగగ వంగసింగమె.

చ. వృదుమధువాక్యమృత్తి నకృత్తిమభావనికాలతన్యహా సదఘులవృత్తి ధర్మరతి సంప్రసేయ యశోప్రీతి ద్యాగసంపదమనచి త్తరంజనుడు భారతలోకము చి త్తరంజనుం డిది నిజమాను గాదనిన నేడతఁ డేగిన నే రకుండగన్.

ఉ. ముప్పదిమాడుకోట్ల సురపుంజము రాక్షసకోటిబారికిఁ దప్పకొనంగలేక నరి దారుణభంజను చి త్తరంజనుఁ ముప్పనఁగావ వేడుకొన మోక్షముతో దయసేసెనేమొ తా నిప్పుడు స్వర్గరాజ్యమున కెల్ల స్వరాజ్యరంబు వీడుచున్.

ఉ. శాంతిదయాసముద్రుండు ప్రశాంతశరీరుండుఁ బ్రేమమూర్తిదేశ శాంతరథేదనంహరుండు సంతతిపూజితదేశమాతృ నీ వెంతయుఁ గ్రోధనా! చెలగి యాగతిమింగి తిరంగు నుండఘో "వంతటి గుట్టుముద్దిన శ్వాస మధేమి మనంగగల్గు" నా.ంం

కం. సంతతినిర్భారతికి సంతతిపూజ్యస్వరాజ్య సమీపితికి శాంతిసమరసంగతికిని తాంతద్వంద్వప్రభుత్వ యమరాట్టుతికిన్.

తే. గీ. శాంతి యగు గాక చి త్తరంజనునియాత్మ కైపుడు దేశీయసోదరు లేకదీక్ష నామహామహాదేశ మన్ని డెనల వ్యాధి గాఢచి సంప్రాప్తి గనుండు.

వసంతవాడ

మహాత్ములవారి ఆజ్ఞాసారం ది 1-7-1925 సం॥ తేదీ ని సాయంత్రము దాసుగారి ఛాయాపటమును భజనలతో గ్రామమంతయు ఊరేగింపుచేసి దేవాలయములందు ప్రార్థనలు సలుపబడెను. విష్ణుమంటపమున బ్రహ్మశ్రీ సుంటూరు సత్య నారాయణమూర్తిగారి అధ్యక్షతక్రింద బహిరంగసభ జరుపబడెను. ఆసభయందు మ-రా-రా-శ్రీ నంహారి నరసింహార్యులుగారు దాసుగారియొక్క గుణగణములను వర్ణించుచు వారి చరిత్ర చెప్పెను. పిమ్మట అధ్యక్షుల వారు దాసుగారియొక్క చరిత్రను శ్రీరామచంద్రులవారియొక్క చరిత్రకుపోల్చి చక్కగా సభికులమును కరగనట్లు ముచ్చటించిరి. పిమ్మట దాసుగారియొక్క ఆత్మకు శాంతికల్పనట్లును వారి కుటుంబమునకు సానుభూతినిచూపు తీర్మాన మామోదించబడెను.

(ఒకవిలేఖరి)

గూడూరు (కృష్ణాజిల్లా)

ది 1-7-25 తారీఖు సాయంత్రం 5 గంటలకు కృష్ణా జిల్లా గూడూరు గ్రామములో వహజనసభ జరుపబడినది.

సభాసందర్శమున శ్రీయుత చెరుకువాడ నరసింహం పంతులుగారు శ్రీ దేశబంధు చి త్తరంజనుదాసుగారిని గూర్చి ఉపన్యసించిరి.

ఉపన్యాసానంతరము యాదినవ తీర్మానము ఆమోదించబడెను.

శ్రీయుత దేశబంధు చి త్తరంజనుదాసుగారు స్వర్గస్థులైనందును చింతించుచు వారి కుటుంబమునకు సానుభూతి చూపుచు ఈసంగతి ప్రతికాముఖున వెల్లడించుటకు తీర్మానించడమైనది. (కల్పటపు నారాయణప్ప).

స్వరాజ్యాశ్రమము గండవరం, నెల్లూరుజిల్లా

1-వ తేదీ బుధవారము ఉదయముననే ఆశ్రమములో కీర్తిశేఖులైన దేశబంధు చి త్తరంజనుదాసుగారి ఆత్మశాంతి కొఱకు ప్రార్థనలు జరిపి గ్రామమంతయు భజనలు జరిపితిమి. బోధపాఠశాలకూడ మాయబడి ఆదిద్యాగ్ధు లెల్లరును భజనలో కలసిరి. మధ్యాహ్నం రెండుగంటలకు భరతమాతసముగావించి, దాసుగారి త్యాగశీలముల యెల్లటకు విశేషింపించి, పూజలు జరిపి యెల్లవిద్యాగ్ధులకును, మరి గుమారు నాలుగు వందల బీదజనులకును అన్నదానము చేసితిమి. సాయంత్రం 5 గంటలకు ప్రార్థనలు జరిపితిమి. మరల యేడుసార్లు సమావేశమై దాసుగారి జీవితమును, పద్మముల పూర్ణముగను ఉపన్యాసముల మూలకముగను పలువురు బోధించితిమి.

బొమ్మా శేషురెడ్డి.

తుమ్మపూడి

(ఒక విలేఖరినుండి)

శ్రీదాదాభాయి నాటోజీ పఠనాలయమునకుగాను కీర్తి శేఖులైన చి త్తరంజనుదాసుగారి స్మారకచిహ్నముగ గృహము కట్టనిమి త్తమై జూలై 1వ తేదీన సరిగా గం 5 లకు పునాదిరాయిని శ్రీ నీతారాభక్త సంఘాధ్యక్షులైన సూర్యదేవర సంజీవ రాయంగారిచే వేయించబడెను. శ్రీయుత సూర్యదేవర రామా నాయుడుగారి అధ్యక్షతను సభ జరుపబడెను. అందు శ్రీయుత వాళిరెడ్డి పార్థసారథి పరప్రసాదుగారు, వాళిరెడ్డి వీరప్రసాదు గారు చి త్తరంజనుదాసుగారిని గురించి ఉపన్యసించుచూ విచారమును జూపిరి. సూర్యదేవర సంజీవరాయంగారు దాసుగారి పూర్తిచరిత్ర విపులముగాదచి కలకత్తానగరమున దాసుగారి జ్ఞాపకార్థమై కట్టబడు మహిళావైద్యశాలకు గ్రామములెల్లరును ధర్మముచేయ గోరిరి. సానుభూతి తీర్మానములు గావించబడెను. ఆరాత్రి చి త్తరంజనుదాసుగారి ఛాయాపటమును గ్రామస్థులెల్ల రకు చూపించు నిమిత్తము పటముతో గ్రామసంక్రమణ చేయబడెను.

తిరుపతి దేవాలయము

తిరుపతి వేంకటేశ్వరస్వామివారి ఆదాయము యిప్పుడు నలువదిలక్షలవరకు నిలువయున్నదనియు, సాలుకు యెనిమిది లక్షల రూపాయలు స్వామివారి భర్తలన్నియుపోను, విద్యాలయమును స్థాపించుటకుగాను పానగల్లు రాజుగారు ప్రయత్నించుచున్నారు. నూతన చట్టప్రకారము వీరి కీవిషయమై యెట్టి అధికారము లేకపోయినను వీరెవరైన బోధకున్నది. ఈ నూతన దేవాలయపు బిల్లు ప్రవేశపెట్టినపుడే వీరికన్న తిరుపతి వేంకటేశ్వరస్వామి వేసియే 68 వ సెక్షను తమజన్మీను పార్టీవారి చేత ప్రజలు యెంత వలదన్నను ప్యాసు చేయించినారు. మన కప్పుడు కలిగిన యనుమానము యిప్పుడు స్థిరపడినది. ఈజూలై 18లోనే బోధనానిచేత నోటిఫికేషను ప్రచురింపఁజేసెదరు. సెక్షనులోని మాటల ప్రకారమే తానేగర్వనబోవు విశ్వవిద్యాలయముపైందవ విజ్ఞానాభివృద్ధికి ఉపయోగపడుననిచెప్పెదరు. ఆరుమాసములలో మనము సివిల్కోర్టులో దావాతెచ్చుకొన్నను, వీరిచర్య అశాస్త్రీయము కావని న్యాయాధికారులు తప్పక తీర్పునిచ్చెదరు. ధర్మవిద్యా శిక్షకులలో, భౌతిక విద్యలోని యన్ని శాఖలు యిమిడ్చినవచ్చును. దాతల యుద్దేశ్యమునకు వ్యతిరేకమని యెవరు చెప్పగలరు? దేవునికి సమర్పించిరి గనుకను, దేవుడు ప్రకృతినంతయు వ్యాపించియున్నాడగునకును, సమస్త విద్యలకును యా కానుకల నేల యుపయోగించుకూడదు? కాబట్టి యీ సెక్షనులోని విద్యా, ధర్మశిక్షకులను తీసివేయ నంతవరకు మనదేవాలయమునంతయు, ధర్మదాయములకింద వినియోగ పరచెదరనుట నిశ్చయము. ప్రభుత్వపాశ్చాత్య సంవర్తమునలన మన విద్యాధికులందరు, మతవిద్య విగ్రహారాధనలందు విముఖులై కలిగి భౌతిక శాస్త్రములకే ప్రధాన స్థానము నిచ్చుచున్నారు. కాని, జనసామాన్యము తమ కెన్నికష్టములు సంప్రాప్తించినను, పూర్వకార్యముభవమని దేవునిమీద భారముచేసి, దైత్యమణలించి తమ దేవులను మ్రొక్కుకొనుటయు, వారి యర్చనములలో అత్యుత్సాహముతో పాల్గొనుటయు మనశ్శాంతిని పొందుటయు జరుగుచున్నది. మన విద్యాధికులు ఆర్థిక శాస్త్రము మొదలగు భౌతికశాస్త్రములలో పండితులై సెద్దపెద్ద శీతములను గ్రహించి, వీరజనులందరికిని లేగిన కూలి నిష్పించగల పరిశ్రమలను స్థాపించవచ్చును. సూర్యరశ్మి, విద్యుచ్ఛక్తి మొదలగువాని నుపయోగించి, ప్రజాసౌకర్యములకు పాటుపడవచ్చునని ప్రజల దైవభక్తిని, ఆముష్మిక జ్ఞానమునకును, వీరు సాయపడునది రన్వంతయైననులేదు సరికదా; మన పూర్వులు దేవాలయములను స్థాపించి వానికిచ్చిన మహిమాన్వయములది యాదాయమును, యిప్పుడు భక్తులిచ్చుకొను కానుకలను ప్రతిపయోగ కార్యములకనే సాకుతో యింతవరకు యెవరు ననుకొనని నూతనమార్గములకు వినియోగించదలచుట మిగుల శోచనీయము. ప్రజలకు భక్తి, కర్మ, జ్ఞానయోగములను అలవడజేయు యునిక్విఫట్టులు దేవాలయములే. వానిలో ప్రతిదానికిని మంచి సంస్కారమును ఒక అర్చకుని, మతబోధచేయుటకు ఒక గొప్ప పండితుని యేర్పరచవలయును. ప్రతిగ్రామములోను ఒక్కదేవాలయమైననుకలదు గనుక మనము మతప్రచారకులను వేరుగ నియమించ సక్రమలేదు. విద్యార్థులకు వేదాంతశాస్త్రమును గణితవలెనన్న; దాని ముఖ్యాంగములను తర్కవాక్యకరణ, మిమాంసాశాస్త్రములకూడ నేర్పవలెను. మామూలుగా మన పాఠశాలలో నేర్పు సంస్కృతవిద్య బొత్తుగా చాలదు.

కాబట్టి, తిరుపతిలో యిట్టి సంస్కృత విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించుటకంటె అక్కడక్కడ గొప్ప దేవాలయములందును మతములందును పై తరగతి సంస్కృత పాఠశాలలను పెట్టింది, వేదాంత శాస్త్రమును నిర్బంధముగ నేర్పించి, గొప్ప పండితులను తయారుచేయించవచ్చును. ఇట్టి మతవిద్యను కళాపుపాఠశాలలకు సహాయము చేయవచ్చును. దేవాలయములలో జరుగవలసిన నిత్య పూజావిధి, కర్మాచారము మొదలగునవి యధావిధిగ జరిపించుటకు పండితులను తయారుచేయించవలెను. ఇప్పటి యర్చకులలో బహుమంది. గొప్పకులకలు, ఆంధ్రయుల ఆర్యబ్రాహ్మణులు, బిష్ణులు, డిక్షనులు, క్యూలేలు మొదలగు ఉద్యోగములు వారి మత శాఖలో యెట్లున్నారో అటులే మన ప్రాంతమున మత ప్రచారములో చదువుకొన్న సంస్కారులుండవలెను. శిక్షణ దేవాలయములను బాగుచేయించవలెను. వీర దేవాలయములకు సహాయము చేయవలెను. మన ఆంధ్రదేశము చెసికొన్న పూర్వముననే శ్రీ వేంకటేశ్వర దేవాలయము యెన్నడో తిరుపతికొండలో స్థాపింపబడి దాని యంత్ర మహిమచేత అపరిమిత ధనమును ఆకర్షించుచున్నది.

ఈ ధనమును తోడిదేవాలయములకు అక్కడకు వచ్చు యాత్రీకుల సదుపాయములకును మతవిద్య వ్యాపనమును ఖర్చుపెట్టుట న్యాయము.

ఈ కలియుగములో యిక్కుమందు మన విదేశీయ పరిపాలకులుగాని మనకు రాబోవు స్వరాజ్య గర్వ మెంటుగాని మన మతోద్ధారణమునకు ఒక్కనమ్మిడి యైనను ఖర్చుపెట్టరు. మన విద్యాధికులకూడ యీమత ప్రచారమునందు నమ్మకము లేక పోవుటచేత యీ శాఖకు ధనసహాయము చేయక కృత్రిమ జేసెదరు. ఈ ప్రస్తుత దేవాలయము తప్ప కిచ్చిన అన్నివిధములైన మన ఆదాయములు పరిపాలకుల పరముచేసిరి. మొన్న మొన్నటివరకు యీదేవాలయము మాత్రము ప్రజల చేతులలో నుండెను. దానిని యిప్పటికంటె బాగుగా సంరక్షించెదమను సాకును కల్పించి దీనిని మొదలంట నూడ పెరుగుటకు మన ప్రధానమంత్రిగారు ప్రయత్నించు చున్నారు. ఇప్పటికాసనము మూలమున యీ స్వల్ప దేవాలయమునకు కూడ నీళ్లు వదల నలసి వచ్చుచున్నది. పాశ్చాత్య వ్యాపారములో మునిగిన మన మంత్రులకును శాసన నిర్మాత సంఘసభ్యులకును యీ మాటలు చెప్పుకొన్నారా? వీరికి పల్లటూరివారు యేమి యనుకొన్న నేమి? వారు మాట్లాడు, మాట్లాడెన విగ్రహారాధకులు, వారికి ప్రపంచజ్ఞానమే లేని అనాగరికులు. వారికి మేలుచేసెదమంటే దానిని గ్రహించలేదు. వారికి భౌతిక సుఖములు నాగరిక సౌకర్యములు తెలియనే తెలియవు. ఇట్టి పిచ్చివారి యభిప్రాయమును సరకుగొనవలసినది లేదని మనమంత్రులు పుంగవులను ఈబోధ కమిషనరును వీరందరితోడ జస్టిసుపార్టీలో చేరిన కొందరు శాసనసభ్యులను గట్టిగ నమ్ముచున్నారు. గనుకనే, మన పానగల్ రాజుగారు తాము పదమూడు కాకమునుపే తాను మొదటినుండియు పూనుకొన్న పని త్వరలో నెఱవేర్చవలయునని, యీ ఆర్జున సమర యుగనేమోయని భయపడి, వనబోధ వారిచేత యీనూతన మార్గమును, ప్రజల కేవిధమైన యవకాశము నీయకుండ త్రొక్కింప జూచుచున్నారు.

బంగారము మొదలగు ఉత్తరప్రాంతములలోని బ్రాహ్మణేంద్రులవలె గాక మన రాజధానిలో ఉద్యోగసంపాదనకు బ్రాహ్మణాద్యైకమును పూర్ణముగ నవలంబించుటయేగాక, మన పూర్వజే జ్ఞానమునందును, సంస్కృత విద్యయందునుకూడ, క్రమక్రమముగ ఆద్యైకమునే ప్రాకించజేయుచున్నట్లు కనపడుచున్నది. ఈప్రాచీన విజ్ఞానాద్యైకము అరవలలో కంటె ఆంధ్రులలో యెక్కువగ నున్నది. అరవదేశములో బ్రాహ్మణుల కంటె యిరుమిక్కిలిగ బ్రాహ్మణేతరులు భాషాపాండిత్యము నందును, భక్తి జ్ఞానములయందును, మతగ్రంథ రచనలందును ప్రసిద్ధిని పొందుచున్నారు. మన యాంధ్రము, సంస్కృత వాఙ్మయముతో యెక్కువ సంబంధము కలిగియుండుటచేత సంస్కృతవిద్య, మన మతవిషయములలోకూడా అవసరముగ నున్నది. బ్రాహ్మణులలోపాటు మన ఆంధ్ర బ్రాహ్మణేతరులు కూడ యీవిద్యాభ్యాసములో యెక్కువ కృషి చేయవలసియున్నది. ఇంతవరకు వారిలో బహుమంది తూష్టిభావమును నహించియున్నారు. మన కర్మకాండయంతయు, యెంత చాందసముగాను, పిచ్చిగాను నున్నదని మన మెంచినను, అది సర్వ వర్ణములకును అవసరమై కీర్తికాలములో అంతరించునట్లు కనుపడెను. కాబట్టి అట్టికర్మకాండను, బోధించగల మంచిపురోహితులను ప్రతివర్ణము వారిలోను ఉండునట్లు యేర్పాటు చేయవలెను. దానిలో కాలానుసారముగ సంస్కరణలను కావించవలెన్న ఆమతగ్రంథముల నన్నిటిని ఆంధ్రీకరించవలెను. ముందుగా నుభవైతో దేశభాషలోనికి ఆమతగ్రంథములను ఆంధ్రీకరించినయెడల, మన సాంఘిక మతాచారముల పునాదులను చర్చించి, వానిలోని వలయు సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టవచ్చును. ఇది అన్ని వర్ణములవారికిని కావలసిన విషయమే.

వైసచెప్పిన మతసంబంధమైన కార్యములకు, యీ తిరుపతి దేవస్థానములోని ఆదాయమేగాక, శ్రీరంగము, రామేశ్వరము, కాశీ, జగన్నాథము, మొదలగు గొప్ప దేవాలయముల ఆదాయముకూడ చాలదు. తిరుపతి పని కాగానే శ్రీరంగము వంధకోణము రెంబావూరు మొదలగు దేవాలయముల పని పట్టెదరు కాబోలు. ఓజసులారా! మీరు మనమతము, సంఘములందు ఆనంతయైనను అభిమానము కలవారైనయెడల, ప్రతిగ్రామములోను తక్షణము సభలుచేసి, మత ప్రచారమునకును, దేవాలయములకును తప్ప, మనదేవాలయమును, యితరవిషయములకు, అవి యెంత ప్రశోపయోగకరములైనను, వినియోగించకూడదని తీర్మానములుచేసి బోధ ఆసక్తి కమిషనర్ల ఆఫీసు, సర్దురు గార్ల న్ను, కరీడ్రో పోస్టు సుద్రాసుకు పంపును. దీక్షితులనుగూడ

ముగాను, అసంవిగ్ధముగాను నుండునట్లు నూతన చట్టములోని 63 వ సెక్షనులోని, విద్యాధర్మ శిక్షకులను తీసివేయించుటకు మన శాసనసభా ప్రతినిధులకు ప్రార్థించుడు.

కోవూరు } వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు
4-7-1925 } హైకోర్టు ప కీ లు.

శ్రీజగద్గురు పుష్పగిరిమఠము

మద్రాసు ఏకాదశేశ్వర అగ్రహారములోని శ్రీజగద్గురు పుష్పగిరిమఠమున వ్యాసపూజా మహోత్సవము 6-7-25 న శ్రీసన్నిధివారిచే యధావిధిగ జరుపబడెను. రుద్రాభిషేకము, అర్చనము, భజన కాలతేజము, స్వస్తివాచనము, బ్రాహ్మణ సమారాధనము అన్నియు చక్కగా జరుపబడినవి. ఆ స్తికోత్తములకు సభ్యులను ఏతెంచి తీర్థప్రసాదములను స్వీకరించి యానందించిరి. (ఒకవిలేఖరి.)

బెజవాడ మారుతీ మోతేహాల్లో శ్రీ సీతారామాంజనేయ నాటకసమాజము - ఏలూరు 15-7-25 బుధవారము ప్రచండ చాణక్యము ప్రదర్శింపబడును. M. N. Rao, Zamindar, PROPRIETOR.

శ్రీ మైలవరం బాలభారతీ సమాజమువారు బెజవాడ నాటకశాలలో యీనెల 11 తేది శనివారంరాత్రి శ్రీ కృష్ణతులాభారం ప్రదర్శింతురు. శ్రీకృష్ణుడు—యడపల్లి సూర్యనారాయణరావుగారు. నారదుడు—కపిలవాయి రామనాథశాస్త్రిగారు. సత్యభామ—పుప్పలూరి సంజీవరావుగారు. రుక్మిణి—పారుపల్లి సుబ్బారావుగారు. డాక్టరు కొ. పట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

ఏలూరు తాలూకా వెదవేగిగ్రామ కాపురస్థుడు అక్కినేని శ్రీరాములు తెలియపరచే దేవునగా

అక్కినేని వేంకట సుబ్బారావు నాపెద్ద కుమారుడు యిప్పటికి షుమారు 3 సంవత్సరముల నుండి దుష్టసాంగత్యముచేతను, వ్యభిచారము మొదలగు దురలవాటులకులోనై లోకులవద్ద చేబడుల్లు నోట్లు వగైరాలవల్ల రుణములు తెచ్చుకొన్న కొద్ది సొమ్ము తెచ్చుకొనిన్ని, యెక్కువసొమ్ముకు నోట్లు పడ్లు వగైరాలు వ్రాసిన్చి సఖి చరించుచున్నాడు. నాకు లోటలు భూములు యింట్లు వగైరా స్థిర చరాస్తులు యుండియున్నవి. అవి అన్నియు నాస్వార్జితమనిన్ని నాకుమాళ్లకు ఏవిధమైన హక్కున్నా లేదనిన్ని యిదివరకే తెలియచేసి యున్నాను. నదరు వేంకటసుబ్బారావుకు బదుల్లు యిచ్చినవారున్నా యిక్కుమందు యివ్వబోయేవారున్నా, నదరు రుణములతో నాకుగాని నా ఆస్తికిగాని యెట్టి సంబంధమున్నా బాధ్యత యున్నా లేదని యిందుమూలముగూ తెలిసికోవలసినది.

అక్కినేని శ్రీరాములు.

జాబులు.

హిందీ ప్రచారము

గ్రామములయం దరిగి హిందీ ప్రచార మొనర్చుటకు ప్రచారకములుకావలెను. తగిన వేతన మివ్వబడును. దరఖాస్తు పంపగోరు ప్రచారకము ప్రచారక పరీక్షయందు తీర్థలయి యుండుట మంచిది. విశేషవివరములు తెలుపుచు ఈ దినపత్రికాను నరఖాస్తు పంపవలయును.

రాష్ట్ర భాషాభివృద్ధి

లోగడ ప్రచురించిన ప్రకారము చాలమంది హిందీ భాషాభివృద్ధిసాధనములు అలాగే టిక్కెట్లను పోస్టు ఖర్చులకై పంపుచున్నారు. టిక్కెట్లపంపినవా రందరికి తప్పక పుస్తకములు చేరి యుండునని విశ్వసించెదము. కొలదిప్రతులుమాత్రమే మిగిలి యున్నవి. కావలసినవారు వెంటనే ఆదా టిక్కెట్ల పంపి తీర్చింపుకొందురుగాక.

మోటారి సత్యనారాయణ, వ్యవస్థాపకము.

ఆంధ్ర హిందీ ప్రచారక కార్యాలయం, దెణవాడ.

ధర్మవైద్యశాల-చేబోలు (గుంటూరుజిల్లా)

మా వైద్యశాలకు గుంటూరు మ్యూనిసిపల్ కౌన్సిలవారు 1925-26 సంవత్సరమున 100 నూగు రూపాయల విరాళము ను యిచ్చుటకు తీర్మానించినారు. సమర్థ తీర్మానము మాజిల్లా కలెక్టరుగారు ఆమోదించినారు. గుంటూరు మ్యూనిసిపల్ కౌన్సిలవారికిని జిల్లా కలెక్టరుగారికిని కృతజ్ఞతా పదనము లాచరించుచున్నాను.

మా వైద్యశాలకు తెనాలి తాలూకాబోర్డువారు 1924-25 సంవత్సరమున రూ. 50-0-0 లున్న పాన్సూరు యూనియను బోర్డువారు రూ. 50-0-0 లున్న విరాళములు కండ్లనుచేసినారు. గడ ర్న మెంటు ఆమోదమునకు వెళ్లబడినవి. సమర్థ రెండు బోర్డు మెంబర్లకున్నా అభినందనము లాచరించుచున్నాను.

ఆయుర్వేద వైద్య దేవర్రాజు మురహారిరావు, స్థాపకుడు.

వివేకానంద గ్రంథాలయము—(అనంతవరం)

15-6-1925 తేదీన నర్సారావుపేట తాలూకా అనంత వర మహాగ్రామంబున “వివేకానంద గ్రంథాలయము”ను షేరుతో గ్రంథ భాండాగార మొందు వెలకొల్పబడినది. నాటిదినము భాండాగార భవనంబున పూజాపునస్కారంబులు జరిగినవిదన ప్రారంభోత్సవ మతిష్ఠాభిషేకముతో జరుపబడినది. సాయంత్ర మైదుగుంటలకే బ్రహ్మశ్రీ మేల్లచెఱుపు శంకరశర్మగారి ఆధ్వర్యతక్రింద నొక గొప్ప సభ సమావేశ మయ్యెను. ప్రథమ మున గ్రామభూమిచే త్యాగరాజ కీర్తనముల బాడించి దైవప్రార్థనముల సలుపుచు సభ్యుల వీనులను విందోనర్పబడినది. తరుపరి అభయభారతీ ప్రతికాధిపతులగు బ్రహ్మశ్రీ వద్దిరేల నాగ భూషణశర్మగారిచే గ్రంథాలయములు వాని యుపయోగములు గూర్చియు విపులముగా నుపన్యసించబడినది. తమ యుపసంహారోపన్యాసంబున అగ్రాననాధిపతిగారు గ్రంథాలయోద్యమము నుగురించి విపులముగా నుపన్యసించిరి. జయజయధ్వనంబులతోడ సభ జయప్రథముగ ముగింపబడినది. మా గ్రంథాలయమున కీవత్సరమునకు మ||రా||శ్రీ సమ్యక్రాజు శ్రేణులనుబ్బయ్యగారిని ప్రెసిడెంటుగా నెన్నుకొనబడినది. మ||రా||శ్రీ|| కుందా శోభేశ్వరరావుగారిని సెక్రటరీగా నెన్నుకొనబడినది. ఈ గ్రంథాలయమునకు యీ క్రిందివారు యీసభముగా పుస్తకములను యిచ్చెదమని వాగ్దానము చేసిరి.

1. కుందా వెంకటసుబ్బయ్యగారు	...	రూ. 50	0	0
2. గట్టా శోభయ్య	...	" 30	0	0
3. రావి శేషయ్య	...	" 25	0	0
4. కొత్తపల్లి కోశయ్య	...	" 35	0	0
5. మద్ది శివారావుయ్య	...	" 25	0	0

దీరికిని మాకు గ్రంథములసంగి ప్రోత్సహించినవారి కిని, గ్రామభూమి తెచ్చి మాకుతోడ్పడిన శ్రీయుత విట్టా లక్ష్మీనారాయణగారికిని, మా గ్రంథాలయమునుగురించి పంచరత్నములు వ్రాసిన బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనగవరపు రాఘవయ్య శాస్త్రిగారి కిని మా కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనముల నర్పించుచున్నాము.

కొరిటెల వెంకటసుబ్బారావు.

ఎలమంచిలిరేంజీ పాయకరావుపేట ప్రాథమికోపాధ్యాయసంఘ ప్రథమ వార్షికసభ

ది 28 వ జూన్ 1925 సం|| రం తేదీని పాయకరావు పేట వాస్తవ్యులును నరసపట్నం తాలూకాబోర్డు మెంబరు గారును ఆరు శ్రీయుత మహమ్మదు మొహియుద్దీన్ భాషా సాహేబు బహద్దూర్ వారి యధ్యక్షత క్రింద పాయకరావుపేట ప్రాథమిక పాఠశాలలోపాధ్యాయుల సభ గావింపబడినది. సభకు చాలమంది యుపాధ్యాయులు వచ్చిరి. ఎలమంచిలి రేంజీ డిప్యూటీ యిన్ స్పెక్టరుగారును శ్రీ చట్టి పూర్ణయ్య పంతులుగారును సభ నలంకరించిరి. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు గొడవరి వెంకట్రా మారావుగారు అధ్యక్షులను స్వాగతపత్రమును సమర్పించెను. అధ్యక్షులును డిప్యూటీ యిన్ స్పెక్టరుగారును ప్రారంభవిద్య యొక్క పూర్వప్రస్థితియును, క్రమపరిణామమును, ప్రజల యభిప్రాయమును, వలయు సౌకర్యములును, ఉపాధ్యాయులయొక్క ఆర్థిక సాంఘిక పరిస్థితులును, శ్రీవీరతనమువారు ప్రస్తుతము కలుగజేయవలసిన సమస్యాయులను వివరించుచు దీర్ఘముగ నుపన్యసించిరి. తరువాత దీనినవ తీర్మానములు ఉపాధ్యాయులచే నుపపాదించబడి సేకరింపముగా నామోదించబడెను.

శ్రీవీరతనమువారు జూరీచేయించిన స్కేలును త్వరలో అమలులోనికి తేవలయునని శ్రీతాలూకా బోర్డువారిని యీ సభవారు కోరుచున్నారు.

బోర్డు మ్యూన్సిపల్ పాఠశాలలకు వ్రాతయు పూచీయు హెచ్చుగానుండునగాన సహాయోపాధ్యాయుల సంఖ్యనుబట్టి రెండు రూపాయలు మొదలు అవనముగా డ్యూటీ అలెన్సు యిప్పించవలెనని బోర్డు వారిని యీసభవారు కోరు చున్నారు.

బోర్డుభూమిను ప్రాజెక్షన్ బ్రయిండు టీచర్లను ఒక మ్యూన్సిపల్ కేజీక మ్యూన్సిపల్ ట్రాన్స్ ఫర్ చేయుచుండుటచే నిమిషిత కాలములో ప్రాజెక్టుల పూర్తిచేసికొనుట నాల కష్టముగానున్నది. అట్లు నియమిత కాలములో ప్రాజెక్టుల పూర్తికాని యెడల టీచరులతోనుండి కొంత సొమ్ము తగ్గించబడును గాన అట్టి ప్రాజెక్షన్ బ్రయిండు టీచర్లను ప్రాజెక్టుల అయ్యే వర్గంతము ఒకే మ్యూన్సిపల్ దుంచ గలందులకు బోర్డు వారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

పగటి పాఠశాలలోపాధ్యాయులు రాత్రి పాఠశాలలందు కొని పనిచేయుటకు పర్మిషను యిప్పించవలసినదని బోర్డువారిని యీసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

ప్రస్తుతము ప్రతి వస్తువు క్రియముగా నున్నది. కానిత ములు కలములు సీమసుద్ధ మొదలగునవి కొని మ్యూన్సిపల్ వాడుకచేయుటకు ప్రతి యుపాధ్యాయునకు యిదివరకు రూ. 0-4-0 కంటింజెన్సీకు యిచ్చుచున్నార. అదిచాలకు కనుక ప్రతి టీచరుకు రూ. 0-8-0 చొ|| వ కంటింజెన్సీకు యిప్పించుచు క్రమ ముగా పూను హెచ్చాప్తురు వద్దనుంచి అసిస్టెంటు మాస్టరుకు ముట్టుచున్నట్లు లిఖితములను శ్రీ తాలూకాబోర్డువారు పుచ్చుకొనుటకు బోర్డువారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

టీచర్లను ట్రాన్స్ ఫర్ చేయునపుడు పరీక్షాధికారుల యొక్కయు సలహా తీసికొనవలెనని బోర్డువారిని యీసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

బోర్డు అఫీసునుంచి టీచరులు ప్రతి నెల 8, 10 తేదీల లోగా టీచర్లకు బహుదాయగునటుల యేర్పాటు చేయించ వలసినదని బోర్డువారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

నేటిపు డాక్టరు సర్టిఫికేటు మీద సంవత్సరమున కొక మాసము స్కిల్స్ పు ఉపాధ్యాయుల కిప్పించవలసినదని బోర్డు వారిని యీసభవారు గోరుచున్నారు.

క్రమశిక్షణ బోర్డు మ్యూన్సిపల్ ను టీచర్లు కందరి కిన్ని తయారుచేయించి అగ్రమ మొక స్కెల్ సెలు కాపీ యిచ్చు నను ప్రతిసెంటరున కొకటియైనను పంపించవలయునని బోర్డు వారిని యీసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

సంవత్సరమున కథమును రి అయినను తాలూకా టీచర్లు కాన్ఫరెన్సులు చేయించి జరిపించగలందులకు శ్రీడిప్యూటీ యిన్ స్పెక్టరు వారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

ఉపాధ్యాయుల జ్ఞానాభివృద్ధి చేసికొనుటకుగాను పనికి వచ్చు జర్నల్సు, పుస్తకములు వగైరాలు తెప్పించుకొనుటకు గాను సంఘములో వసూలైన సొమ్ము చాలదు, గాన పత్రికలు, పుస్తకములు మొదలైనవి తెప్పించుకొనుటకుగాను కొంత సొమ్ము సహాయము చేయగలందులకు బోర్డువారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

జి. వి. రామారావు, కార్యదర్శి.

వృత్తాంత లేఖలు

నరసాపురం

(స్వకీయవిలేఖరి)

సహకార సంఘముల విషయము

జూలై 7:—మొన్న ఆదివారముగోజున మాపురమంది రములో శ్రీవెన్నెట్ల పెద్దిరాజు ఎమ్.ఎల్.సి.గారి ఆధిపత్యమున ఇంటర్ సేవనల్ కో ఆపరేటర్ల సాంవత్సరోత్సవము జరుప బడినది. మాగ్రామములోని కో ఆపరేటివు యూనియన్ వారు ఆహ్వానముల నంపి ఉత్సవమును జేసిరి. ఆనాడు యీజిల్లాకు కో ఆపరేటివు సొసైటీకి అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగానున్న రావు సాహేబు వి. యస్. లక్ష్మీనరసింహారావుగారు కూడా సభకు హాజరైరి. పెద్దిరాజుగారు మొదటనే యీరోజు జూలై మాసము మొదటి తేదీవారము గోజున ప్రాశంసమునందంతులును జరుపుదు రనియు ఇచ్చట కొన్ని కారణాంతరములచేత ఆదివారము గోజున జరుపవలసి వచ్చినదనియు జెప్పిరి. ఈ ఉత్సవము మొదటి రెండు సంవత్సరము లయినదట. క్రిందటి సంవత్సరము ఈ ఉత్సవము యిచ్చట జరుపబడలేదు. కాని ఈ ఉత్సవమును ఏటా జరుపుట ఉత్తమమనిన్ని దీనిలో మంచి అభిప్రాయము చాలా ఉన్న వనిన్ని అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగారున్న అధ్యక్షులున్నుకూడా చెప్పిరి.

సెంట్రలు బ్యాంకు

మాగ్రామములో సెంట్రల్ బ్యాంకు ఉండవలెనని మా తాలూకాలోని సంఘములయొక్క అభిప్రాయమై యున్నది. ఇప్పుడు ఏలూరులో మాత్రము వచ్చిను గోదావరి జిల్లాకు ఉప యోగముగా సెంట్రల్ బ్యాంకు ఉన్నది. మాతాలూకాలోని 82 గ్రామములలోను 64 గ్రామములు యీ సహకార సంఘము లను కలిగియున్నవనిన్ని ఈ 64 సంఘములున్న కలసి క్రిందటి సంవత్సరం 2 1/2 లక్షల రూపాయలవరకు వ్యవహారము జరిపినట్లు న్ను అందువల్ల సెంట్రలు బ్యాంకు నరసాపురములో తప్పక యుండవలెననియు మా నరసాపురం కో ఆపరేటివు యూనియ ను తెక్రటెరీ చెప్పెను. అందుపై అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగారు మంచి ఉపన్యాసము నొకగాని నిచ్చిరి. సెంట్రల్ బ్యాంకు నరసాపురంలో పెట్టబూనుట చాలామంచి అభిప్రాయమైనప్ప టికి అందుకు తరుణము యింకను రా లేదేమోయని సంజేహము గా నున్నవనియు అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగారు చెప్పిరి. సహ కార సంఘములు జయప్రథముగా నడుపబడవలెనన్న గూఢము పధానమనియు అట్టిగూఢమును పెంపొంద జేసుకొనవలెననియు నూచించిరి. ఇప్పటివరకు నరసాపురంతాలూకాలో జరిగిన పని బాగానున్నదనిన్ని ప్రస్తుతము వ్యవహారంపగల 2 1/2 లక్షల క్రి సెంట్రల్ బ్యాంకుకు చాల్చవనిన్ని అధమము 7 లేక 8 లక్షల వరకు వ్యవహారంపగల శక్తి ఉండవలెననియు అందుకుగాను తాలూకాలో ఇంకను సంఘములు స్థాపించబడవలెననియు అట్టి కృషిచేసి సెంట్రల్ బ్యాంకు కొరకు ప్రయత్నము చేసిన ఉత్త మముగా నుండు న ని యు అ సి స్టాం టు రి జి స్ట్రారుగారు చెప్పినమాదట సెంట్రలు బ్యాంకు ఉద్దేశమున ప్ర స్తుతములో ఉపసంహరించుకొనిరి.

మాసబుకోర్టు

మా సబుకోర్టు నిన్నునే తెరువబడెను. వేసంగి సెలవులకు ముందు అడిషనల్ సబుకోర్టుగాడా నుండెడిది. ఇప్పుడు అడి షనల్ సబుకోర్టును ఎత్తివేసిరి. కాని పని హెచ్చుగా నుండుట వలన ఇద్దరు అడిషనల్ సబుజడ్జీలను ప్రిన్సిపల్ సబుజడ్జీలను ప్రిన్సిపల్ సబుజడ్జీ సహాయనిమిత్తమునిచ్చిరి. కోర్టు ఎస్టాబ్లిషు మెంటు లేకుండ సహాయ మునసబులనుగాని సబ్ జడ్జీలనుగాని నియమించుట యీమధ్య సర్ సి. పి. రామస్వామయ్యగారివల్ల చేబడిన విధిలోకోర్టులెల్లనుబట్టియియున్నది. ఇచ్చట ప్రిన్సిపల్ సబుజడ్జీగారైన శ్రీ న్యాపతి బలరామదాసుగారు ఘోరి యేర్పాటుజేసి మొదటి అడిషనల్ సబుజడ్జీగారైన శ్రీ పాలూరి రామా రావుగారు బరిజనల్ పనిని రెండవ అడిషనల్ సబుజడ్జీగారు కె. రంగస్వామయ్యంగారు అవగోగ్ అప్పీల్లను వినుదురనియు తెలియుచున్నది.

గుంటూరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

శ్రీనారాయణదాసుగారి హరికథాకాలక్షేపము

హరికథా గండపెండేర శ్రీమద జ్ఞానాధిభట్ట నారాయణదాసుగారు మాపుర మందిరమున పాదుకా పట్టాభిషేకము హరికథా కాలక్షేపము శ్రోతల కానందదాయకముగ జరిపిరి. శ్రీవారు వృద్ధాప్యముననుండుటచే యెట్లుండునోయని యిండుక సంకోచము మొదటిలో నుండెను గాని, కథ సగము జరుగుసరికి వారి సహజ సామర్థ్య కాశలములు బయల్పడి సభికుల నత్యంతా హ్లాదమున నోలలాడించెను. ఒక్కొక్క-రాగము జంఝూ మారు తమువలె సభాభవమునం దంతటను వ్యాపించి సభికు లందరిని నిశ్చేష్టులజేసెను. శ్రీనారాయణదాసుగారి హరికథయని వినుటతోడనే వారి నెరుగకయే వారి శిష్యులుగానుండి వారి కథలు చెప్పుకొనుచుండెదవారు వందలాదిగా గ్రామగ్రామములనుండి బయలుదేరివచ్చిరి. వారి కథా సాంతమున వారిపై భూమణ పద్యములు చదువబడెను. వచ్చినవారందరికి టిక్కెట్టు దొరకక చాల అవస్థ అయ్యెను. శ్రీవారికి ఖర్చులుపానురు 250 లు కట్టుము సమర్పించిరి. వారితో వచ్చినవారి అనుచరులు ఏజా వాయిద్యమున సభికుల రంజింపజేసిరి. ఈపట్టణమునందే బీద సాదల కువిత్తముగా మరియొక హరికథ నేర్పాటుచేయు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.

వీడ్కోలు విందు

మా పట్టణమునందు బారిష్టరుగా పనిచేయున్న శ్రీ రాజా మామూరు వెంకట శేషచలపతిరావుగారు ఒక మాసము రోజులనుంచి అతిపసతో డిప్రెస్సు మున్నగుగా పనిచేసి, మరల భీమవరమునకు డిప్రెస్సు మునిసిఫ్ గా బదలాయించబడిరి. వారి వీడ్కోలు సందర్భమున శ్రీ గుండు నరహరిరావుగారు తమ గృహమందువారి కాలిద్య మొసగిరి. కొద్దిమంది స్నేహితులు తదితర మిత్రులును ముత్రమాహ్వనింపబడిరి. బారిష్టరు వేపాగారు బారిష్టరు దళదళ రామయ్యగారు పత్రి శ్రీనివాసరావు పంతులుగారు సబు జడ్జిగారు చైర్యునుగారు మున్నగువారు హాజరైరి. స్వల్పాహారవియ భుజించిన తరువాత పి. రామబ్రహ్మంగారు శ్రీచలపతిరావుగారి పదవికి వారి సద్గుణ సంపత్తిని కొనియాడిరి. పిమ్మట యన్. వేపాగారు మాట్లాడుచు తమకే వృత్తిలో నుండి వృద్ధి లో నికి వచ్చి రో ఆ వృత్తి నెన్నుటికిని మరువనలవిన్నవించిరి. శ్రీ చలపతిరావుగారు చక్కని యుపన్యాసమున మిత్రులందరికి నందనము లర్పించుచు వారి సలహాల ననుసరించుటకు ప్రయత్నించెదమని వాక్రచ్చిరి.

శ్రీయుత థాఖూర్ ఖాన్ చంద్రవర్మగారు

చిరపరిచితులగు చంద్రవర్మగారు నేడు మాపట్టణమున కరుదెంచిరి. ఇచ్చట పిందూ మహాసభాశాఖ నేర్పరుచుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. శేపు మొదలుకొని 5 రోజుల వరకు వివిధ స్థలములం దుపన్యాసములు జరుగును.

కోటిపల్లి (గోదావరిజిల్లా)

నేడు (జూలై 1వ తేదీని) మాగ్రామ వాస్తవ్యులు ఎల్లరును కీ. శే. దేశబంధు చిత్తరంజన దాసుగారి మరణమునకు తీవ్రసంతాపమున వెలిబుచ్చు నిమిత్తము శ్రీ ఆనంద గజపతి గ్రంథాలయ భవమున బ్రహ్మశ్రీ దర్శాబైరాగి శాస్త్రిగారి అధ్యక్షతకీంద సమావేశమయిరి. అధ్యక్షుల దైవప్రార్థనానంతరము సభ్యులందరును చిత్తరంజనుని ఆత్మశాంతికొరకు ఆయిదు నిమిషములు నిలువబడి దైవప్రార్థనమును గావించిరి. అనంతరము శ్రీయుత గోదావరి సత్యనారాయణ గారు దేశబంధుని పవిత్రచారిత్రమును సంక్షేపముగ నుపన్యసించిరి. తదనంతరము శ్రీయుత కంచిభట్ట రామబ్రహ్మంగారు దేశబంధుని త్యాగాది గుణముల కొనియాడుచు నుపన్యసించిరి. మరియు శ్రీయుత కల్లూరి సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులుగారు పద్యములను జదివిరి. ఈ దిగువ తీర్మానము సభవారినే ఆమోదింపబడెను. ఈసభవారు సకల సద్గుణనిధియగు కీ. శే. దేశబంధున చిత్తరంజన దాసుగారి యకాలమరణమునకు తమ దీర్ఘ సంతాపమును వెలిబుచ్చుచు వారి పవిత్రాత్మకు పరమేశ్వరుడు శాంతిని ప్రసాదించుగాక అని ప్రార్థించుచు వారికుటుంబమునకు సానుభూతిని తెల్పుచున్నారు.

(ఒకవిలేఖరి)

మచిలీపట్టణము

కలంకారి కార్తానా

డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభిషేకారామయ్యగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— ఇదివరకు అఖిలభారత ఖద్దరు సంఘము వారి సహాయమున నడుపబడుచున్న యీసంస్థ మరల జూలై 1వ తేదీని తెరువబడినది. లోగడ 2½ సంవత్సరములలోను 67 మంది యువకు లిందు తరిఫీతు పొందిరి. అందు 20 మంది ఉత్తీర్ణ, కేరళ, వంగ బీహారు, తమిళ, కర్ణాటక, బొంబాయి, మహారాష్ట్ర, సింహళము మొదలగు రాష్ట్రములనుంచి వచ్చి యున్నారు. మఱియు నిందారి వేరైన యువకులు ఆంగ్లదేశమునను బయటరాష్ట్రములను, పలుతావుల పనిచేయుచున్నారు. ఈ కార్తానా శ్రీ ఆంధ్రవాతీయ కళాశాలాధికారు లనుజ్ఞపై వారి కళాశాలావరణలో నెలకొల్పబడి యుండుటచే, విద్యార్థుల భోజన నివాసములకు మిక్కిలి సౌకర్యముగానున్నది. ఇందు అద్దకము రంగులువేయుట, చొప్పా, అచ్చులుచెక్కుట, చల్య చేయుట Dyeing, Printing Bleaching and Engraving మొదలగుపనులు పూర్తిగా నేర్పుకొనుటకు ఆరుమాసములు పట్టును. జనవరి, జూలై నెలలలో సంవత్సరమునకు రెండుదఫాలు యీశిక్షావిధానము ప్రారంభించి పూర్తిచేయబడును. జిల్లా, రాష్ట్రీయాది కాంగ్రెసుసంఘములు తమతమ విద్యార్థుల నివటకు బంపి తరిఫీతు చేయించి యీ యవకాలమును, వెంటనే యుపయోగింతురని వేడుచున్నారు. ఒక్కొక్క మూతలో 18మంది చేర్చుకొనబడుదురు. ప్రతివిద్యార్థికిని, గ్రాసవాసములకు రు15 లు ఖర్చును, విద్యార్థ్యాసము ఉచితముగా చేయబడును. కాని అద్దకములు వేసి నేర్చుకొనే అవసరపు బట్టుకీంద కొంచెముగా ధనము ఖర్చుపెట్టెకొనవలసి యుండును. విద్యార్థులు యీసంస్థ ను వదలిపోవునపుడు వారికి కావలసిన అచ్చులువగైరా సామానులు ఖరీదునకు సరఫరా చేయబడును.

తాడేపల్లి

దేశబంధు స్వారక సభ

దేశబంధు దాసుగారి స్వారకదినమున ఈగ్రామబోర్డు పాఠశాలయందు సాయంకాలము 5 గంటలకు బహిరంగసభ గావింపబడెను. పౌరులందరు విచ్చేసిరి. మంచల్ల శీతారామయ్య పంతులుగారు అధ్యక్షతపదవి నలంకరించిరి. సభాప్రారంభమున దైవప్రార్థన జరుపబడెను. పిమ్మట పున్నయ్యనాయుడుగారు దేశబంధుని జీవితమంతయు సభలోనివా రందరికి దెలిపిరి. గ్రామవాస్తవ్యులగు మరికొందరుగూడ దేశబంధుని ఆకస్మికమరణమునుగూర్చి విచారించుచు తమ సానుభూతిని దెలిపిరి. అగ్రాసనాధిపతియగు శీతారామయ్య పంతులుగారు దాసుగారి విమయమై ప్రసంగించి తమ సంతాపమును తెలిబుచ్చిరి. గ్రామనా సకులగు పద్మసాలీలును, సభలోనివారును దాసుగారి ఆత్మ శాంతికొరకును, వారికి స్వర్గప్రాప్తి కలుగుటకు రాత్రి సుమారు 8 గంటలవరకు భజన పఠిపిరి. రాత్రి 8½ గంటలకు సభ యీ దిగువతీర్మానములతో ముగిసెను.

1 దేశబంధుదాసుగారి ఆకస్మికమరణమునకు కడు విచారమును దెలుపుచు వారికుటుంబమునకు తమ సానుభూతి దెలిపిరి.

2. రాబోయేది బుక్కుదపండుగకు (2-వ తేదీ) ఢిల్లీలోను, మరియుతర స్థలములయందును హిందూమహమ్మదీయులకు పోరాటము కలుగకుండునటులను, మహాత్మునికి శాంతిభంగము కలుగకుండునటులను భగవంతుని ప్రార్థించిరి.

3. ప్రతిసభికుడును ఖాదీనిధరించుచు, తమ గృహముల యందు రాటుకు నెలకొల్పి, దేశసేవ శ్రద్ధగజేయుటకు నేక గ్రీవముగ నొప్పుకొనిరి.

తూనానునవ్వము

దొరతనపు వారి సహాయము:—శ్రీగుంటూరు తహశీల్దారుగారు యీగ్రామము విచ్చేసి మిక్కిలి బీదవారల యిండ్లన్నియు స్వయముగ బరీక్షించి వారలకు నొంగును, తాటాకును ఉచితముగ నిచ్చిరి.

వేలకుమందు వెల సీసా 1-కి రు. 0 4-0

ఈ నూనెను తలకురాచిన పేలు ఈసే నశించును. చర్మమునకు వెండ్రుకలకుహాని యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును.

అమ్మతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మధ్యరాష్ట్ర.

చెన్నపురి బహిరంగరట్లు

1925-వ సం॥ జూలై 2-వ తేదీ గురువారము

1. ధాన్యములు			
దనియాలు బా 1-కి	42 0 0	42 0 0	వలె
బియ్యము బస్తాలు			
కుసుమ తెనాలివి	15 0 0	15 0 0	
నెల్లూరివి	18 8 0	17 0 0	
డిల్లి	2 0 0	18 0 0	
రాగులు రా. 164	9 0 0		
సుప్రలు			21 0 0
2. వస్త్రధాన్యములు			
కండులు బస్తా 1-కి	13 8 0		
సెనగలు	12 0 0	12 8 0	
పెసలు	11 8 0	15 0 0	
మినుములు	18 0 0	16 0 0	
ఉలలు	8 8 0	9 0 0	
3. నూనెవస్తువులు			
సుప్రలునానా బా 1-కి	15 0 0	15 0 0	
నెయ్యి మ 1-కి	25 0 0	25 0 0	
కొండాపురంవేరు నెయ్యి	80 0 0	80 0 0	
ఇతరప్రదేశము	58 0 0	58 0 0	
వేరు సెనగనూనెగానా బా 1-కి	12 0 0	12 0 0	
అముదము బా 1-కి	13 8 0	13 8 0	
4. చిల్లరవస్తువులు			
చాయపసుపు బా 1-కి	15 0 0		
కూరపసుపు	58 0 0	58 0 0	
మిరపకాయలు(గుంటూరు) బా 1-కి	110 0 0	110 0 0	
గుంటూరుపాయకట్టా బియ్యము	85 0 0	85 0 0	
కాళహస్తపాయకట్టా	70 0 0	70 0 0	
చెల్లము బా 1-కి	45 0 0	45 0 0	
చింతపండు బా 1-కి	60 0 0	60 0 0	
5. ఇనుము			
పట్టారకం బా 1-కి	38 0 0	38 0 0	
చదరం	38 0 0	38 0 0	
రవుండు	86 0 0	86 0 0	
6. లోహములు			
వెండి 100 తులంకు	71 0 0	74 8 0	
బంగారము, తులము 1-కి	21 10 0	21 12 0	
సవరము 1-కి	13 7 6		
ఇత్తడి బా 1-కి	258 0 0	256 0 0	
రాగి డిటా	285 0 0	288 0 0	
అస్కాచక్రైర 226 పౌ గలవి	80 8 0	80 12 0	
7. రంగులు అలిజరైన			
ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు	72 0 0		
తొట్టికృష్ణము	డిటా	"	"
సింహం	డిటా	"	"
గుర్రం	డిటా	70 0 0	
8. దూది			
బోండావెట్టుబాయ 1-కి	రు 300 0 0		
పల్నాడు దూది	240 0 0		
9. నూలు			
కోయంబత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి	7 4 0		
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	4 12 0		
పుట్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	7 4 0		
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి	7 4 0		
నూళయేనుగ నెం 20	9 8 0		
జపాన్ నెం 20	9 8 0		
నెం 40 ఏ లేబిలు అయినను	12 0 0		
వడ్డాన్ నెం 24½	10 0 0		
14½ క్విల౯ పక్షి	7 6 0		
నెం 20 బెన్ని సింహం	10 8 0		
నెం 22	10 12 0		
నెం 12½ బెన్ని సర్దు	8 8 0		
నెం 14½	8 12 0		
నెం 12½ అలెస్సు	7 6 0		
నెం 12½ కొయిలుపట్టి	7 8 0		
నెం 22½ రంగులార	9 14 0		

అమృతాంజనము

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

బారిష్టరు సార్వత్రికం (భాగము ౧)

గ్రంథకర్త: శ్రీ మొక్కపాటి నరసింహశాస్త్రిగారు (సాహితీసమితి)
క్రానుసైజు. మేలుకాగితము. పుస్తకము క్రొత్త పోకడలతో ముచ్చట గూర్చున్నది.
పార్వతీశ మను కుటుంబాదు ఇంగ్లాండుకు ప్రయాణముచేయు కథ. హాస్యభరితము.
సప్త - కడుపు చెక్కలగును. వాడుకమాటలలో వ్రాయబడినది. సాహితీసమితి వారి
కథల రుచి దాదాపు ఆంధ్రులందఱు నెఱిగినదే. ప్రతి యాంధ్రుడును చదువదగినది.

వెల ర్పు 1-4-0 మాత్రమే.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

పోస్టుబాక్సు 212 మద్రాసు.

లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలు

విజ్ఞాపన

మహాభాగా 25 సం॥ ల నుండి నేను లోకనేవ చేయుచుండునంగతి తమకు తెలిసియుండవచ్చును.
ప్రతి సం॥రము లక్షలకొలది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆచరించుచున్నారు. ఇండియావారుమాత్రమే
గాక బర్మా, సిలీక్, వలయాస్తేటు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందును వారుగూడ నాతో
స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందఱును నన్ను ఆచరించుచున్నారు. సమయము వచ్చి
నప్పుడునన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలు)చంటిపిల్లలు, బాలెంతలు, పడుచు
చాచు, మునలివారు, వారు పిరననేల సమస్త మానవకోటియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్తశిశువులు,
సకలజ్వరములు, మాంధ్యము, శిలవాతము, ప్రక్కలయ్యాడ్డు, ఆకలిలేకుండుట, వలబద్ధము, జీర్ణించినభేదులు,
కడుపునొప్పి, జలుబు, దగ్గు (క్వాసకాసము, పల్లనొప్పి, నడుమునొప్పి, ఇక్ష్వామియెంజు, ప్లేగు, జ్వరములు
మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతరవ్యాధులకు అనుపానపాత్రికలో నున్న ప్రకారము వ్రాడిన తప్పక గుణముగను. నలు
దిక్కులనుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యోగ్యతాపాత్రికలు వేసకుంటే గలవు. ఒకడపా నాతో స్నేహము చేసిన
వారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు.

800 మాత్రలుగల బుడ్డి 1-కి ధర 0-4-0. పోస్టుఖర్చు వేరు. 6 బుడ్ల వెల పోస్టుఖర్చుతో ర్పు. 1-8-0. 12 బుడ్లు
ర్పు. 2-18-0. 25 బుడ్లు ర్పు. 5-3-0. కావలసినవారు ఈ దినపత్రికాసమునకు వ్రాయుడు.

ఆయుర్వేదవైద్య పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారామవ వైద్యశాల, మైసూరు.

శ్యామానుందరము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త: ఒంతలి నత్యనాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాంద్రదేశమును కలవరపఱచిన

రంపయుద్ధము

నకు సంబంధించిన నవల. కథాసందర్భములు, వర్ణనలు,
రంగములు, పాత్రలు వృద్ధములై చిత్తము నాకర్షించును

డిబ్బు సైజు ౧౮౦ పేజీలు: వెల రూ 1-0-0

ఒకసారి మొత్తముగ కొనుకొనలకు కమిషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తపాలావెట్టె 212, మద్రాసు

త్వరపడుడు!

త్వరపడుడు!!

కొన్ని ప్రతులు మాత్రమే?

రామకుమారాభ్యుదయము

(ఆంధ్రనాటక రాజము)

గ్రంథకర్త:—గార్లదిన్నె సుబ్బరావు
పండితామోదితమును, కరుణారసగుంభితమును,
పాఠకహృదయరంజకమునై యొప్పుచుండు.

వెల ర్పు 1-0-0 మాత్రమే.

వలయువా రీక్రింది చిరునామాకువ్రాసి తెప్పించుకొనుడు;—

గార్లదిన్నె సుబ్బరావు,

ఆదవాని.

మహాభారత యుద్ధనాటకము

అపూర్వ గ్రంథము

రసభరితము

సంపూర్ణ మహాభారత కథసంతకు వెల్లడించు ఉత్తమ
నాటక రాజము. మృదువధుర కైలిగల గద్యపద్యములను పాటలు
గూడ గావు. ప్రదర్శించుటకు చాల అనుకూలమైనది. ఇందు శ్రీ
కృష్ణపాత్రప్రశంసామునందు రాజ్యశాంతి ప్రవీణత బాగుగ వెల్ల
డింపబడినది. రాయల్ ప్రెస్ 104 పేజీలు, చక్కని అచ్చు, చాలా
అందముగానుండును. వెల రు 1-0-0 మాత్రమే. నలయువారిటుల
గ్రంథకర్త గారి పేర వ్రాయవలెను.

కల్టా అచ్చయ్య, తెలుగుపండితుడు

డి. బి. హెచ్. ఎమ్. స్కూలు, శేరిలింగంపల్లి (గుంటూరుజిల్లా)

నస్తుగుణదీపిక

అయిదవకూర్పు - నూతనాంశములందేర్చి ముద్రించెదము.
ఈ గ్రంథముయొక్క యుపయోగము ఎల్లవఱకు చెలిసియే
యున్నది. ఇందు సమస్తవస్తువులు, మూలీకలు, అవరోపదార్థ
ములు, ఫలములు మొదలగు వానియొక్క గుణగుణధర్మములను
జక్కగ వివరింపబడినవి. 1100 పేజీలగ్రంథము వెల. రు. 2-0-0.

పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము.

యర్రా జగ్గారావు బ్రదర్సు,

రాజమండ్రి.

ఇప్పుడే అచ్చయినది! నచ్చనిచో సొమ్ము వాపసుచేయుదుము!!

జాతకరత్నము II భాగము

ఇది సుమారు 280 పుటలుగల యదృశ్యగ్రంథము. లగ్న
స్థితి, భావస్థితి, గ్రహస్థితి, అక్షకవర్ణ, పోడకం
వర్ణ, ద్వాదశభావఫలితములు, దశాంతర భావఫలితములు, మున్న
గు పెక్కుహంశములతో శ్లోకతాత్పర్యరూపమున ఈ గ్రంథము
వ్రాయబడియున్నది. పెక్కుజాతకము లు దాహరణగా కలిగి
ద్వాదశభావములు చర్చింపబడినవి. జ్యోతిషాంశములన్నియు
చక్కగా ఇవ్వబడినవి. ఇది యింటిజ్యోతిషాంగ్గా,
వెల 2-0-0. మొదటిభాగము రు 1-0-0. పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.

గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,

కళింగోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.